

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva

Diplomová práce

Zhodnocení preventivně výchovné činnosti zabezpečované Hasičským záchranným sborem ČR

Vypracovala: Bc. Jana Mejzlíková
Vedoucí práce: Ing. Lenka Brehovská, Ph.D.
Konzultant: Ing. Ladislav Karda

České Budějovice 2015

ABSTRAKT

Předkládaná diplomová práce se zabývá zhodnocením PVČ prováděné HZS ČR. Mezi základní povinnosti HZS ČR v této oblasti patří systematické informování obyvatelstva ve vztahu k mimořádným událostem. HZS ČR vyvíjí řadu aktivit, které svým zaměřením přímo působí na obyvatelstvo a podporují jeho přípravu. Nástrojem pro realizaci jeho cíleného informování je preventivně výchovná činnost. HZS ČR zajišťuje koordinování PVČ na centrální i krajské úrovni. Usměrnování předmětné problematiky probíhá prostřednictvím celostátního koordinátora, který sjednocuje postupy PVČ a metodicky řídí činnost koordinátorů PVČ HZS krajů. Tito vytvářejí podmínky pro komplexní rozvoj dané problematiky v souladu s místními podmínkami a zvyklostmi. Zaměření preventivně výchovné činnosti přizpůsobuje HZS ČR potřebám společnosti, reaguje na aktuální možná rizika a na potřeby stále se měnící společnosti.

Teoretická část práce obsahuje základní informace a souvislosti týkající se předmětné tematiky. Jsou zde popsány právní předpisy a interní metodiky HZS ČR, na jejichž základě je upravena problematika prevence. Stručně byly charakterizovány subjekty zabývající se PVČ a organizační struktura HZS ČR. Dále bylo objasněno celkové pojetí zaměření HZS ČR na danou problematiku. Teoretická část práce se opírá o poznatky získané na základě analýzy dostupných literárních zdrojů zabývajících se předmětným tématem.

V další části práce byl hodnocen současný stav provádění PVČ a její úroveň vzhledem k možnostem HZS ČR. K dosažení cíle a získání odpovědi na výzkumnou otázku byly použity kvalitativní metody výzkumu. S využitím SWOT analýzy byla objektivně popsána aktuální situace daného tématu a naznačeny vhodné změny dalšího směřování rozvoje PVČ. Z dotazníkového šetření vyplynuly postoje a odborné názory koordinátorů PVČ HZS krajů. Následným analyzováním a komparací zjištěných skutečností z výzkumů byl získán ucelený přehled o aktuálním stavu dané problematiky a zhodnocena situace jednotlivých regionů na úrovni krajů.

V práci byla stanovena výzkumná otázka, která zjišťovala, zda PVČ zabezpečovaná HZS ČR plní úkoly v předcházení MU. Na výzkumnou otázku je možné odpovědět

kladně. Z výsledků práce vyplynulo, že předmětná problematika není řešena dostatečně a není jí HZS ČR věnována potřebná pozornost. Cílem práce bylo vypracování návrhu na zkvalitnění provádění tematiky u HZS ČR vyplývajícího z nejnovějších trendů. V návaznosti na získané výstupy jsou navrhovanými řešeními například zavedení nového specializačního kurzu pro koordinátory PVČ se zaměřením na didaktiku a prezentační schopnosti. Na koordinátory PVČ jsou kladeny neustále se zvyšující požadavky na odborné znalosti a dovednosti, které by bylo možné si doplnit v kurzu, obsahem přizpůsobenému potřebám koordinátorů při výkonu činností spojených s realizací PVČ. Důležitým faktorem pro možnosti dalšího řešení problematiky je především zajištění systémového financování. Vytvořením stabilního finančního prostředí, dlouhodobým rozpracováním finančních plánů a využíváním možností vícezdrojového financování lze zajistit funkční systém pro získávání potřeb v koordinaci PVČ.

Při zajišťování PVČ je důležité zvolit patřičný přístup k jednotlivým skupinám obyvatelstva a vhodně zvolit odpovídající formy, metody a způsoby předávání sdělovaných informací. Vyhodnocením výzkumů bylo zjištěno, že je nutné zaměřit se na specifické skupiny obyvatelstva. Vytvořením vzdělávacích pomůcek pro cizince a zdravotně postižené obyvatele je možné zkvalitnit jejich dovednosti a předcházet tak nedostatečné ochraně zdraví a životů při MU.

Propojení a zvýšení spolupráce s veřejností lze zajistit medializací odvedené práce a propagací jednotlivých témat PVČ. Navrhovanými prostředky vhodnými k využití při těchto činnostech jsou sociální sítě, webové stránky a televize. Tyto moderní a atraktivní metody komunikace je možné používat ke zveřejňování cíleně zaměřených článků a informací nebo k přímému televiznímu vystupování příslušníků HZS ČR. Prostřednictvím sociálních sítí lze zaujmout mládež a oslovit velký počet lidí v produktivním věku.

Navrhovaná řešení jsou využitelná pro MV – GŘ HZS ČR a HZS krajů, které mohou aplikovat poznatky při přípravě dalšího rozvoje PVČ. Návrhy mohou být použity jako podklady při zpracování dlouhodobého plánu zaměření PVČ HZS ČR.

V diskuzi a v závěru této práce jsou uvedena další užitečná doporučení, která se vztahují ke zkoumané problematice. Stručně je zde popsáno zajišťování požární prevence v jiných zemích. Hasičské záchranné sbory v Kanadě a Velké Británii používají zavedené modely preventivních programů, kterými se lze inspirovat při realizaci vlastních projektů PVČ.

Klíčová slova

Koordinátor PVČ, vzdělávání v ochraně obyvatelstva, požární ochrana, preventivně výchovná činnost, školská zařízení

ABSTRACT

This thesis deals with preventive educational activities carried by the Czech Republic Fire brigade. The basic duty of the Fire and Rescue service is systematic public information regarding the emergency situations. The Czech Fire and Rescue Service carries out activities, which are aimed for population, support its preparation. They are using preventive educational activities for passing out targeted information. The preventive educational activities are ensuring at central and regional level. The Czech Republic Fire and Rescue Service manage the issues through the national coordinator which unifies procedures of preventive educational activities and methodically manages the activities of regional coordinators. They create conditions for the comprehensive development of the issue in accordance with the local practices. The Fire and Rescue Service aim the preventive educational activities at the current needs of the society, responds to the actual needs and the potential risk of the ever-changing society.

The theoretical part contains basic information and context related with the subject. There are described legislation and internal regulations of the Fire and Rescue Service, on which basis, the prevention is regulated. Subjects engaged in preventive educational activities and organizational structure of the Czech Republic Fire and Rescue Service were briefly characterized in this part. The total concept focus of the Fire and Rescue Service on the issue was also explained. The theoretical part relies on the knowledge gained from the analysis of available literature dealing with this issue.

The current state of implementation of preventive educational activities and its level due to the resources of the Fire and Rescue Service was assessed in the next part of this thesis. To achieve the objective and obtain answer to research question, the qualitative research methods were carried out. The current situation of the topic and identification of the suitable changes in direction of progress of the preventive educational activities for the future was objectively described by using the SWOT analysis. From the questionnaire survey, there were reported attitudes and expert opinions of the Fire and Rescue Service regional coordinators. Followed by analyzing and comparing of the findings from the research, was obtained a comprehensive

overview of the current status of the issue and the assessment of the situation individual regions on the regional level.

A research question which was examined in this thesis was whether the preventive educational activities provided by the Fire and Rescue Service perform tasks in the way, that prevents of extraordinary events. The answer to the research question was statement that the preventive educational activities, provided by Fire and Rescue Service can fulfill the obligation in preventing the extraordinary events. The results showed that the issue has not been sufficiently addressed and it is not paid enough attention to the issue by the Fire and Rescue Service. The aim of this study was to formulate proposal for improving the implementation of the preventive educational activities, the Fire and Rescue Service resulting from the latest trends. Several solutions are proposed based on the data from the survey. For example, the introduction of a new specialized course for coordinators targeted on teaching and presentation skills. There are persistently increasing demands on professional knowledge and skills of the coordinators. These skills could be fulfilled in the course. The course would content the needs of the coordinators in the performance of activities related to the issue. An important factor for the further development of opportunities is primarily to ensure the sufficient system of financial support. A stable financial environment, developed long-term financial plans and the use of multi-resource funding could provide the functional system supporting the needs of coordinators.

In providing preventive educational activities is important to choose the appropriate access to the population and appropriately select the forms, methods and ways of presenting the information communicated. The research has discovered that it is necessary to focus on specific groups of population. By creating an educational tool for foreigners and disabled residents is possible to improve their skills and to avoid the lack of protection of health and lives at extraordinary event.

Linked and increased cooperation with the public can assure the media coverage of their work and the promotion of individual topics of the issue. The proposed ways suitable for use in such activities are social networks, websites and television. These modern and attractive communication methods can be used to publish targeted articles

and information or to allow the appearance of member of the Fire and Rescue Service on television broadcast. Social networking can attract youth and reach a large number of people of working age.

The Fire and Rescue Service can use the proposed solutions for the further preparation of development the issue. The proposals may be used for compiling a long-term plan of preventive educational activities.

In a discussion and conclusion of this thesis there are further useful recommendations listed related to the issue. There is a brief description of providing the fire prevention in other countries. The fire brigades in Canada and the United Kingdom use their established models of prevention programs for a long time, which can also be the inspiration for implementing own projects of preventive educational activities by the Czech Republic Fire and Rescue Service.

Key words

Coordinator of preventive educational activities, training in civil protection, fire protection, preventive educational activities, school facilities

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 18. 5. 2015

.....
Bc. Jana Mejzlíková

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila vřelé poděkování konzultantovi Ing. Ladislavu Kardovi z Jihočeské univerzity za odborné vedení, cenné rady a podněty k obsahu práce. Dále bych chtěla poděkovat svým blízkým, jejichž přátelské rady byly cenným zdrojem informací a přispěli k úspěšnému vypracování práce.

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	12
ÚVOD.....	13
1 TEORETICKÁ ČÁST	15
1.1 Vymezení pojmu preventivně výchovná činnost.....	15
1.2 Vývojové fáze vzdělávání obyvatelstva po roce 1989	16
1.3 Právní předpisy a dokumenty upravující PVČ	19
1.3.1 Listina základních práv a svobod.....	20
1.3.2 Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky	20
1.3.3 Zákon o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČSR .	20
1.3.4 Zákon o požární ochraně.....	20
1.3.5 Zákon o integrovaném záchranném systému	21
1.3.6 Zákon o krizovém řízení	21
1.3.7 Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.....	22
1.3.8 Bezpečnostní strategie České republiky	22
1.3.9 Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky	23
1.3.10 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030	23
1.3.11 Koncepce požární prevence do roku 2016.....	24
1.3.12 Memorandum o spolupráci mezi ČR a SR	24
1.3.13 Pokyn generálního ředitele HZS ČR k PVČ.....	25
1.4 Subjekty PVČ	26
1.4.1 Orgány veřejné správy	26
1.4.2 Orgány kraje a obce	28
1.4.3 Spolky	29
1.4.4 Právnícké osoby a fyzické osoby.....	32
1.5 Hasičský záchranný sbor České republiky	32
1.5.1 Charakteristika	32
1.5.2 Organizační struktura Hasičského záchranného sboru ČR.....	33
1.6 Koordinace PVČ HZS ČR	35

1.6.1	Působení na veřejnost	36
1.6.2	Činnosti pro seniory	39
1.6.3	Pomoc školám	39
1.6.4	Pomoc obcím	44
1.6.5	Neinvestiční dotace	44
2	VÝZKUMNÁ OTÁZKA A METODIKA VÝZKUMU	46
2.1	Výzkumná otázka	46
2.2	Metodika výzkumu	46
3	VÝSLEDKY	49
3.1	SWOT analýza	49
3.1.1	Stanovení faktorů	49
3.1.2	Metoda párového hodnocení	51
3.1.3	Dílčí závěr ke SWOT analýze	54
3.2	Dotazníkové šetření	56
3.2.1	Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření	57
3.2.2	Dílčí závěr dotazníkového šetření	95
3.3	Komparace výsledků SWOT analýzy a dotazníkového šetření	97
3.4	Návrhy zkvalitnění provádění PVČ HZS ČR	99
4	DISKUZE	105
5	ZÁVĚR	110
6	SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	112
	SEZNAM TABULEK	117
	SEZNAM OBRÁZKŮ	117
7	PŘÍLOHY	118

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

IZS	integrovaný záchranný systém
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
HZS krajů	hasičský záchranný sbor krajů
PVČ	preventivně výchovná činnost
MV - GRH HZS ČR	Ministerstvo vnitra - generální ředitelství HZS ČR
JSDHO	jednotka sboru dobrovolných hasičů obcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NIDV	Národní institut dalšího vzdělávání
RVP	rámcový vzdělávací program
RVP ZV	rámcový vzdělávací program základního vzdělávání
MV	Ministerstvo vnitra
MD	Ministerstvo dopravy
MZ	Ministerstvo zemědělství
MŠ	mateřská škola
ZŠ	základní škola
SŠ	střední škola
SH ČMS	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
VHP	vnější havarijný plán
MU	mimořádná událost
OČMU	ochrana člověka za mimořádných událostí
PO	požární ochrana
ORP	obec s rozšířenou působností
NNO	nestátní neziskové organizace
ČAHD	Česká asociace hasičských důstojníků
ČČK	Český červený kříž
ČSR	Česká socialistická republika

ÚVOD

Ochrana společnosti jako ucelený komplex opatření je zaměřena na lidskou bezpečnost. Mimořádné události svým působením vedou k narušení stavu bezpečí a v rozsáhlejších projevech se dotýkají společnosti jako celku. Zajištění bezpečnosti občanů je základní funkcí státu. Zajišťování bezpečného prostředí, ochrana vlasti, životů občanů i jejich svobody je úkolem stálým. Tento úkol musí aktivně plnit stát, ale i občané vůči sobě navzájem.

Pro řešení mimořádných událostí velkého rozsahu byly v České republice zřízeny záchranné a bezpečnostní složky, jejichž hlavním posláním je záchrana života, zdraví, majetku a životního prostředí. V běžném životě se ale dostáváme i do situací, které jsou nečekané, a musíme je řešit neodkladně sami. Stojíme před konkrétní situací, při které je potřeba buď přivolat pomoc některé ze složek integrovaného záchranného systému, poskytnout první pomoc nebo ochránit majetek. Musíme učinit opatření vedoucí k sebeochraně a ochraně ostatních osob. Aby byl každý člověk schopný správné reakce v dané situaci, je nutné naučit se základním pravidlům ochrany a pomoci. Za účelnou je považována systematická edukace dětí již od útlého věku. Efektivním způsobem výchovy a vzdělávání dětské populace je začlenění dané problematiky do školního vzdělávání. Prostřednictvím dětí a mládeže je možné zajistit lepší připravenost budoucí generace na mimořádné události a tím snížit pravděpodobnost újmy na životech, zdraví a majetku. Nezbytné je trvalé působení v oblasti vzdělávání na dospělé populaci a zajištění informování všech věkových úrovní obyvatelstva.

Hasičský záchranný sbor ČR si uvědomuje aktuálnost dané problematiky i její důležitost, a proto se této problematice věnuje. K snazšímu pochopení rozsáhlosti a náročnosti tohoto tématu je v teoretické části popsána struktura Hasičského záchranného sboru České republiky a jeho úkoly v dané problematice. V této části práce je popsán legislativní rámec týkající se preventivně výchovné činnosti u HZS ČR, současný stav a koordinace preventivně výchovné činnosti u HZS ČR. Přípravu obyvatelstva zajišťuje čtrnáct koordinátorů HZS krajů na základě metodického vedení celostátního koordinátora preventivně výchovné činnosti MV - generálního ředitelství HZS ČR. Zda je jejich činnost dostačující, to popisuje výzkumná část této práce.

Cílem práce je zhodnocení současného systému koordinování PVČ HZS v jednotlivých správních územích krajů České republiky a rozbor jejich jednotlivých aktivit. V současné době není zpracován kompletní přehled preventivně výchovné činnosti u HZS ČR. Ze získaných poznatků bude vypracován návrh na zkvalitnění preventivně výchovné činnosti u HZS ČR vyplývající z nejnovějších trendů.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Vymezení pojmu preventivně výchovná činnost

Důležité je uvědomit si, co vlastně preventivně výchovná činnost představuje. Prevence (z lat. *prevenire*, předcházet, ochránit) znamená soubor opatření, která mají předcházet nežádoucím jevům. Tato ochranná opatření se nazývají preventivními, tedy sloužící prevenci. (1)

Rozvojem společnosti, technologickým vývojem i naším nešetrným přístupem k přírodě a životnímu prostředí dochází k nárůstu přírodních rizik a mimořádných událostí, jejichž dopady na obyvatelstvo jsou mnohdy katastrofální. Základním principem fungování systému ochrany České republiky je i předcházení rizikům, neboli prevence. Prevence a řešení rizik jsou odborné činnosti, na jejichž výkonech je závislý rozvoj regionů a udržení dosažené úrovně zdraví, bezpečí, životního prostředí a hospodářského vývoje. Negativní dopady vzniklých rizik a mimořádných událostí jsou zřejmé. Každý občan České republiky by měl dokázat adekvátně reagovat, stane-li se svědkem nebo účastníkem mimořádné události, jakou může být například požár, povodeň či průmyslová havárie.

Úspěšné řešení rizik není možné bez zapojení zdrojů, kterými disponují jednotlivé subjekty na regionální i celostátní úrovni. Je nutné stále rozšiřování vzájemné spolupráce s orgány veřejné správy, složkami IZS, občanskými sdruženími, veřejně prospěšnými organizacemi a jinými subjekty zabývajícími se problematikou požární ochrany. Smyslem preventivně výchovné činnosti je sdružovat a koordinovat činnost osob a organizací při zlepšování připravenosti obyvatelstva na mimořádné události. (2)

Definici pojmu „preventivně výchovná činnost“, lze vyjádřit jako souhrn organizačních, technických a provozních opatření a činností. Jedná se o plánovanou činnost zaměřenou na usměrňování lidského chování k vědomému předcházení požárům, vzniku MU a získávání dovedností k záchraně lidského života a zdraví. Je to celoživotní proces, jehož základním cílem je zvýšení schopnosti občanů podílet se aktivně na bezpečnosti své i bezpečnosti druhých. Nutností je proto vzdělávat občany v sebeochraně a pomáhat jejich širšímu zapojení do celého systému ochrany obyvatelstva.

Z tohoto důvodu je nezbytné vytvářet funkční systém výchovy a vzdělávání obyvatelstva zahrnující prevenci, připravenost a schopnost včas a účinně reagovat na možné ohrožení.

Při vzniku mimořádné události je povinností hasičského záchranného sboru a složek integrovaného záchranného systému poskytnout občanům maximální pomoc. Pro efektivnější překonání mimořádných událostí je nutné zapojení samotných občanů. Z toho důvodu je nutné zvyšovat a prohlubovat informovanost obyvatelstva nejen o možných nebezpečích, ale i o správných postupech a chování v případě ohrožení. Připravenost obyvatelstva dokázat se v počátečním stádiu ohrožení postarat sám o sebe a své nejbližší je velice důležitá. Nezastupitelnou funkci má v této oblasti Hasičský záchranný sbor ČR. Prostřednictvím preventivně výchovné činnosti upozorňuje občany na všechny činnosti, které mohou vznik mimořádné události zapříčinit, připravuje je na dopad možných následků mimořádných událostí a jak se v případě ohrožení zachovat.

Důležitým aspektem PVCČ je informování obyvatelstva o způsobech sebeochrany a chování při mimořádných událostech všech jeho věkových kategorií. Nejvýznamnější je působení na děti ve školách. Děti si dokážou velice rychle osvojit způsoby bezpečného chování a prostřednictvím dětí je možné působit i na jejich rodiče a prarodiče a oslovit tak i dospělou populaci. HZS ČR využívá spolupráce se školami a vydáváním edukativních pomůcek podporuje vzdělávání dětí, žáků a mládeže v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva na školách. Systematické naplňování PVCČ je časově a často i finančně náročnou činností vyžadující vysoké a specifické znalosti a schopnosti.

1.2 Vývojové fáze vzdělávání obyvatelstva po roce 1989

Příprava obyvatelstva na mimořádné události a vzdělávání žáků na školách v oblasti ochrany obyvatelstva je probíhá v ČR prováděna dlouhodobě. V průběhu různých historických změn České republiky se měnil název a částečně i zaměření dané problematiky. Výuka branné výchovy jako samostatného předmětu na školách skončila v roce 1991, kdy došlo k jejímu zrušení. Problematice branné výchovy se v dalších letech na základních a středních školách nevěnovala větší pozornost a neprobíhala ani žádná nahrazující výuka se zaměřením na chování člověka za mimořádných situací. Na

základě převládajícího názoru společnosti, pokud už nemá ČR žádné nepřátele, nic nehrozí, je vzdělávání z oblasti bezpečnosti zbytečné. V letech 1991 – 1997 došlo k absolutnímu zániku přípravy a vzdělávání jedince a v konečném důsledku i celé společnosti. K překonání nepříznivé situace a k posunu změn v tématech zabývajících se bezpečností a ochranou obyvatel, „napomohla“ příroda v podobě rozsáhlých ničivých povodní v roce 1997. Výsledkem bylo schválení ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, ve znění pozdějších předpisů, který představuje hodnotový a legislativní rámec pro tvorbu a uplatňování bezpečnosti ČR. Státním orgánům, orgánům územních samosprávných celků a právníkům i fyzickým osobám byly dány povinnosti při účasti na zajištění bezpečnosti České republiky v případě značného rozsahu ohrožení životů a zdraví, majtkových hodnot nebo životního prostředí apod.

Řada odborníků si uvědomovala důležitost zařazení výuky předmětu zaměřeného na ochranu obyvatelstva, respektive chování člověka za mimořádných situací do vzdělávacích procesů škol. Důsledky nevědomosti populace při ochraně vlastního života a zdraví mohou být nedozírné. V roce 1995 Hlavní úřad civilní ochrany a Výzkumný pedagogický ústav v Praze připravily projekt, jehož cílem bylo ověřit na vybraných ZŠ a SŠ možnost začlenění témat týkajících se ochrany člověka za mimořádných událostí do učebních osnov, aniž by se musel vytvořit samostatný předmět. Projekt byl schválen MŠMT a na základě jeho výsledků byl v roce 1999 vydán Pokyn MŠMT, který uložil všem ZŠ a SŠ začlenit tuto problematiku do výuky.

V období od roku 1996 do roku 1998 se zkušebně ověřoval nově vzniklý preventivně výchovný program Hasík CZ. Byly vytvořeny nové metodiky pro práci s dětmi, které byly použity při výuce všech ročníků na vybraných základních školách. Cílem bylo navázání spolupráce s pedagogy a získání zkušeností s výukou určených cílových skupin.

V návaznosti na problémy, které nastaly v průběhu ničivých povodní v letech 1997 a 2002, byl vypracován přehled problémů k okamžitému řešení. Na základě stanovení vybraných prioritních úkolů v usnesení vlády ČR č. 11 z roku 2003, byl aktualizován dokument MŠMT a schválen „Pokyn k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů“. Pokyn uložil všem školám

poskytující základní a střední vzdělávání povinnost začlenit problematiku „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ do výuky. Stanovil obsah a rozsah výuky tematiky na šest vyučovacích hodin ročně v každém ročníku. Ředitelům škol byly dány kompetence rozhodnout o zařazení tematiky do výuky v rámci příslušných předmětů či samostatně. Vzhledem k náročnosti tematiky a malým zkušenostem učitelů s výukou této problematiky ve školách, vypracovalo MV - GŘ HZS ČR metodickou příručku „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ a zajistilo její distribuci do škol prostřednictvím HZS krajů. Obsahová náplň výuky byla zaměřena na varování obyvatelstva, linky tísňového volání, správné sbalení evakuačního zavazadla, poskytnutí první pomoci atd. V rámci preventivně výchovné činnosti poskytovali příslušníci HZS ČR přípravu učitelům prostřednictvím kurzů přímo v zařízeních HZS ČR nebo v rámci kurzů pořádaných ve spolupráci s NIDV. Kurzy organizované NIDV, na kterých přednášeli lektoři z řad HZS ČR zdarma, byly pro učitele zpoplatněny. To bylo důvodem stále se snižujícího zájmu učitelů o tyto akce a ukončení pořádání kurzů.

V roce 2004 provedla Česká školní inspekce na školách šetření k začlenění tematiky ochrana člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů. Inspekce kontrolovala 37 základních a 22 středních škol, ve kterých zároveň byli žáci testováni ze znalostí v této oblasti. Šetření ukázalo, že nosným předmětem výuky problematiky se stala chemie, SŠ uvedenou tematiku zařazovaly nejčastěji do programu sportovně turistických a lyžařských zájezdů. Učitelé požadovali zavedení samostatného předmětu a zpracování podrobné metodiky.

Schválením zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, byly stanoveny nové principy v politice vzdělávání, zejména postup podle tzv. rámcových vzdělávacích programů. Do těchto vzdělávacích dokumentů byla zapracována i problematika ochrany člověka za mimořádných událostí. Ani tato změna však nezajistila dostatečný rozsah výuky a neroztříštěnost problematiky do jednotlivých předmětů. Po několikaletém zavedení tematiky OČMU do výuky praxe bylo v roce 2009 rychlým šetřením na více než 2000 školách zjištěno, že převážné většině škol (73,7 %) vyhovuje výuka OČMU jako součást více předmětů. Došlo tedy k revizím

RVP pro ZŠ a problematika OČMU se následně začala objevovat v 7 z 9 vzdělávacích oblastí. Nejdůležitější formou výuky je řešení modelových situací. Zlepšení situace přineslo také systémové řešení problému, spolupráce MV - GŘ HZS ČR a MŠMT, MZ, MD na aktualizaci vzdělávacích dokumentů pro základní školy a jejich následným schválením v roce 2013. Bylo konkretizováno učivo a zajištěno rozsáhlejší zapracování problematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do RVP.

Z reálné potřeby vzdělávat v této oblasti i budoucí pedagogy byl v roce 2011 usnesením vlády č. 734 schválen materiál, který se zaměřil na studenty pedagogických fakult. Dokument „Začlenění tématik ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova do studijních programů pedagogických fakult“ stanovil tři roviny vzdělávání na těchto školách. Studijním základem I musí projít studenti všech oborů pedagogických fakult a jeho cílem je získání základních znalostí k ochraně sebe i svěřených žáků v případě vzniku mimořádné události. Studijní základ II je určen pro studenty oboru Výchova ke zdraví, kteří by se měli naučit tuto problematiku vyučovat a Studijní základ III musí absolvovat studenti jedno a dvou oborových studijních programů zaměřených na ochranu obyvatelstva. Od roku 2011 dochází k jeho postupnému zavádění do vzdělávání jednotlivých vysokých škol. (3)

1.3 Právní předpisy a dokumenty upravující PVČ

Zajišťování preventivně výchovné činnosti je jedním z hlavních úkolů ochrany obyvatelstva. Podíl jednotlivých úrovní veřejné správy na provádění preventivně výchovné činnosti je neodmyslitelný. Právní předpisy určují povinnosti v oblasti vzdělávání i soukromým subjektům, jejichž předmět podnikání může být potencionálním zdrojem vzniku mimořádné události nebo krizové situace. Systém vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva probíhá ve dvou základních rovinách, které se navzájem prolínají a dohromady tvoří fungující soustavu. Jde o zajišťování ochrany státem, plnění povinností právníky, podnikajícími fyzickými osobami, fyzickými osobami a sebevzdělávání občanů.

1.3.1 Listina základních práv a svobod

Mezi práva občanů uvedená v Listině základních práv a svobod je zařazen článek č. 17 zaručující svobodu projevu a právo na informace. Význam zakotvení svobody projevu a práva vyhledávat a šířit informace je zásadní. Občanská práva náleží občanu, který je součástí státu a umožňuje mu aktivně zasahovat do správy věcí veřejných. (4)

1.3.2 Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky

Základní povinností státu je ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot. Podle ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je jedině stát schopný zajistit základní práva obyvatelstva. Ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby zajišťují bezpečnost ČR. Podílet se na bezpečnosti ČR mají podle právního řádu určeno i státní orgány, orgány územních samosprávných celků a právnické a fyzické osoby. Z výše uvedeného vyplývá, že HZS ČR je nedílnou součástí garantování ochrany životů, zdraví a majetkových hodnot. (5)

1.3.3 Zákon o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČSR

Právní postavení ústředních orgánů státní správy České republiky je zakotveno v zákoně č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČSR, ve znění pozdějších předpisů. Ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci je ministerstvo vnitra. Ministerstvo vnitra vykonává státní správu podle § 12 výše citovaného zákona; mimo jiné na úseku požární ochrany, krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému. (6)

1.3.4 Zákon o požární ochraně

Účelem ustanovení v zákoně č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, je stanovení podmínek k ochraně života a zdraví občanů a majetku před požáry a plnění dalších úkolů při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Je zde stanoveno postavení a působení orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany. Ve smyslu ustanovení § 24 odst. 1

písm. l) tohoto zákona se MV na úseku požární ochrany zaměřuje na preventivně výchovnou, propagační a ediční činnost a podílí se na jejím zabezpečování. (7)

1.3.5 Zákon o integrovaném záchranném systému

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vymezuje systém, který umožňuje účinnou spolupráci všech záchranných složek a zaručuje včasné a účelné řešení mimořádných událostí. Z pohledu PVČ stanovuje tento zákon způsob informování právnických a fyzických osob o možném ohrožení a připravovaných opatřeních. Řeší organizaci instruktáží a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a přípravu složek IZS odpovědným orgánem, kterým je Ministerstvo vnitra, na úrovni kraje hasičský záchranný sbor kraje. Úkoly obecního úřadu obce s rozšířenou působností, jakými jsou organizování školení ostatních obcí, právnických a fyzických osob k zajištění jejich připravenosti na možná ohrožení, k seznámení s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva, jsou přeneseny na HZS kraje. Organizovat přípravu obce na mimořádné události či seznamovat právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení ukládá zákon i obecnímu úřadu. Ze zákona plynou povinnosti i pro právnické a podnikající fyzické osoby, které jsou vlastníkem, správcem nebo uživatelem technických zařízení, budov, nebezpečných chemických látek nebo nebezpečných odpadů. Informování o hrozících mimořádných událostech a organizování přípravy k sebeobraně a vzájemné pomoci jim ukládá § 24 výše citovaného zákona. (8)

1.3.6 Zákon o krizovém řízení

Na žádost obce, právnické a fyzické osoby je hasičský záchranný sbor kraje seznámí s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení. Obecním úřadům je zákonem dána stejná povinnost, tj. seznamovat právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení. (9)

1.3.7 Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Obyvatelé ČR, zejména žáci a studenti jsou vzděláváni v rámci stanoveného vzdělávacího procesu podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Schválením tohoto zákona začaly základní a střední školy přecházet na výuku pomocí rámcových vzdělávacích programů, které obsahují zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání. Školy na základě rámcových vzdělávacích programů zpracovávají vlastní školní vzdělávací programy. Programy poskytují školám větší volnost do vzdělávání, umožňují jim tvořit vlastní vzdělávací programy a nedodržovat striktně dané osnovy. Není striktně dáno, co přesně se musí „probrat“, ale důraz je kladen především na výsledné dovednosti žáků. Do těchto vzdělávacích dokumentů byla zapracována i tematika OČMU. Vyšší odborné školy mohou uskutečňovat vzdělávání pouze podle vzdělávacího programu akreditovaného dle podmínek uvedených v tomto zákoně. Akreditaci uděluje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (10)

1.3.8 Bezpečnostní strategie České republiky

Bezpečnostní systém České republiky slouží k zabezpečení obrany, vnitřní a vnější bezpečnosti státu a k zajištění bezpečnosti, zdraví a majetku jejích občanů. Základním dokumentem zabývajícím se bezpečnostní politikou ČR je Bezpečnostní strategie ČR, přijatá vládou v roce 2011. Bezpečnostní strategie definuje strukturu bezpečnostního systému státu, nástroje a opatření k zajištění bezpečnosti, obrany a ochrany občanů a státu. Plnění úkolů vlády ČR a orgánů územních samosprávných celků funguje na principu zajištění bezpečnosti jednotlivce, ochrany jeho života, zdraví a majetku. Úspěšné zajišťování bezpečnosti vyžaduje také aktivní zapojení občanů ČR, právnických a fyzických osob a orgánů veřejné správy. Klíčovou rolí při zajišťování vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva mají bezpečnostní sbory – Policie ČR a Hasičský záchranný sbor ČR.

Pro snižování rizik naplnění hrozeb podporuje vláda ČR systémové vzdělávání občanů v oblasti zajištění bezpečnosti, sebeochrany a vzájemné pomoci při mimořádných událostech. Za tímto účelem rozvíjí spolupráci mezi složkami integrovaného záchranného systému, občanskými sdruženími zabývajících se vzděláváním v oblasti bezpečnosti. Pro přípravu a realizaci preventivních opatření zaměřených na vznik a rozsah mimořádných událostí vytváří materiální, technické, organizační a legislativní podmínky. Vláda podporuje přípravu obyvatelstva na řešení mimořádných událostí a krizových situací. (11)

1.3.9 Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky

Vláda České republiky schválila v lednu 2010 Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR. Dokument stanovuje vize a cíle udržitelného rozvoje v ČR a definuje základní principy udržitelného rozvoje. Připravuje se na uvedení závazných úkolů do praxe. Jednou z nastavených priorit je stabilní a bezpečná společnost. Ukazuje základní principy fungování státu, veřejné správy, rozvoje občanského sektoru a upozorňuje na důležitost zvyšování připravenosti na řešení dopadů globálních a jiných bezpečnostních hrozeb a rizik. Je nutné prohloubit meziresortní spolupráci a zvýšit podporu směrem k regionům, které za ochranu zdraví, životů, životního prostředí a majetku na svém území zodpovídají. Jedná se zejména o spolupráci v oblastech informování, vzdělávání, prevence rizik a praktické přípravy obyvatelstva, zejména dětí a mládeže. Pro realizaci preventivně výchovné činnosti a praktické přípravy této cílové skupiny je nutné vytvořit kvalitní podmínky. (12)

1.3.10 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030

Představa o komplexním systému ochrany obyvatelstva je zakotvena v dokumentu nazvaném Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 (dále jen „Koncepce OOB“), kterou zpracoval Hasičský záchranný sbor ČR a schválila vláda ČR svým usnesením č. 805 ze dne 23. října 2013. Připravenost systému je založena na stanovení základních principů ochrany obyvatelstva, určení oblastí, kterých se dotýká a definování nástrojů, s jejichž pomocí budou realizovány. Mezi významné oblasti ochrany obyvatelstva je zařazena oblast výchova a vzdělávání. Součástí dokumentu je

zpracovaná SWOT analýza, kde jsou definované silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby v oblasti výchovy a vzdělávání. Koncepce rozvoje detailně rozpracovává jednotlivé nástroje k dosažení cílů. Stanovenými úkoly k zajištění rovnoměrného vývoje výchovy a vzdělávání je nutné nastavit určité parametry přerozdělování finančních prostředků, vymezit práva a povinnosti jednotlivým stupňům veřejné správy, zajistit širší zapojení soukromého sektoru a propojit a revidovat systémové přípravy vzdělávání ve školách. (13)

1.3.11 Koncepce požární prevence do roku 2016

Cílem Koncepce požární prevence v České republice do roku 2016 (dále jen „Koncepce PP“) je vytvoření provázaného a koordinovaného systému preventivního působení na občany, poučit je jak předcházet požárům, jak se chovat v případě jeho vzniku a zajistit zvýšení jejich povědomí o bezpečném chování a tím minimalizovat počet požárů a jejich následků způsobených nevědomým a nedbalostním chováním občanů. Základem pro vytváření efektivní PVČ v požární bezpečnosti je analyzování statistických dat o požárech a provádění průzkumů vědomostí. V návaznosti na analýzy jsou v Koncepci PP popsány formy prováděné PVČ jako je editační činnost, podíl na výrobě videofilmů, využívání hromadných sdělovacích prostředků a přednášková činnost na konferencích a odborných seminářích.

Nezbytnou součástí systému je vychovat odborníky, kteří dokážou moderně a inovativně vykonávat preventivně výchovné aktivity. Do prohlubování odborných znalostí příslušníků HZS ČR byly zařazeny předměty zaměřené na pedagogiku a rétoriku včetně nácviku vystoupení před kamerou. Příslušníci se musí naučit zvládat samostatná vystoupení před veřejností, okamžitě reagovat na následně kladené otázky a celkově utvářet veřejné mínění o odborné úrovni příslušníků HZS ČR. (14)

1.3.12 Memorandum o spolupráci mezi ČR a SR

Memorandum o spolupráci a přátelských vztazích mezi MV-generálním ředitelstvím HZS ČR a MV SR Prezidium Hasičského a záchranného zboru bylo uzavřeno v roce 2009. Memorandum deklaruje mimo jiné vůli spolupracovat při

výměně zkušeností z preventivně výchovné činnosti a odborného vzdělávání. Podíl na zahraničním dění v oblasti PVČ je nedílnou součástí mezinárodní spolupráce. (15)

1.3.13 Pokyn generálního ředitele HZS ČR k PVČ

Hasičský záchranný sbor plní úkoly stanovené na úseku PVČ na základě ustanovení Pokynu generálního ředitele HZS ČR z roku 2015 k realizaci PVČ. Úkoly jsou plněny na základě schváleného plánu PVČ, který ukládá aktivity na úseku požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva. Realizaci těchto úkolů zajišťuje u HZS ČR celostátní koordinátor PVČ. Celostátního koordinátora jmenuje náměstek generálního ředitele HZS ČR pro prevenci a civilní nouzovou připravenost z příslušníků odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení GR.

Celostátní koordinátor zpracovává roční plán PVČ generálního ředitelství, koordinuje PVČ v působnosti generálního ředitelství a spolupracuje s obcemi, dalšími institucemi a neziskovými organizacemi v realizaci PVČ. Dále spolupracuje s MŠMT na zavádění výuky Ochrana člověka za mimořádných událostí na základní a střední školy a rozsahu a způsobu realizace přípravy k výuce této tematiky. Podílí se na tvorbě vzdělávacích materiálů v oblasti PVČ a aktualizaci webových stránek generálního ředitelství v oblasti PVČ. Metodicky řídí činnost koordinátorů PVČ HZS krajů. Pokyn upřesňuje činnosti koordinátora HZS krajů, který plní úkoly v působnosti kraje.

Pokyn dále vymezuje určení pracovních skupin PVČ na celostátní a krajské úrovni. Pracovní skupiny tvoří příslušníci oddělení požární prevence, ochrany obyvatelstva a krizového řízení, IZS a tiskový mluvčí. Úkoly skupin dle jejich úrovně působení jsou zaměřeny zejména na plánování, realizaci a vyhodnocení PVČ, spolupráci při tvorbě vzdělávacích materiálů, vedení přehledu uskutečněných aktivit a zpracování zprávy o činnosti HZS ČR v oblasti PVČ za uplynulý kalendářní rok. Skupiny se scházejí nejméně jedenkrát za čtvrt roku.

Součástí ustanovení je finanční zabezpečení PVČ. HZS kraje musí ve svém rozpočtu vyčlenit finanční prostředky ve stanovené minimální výši na zabezpečení PVČ v příslušném kalendářním roce. Kritériem pro stanovení minimální výše prostředků byl počet obyvatel a počet obcí/městských částí v kraji. S finančními prostředky musí být nakládáno hospodárně a musí být využívány účelně a efektivně. (16)

1.4 Subjekty PVČ

Zákon o požární ochraně ukládá Hasičskému záchrannému sboru ČR, správním úřadům, orgánům samosprávy i právnickým a fyzickým osobám spolupracovat při plnění úkolů na úseku požární ochrany s občanskými sdruženími, veřejně prospěšnými organizacemi a jinými orgány a organizacemi.

1.4.1 Orgány veřejné správy

Veřejná správa je správou společnosti, správou státu jako celku i jeho jednotlivých územních jednotek. Je to činnost poskytující veřejné služby, řízení veřejných záležitostí na místní i centrální úrovni a zajišťování záležitostí ve veřejném zájmu. Veřejná správa je realizace výkonné moci ve státě a je vykonávána vždy ve veřejném zájmu. Veřejnou správou jsou mnohdy označovány též orgány, které ji vykonávají, především správní orgány. Činnost veřejné správy je Ústavou ČR omezována tím, že ji váže zákonem: *"Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon"*. (4) Tímto je státní moc chápána jako služba občanům. I Listina základních práv a svobod stanovuje meze státní moci: *"Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví."* (4) V systému ochrany životů, zdraví a majetkových hodnot mají orgány veřejné správy nezastupitelnou úlohu.

Ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy ČR

Ústředními orgány státní správy jsou ministerstva a další ústřední orgány státní správy. V České republice působí 14 ministerstev a 11 dalších ústředních orgánů státní správy. Ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy plní v okruhu své působnosti úkoly stanovené zákonem, zkoumají společenskou problematiku v dané působnosti, analyzují dosahované výsledky, řeší aktuální otázky a zpracovávají koncepce rozvoje svěřených odvětví. K účelnému realizování činností si ministerstva navzájem vyměňují potřebné informace. (6)

Ministerstvo školství

Ústředním orgánem pro předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Povinností Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je zpracovávat Národní program vzdělávání, který projednává s odborníky z vědy a praxe, s ústředními odborovými orgány, organizacemi zaměstnavatelů s celostátní a krajskou působností. Zpracovaný dokument předkládá vládě k projednání a Parlamentu ČR ke schválení. Národní program vzdělávání rozpracovává cíle vzdělávání, vymezuje hlavní oblasti vzdělávání, obsah vzdělávání a prostředky, které jsou nezbytné k dosahování těchto cílů. Pro jednotlivé obory v předškolním, základním a středním vzdělávání se vydávají rámcové vzdělávací programy. (10)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydává rámcové vzdělávací programy v oboru vzdělávání ve školách v působnosti jiných ministerstev po projednání s příslušnými ministerstvy. Na aktualizované verzi vzdělávacích dokumentů se podílí i Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo dopravy a Ministerstvo obrany. (3)

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, který ze zákona plní nejrozsáhlejší okruh úkolů v oblasti přípravy na mimořádné události, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva. Ministerstvo vnitra odpovídá za přípravu a řešení krizových situací souvisejících s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem. Zajišťování těchto úkolů plní prostřednictvím krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému. Úkoly ministerstva vnitra na úseku požární ochrany jsou vymezeny zákonem o požární ochraně, kde je mimo jiné stanoveno zaměření na PVČ. Důležitou součástí PVČ je zaměření na oblast ochrany obyvatelstva směřující k připravenosti obyvatelstva na mimořádné události a krizové situace. Úkoly stanovené ministerstvu vnitra na úseku požární ochrany a ochrany obyvatelstva plní generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR a hasičské záchranné sbory krajů. (7)

K zabezpečení jednotného postupu při realizaci PVČ Hasičským záchranným sborem ČR, stanovilo MV – GŘ HZS hlavní úkoly a způsoby jejich zabezpečení. Usměrnování a sjednocování postupů v oblasti PVČ probíhá podle interních předpisů schválených generálním ředitelem HZS ČR. Definováním pojmu PVČ došlo k účelnému plnění aktivit v této oblasti.

Hasičský záchranný sbor kraje

HZS kraje podle zákona o požární ochraně zabezpečuje preventivně výchovnou činnost, propagační a ediční činnost na úseku požární ochrany a ochrany obyvatelstva podle zaměření stanoveného ministerstvem. Realizaci PVČ v rámci působnosti kraje zajišťuje koordinátor PVČ HZS kraje, kterého jmenuje ředitel HZS kraje z příslušníků oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Jednotlivá odborná pracoviště HZS kraje postupují podle schváleného plánu PVČ. (16)

Preventivně výchovná činnost HZS krajů zahrnuje širokou oblast působení na úseku požární ochrany, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému. Je zaměřena na oblast informování obyvatelstva o rizicích vzniku mimořádných událostí, o způsobech sebeochrany a vzájemné pomoci, na zvýšení znalostí o preventivních ochranných opatřeních, informování o vyžadování pomoci na linkách tísňového volání, o připravovaných a prováděných záchranných a likvidačních pracích, jakož i na prohlubování znalostí a dovedností občanů k eliminaci ohrožení při vzniku mimořádné události. (17)

1.4.2 Orgány kraje a obce

Úkoly státní správy na úseku požární ochrany, stanovené zákonem o požární ochraně, plní v přenesené působnosti také orgány krajů a orgány obcí. Orgány kraje projednávají koncepci požární ochrany kraje a projednávají roční zprávu o stavu požární ochrany kraje, která obsahuje m. j. i vyhodnocení PVČ HZS kraje. Z ustanovení zákona o požární ochraně vyplývají povinnosti také obci. Tato při výkonu samostatné působnosti na úseku požární ochrany organizuje PVČ. Postupuje podle zpracované dokumentace o zajištění požární ochrany obce, jejíž součástí je dokumentace k zabezpečení preventivně výchovné činnosti. (18)

Za účelem zodpovězení otázek ze strany veřejnosti organizuje obecní úřad přednášky, besedy a instruktáže s tímto zaměřením. Vhodnými prostředky pro přípravu obyvatelstva je využití informačních a poradenských středisek obcí, místního rozhlasového vysílání a místní kabelové televize se zaměřením na vzdělávací pořady o vhodném chování obyvatelstva při MU. Při plnění tohoto úkolu může obec využít odborníky ze složek integrovaného záchranného systému a použít zpracované pomůcky vydané MV - GŘ HZS ČR. (19)

Obce často realizují PVČ ve spolupráci s jednotkami sborů dobrovolných hasičů obcí, které v rámci své územní působnosti pořádají ukázky svých činností a věnují se osvětě obyvatelstva v oblasti PO a ochrany člověka za mimořádných událostí. Zaváděním nových odborností „technik ochrany obyvatelstva“ v jednotkách SDH obcí, které probíhá od roku 2013, se zkvalitňuje příprava jejich členů i v oblasti PVČ. Na jejich odborné přípravě se podílí kromě hasičských záchranných sborů krajů i vzdělávací zařízení Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Kurzy v ústředních hasičských školách v Jánských Koupelech a Bílých Poličanech jsou zaměřeny nejen na činnost jednotek SDH obcí, ale i na preventivně výchovnou činnost. (20)

Obecní úřad je také povinen seznamovat právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými pracemi a s jejich ochranou při vzniku mimořádné události. Používá k tomu pracovní porady nebo semináře, které uspořádá v podmínkách obce, určí termín, zabezpečí lektory a potřebný materiál. (21)

1.4.3 Spolky

Zapojení spolků a jiných orgánů a organizací působících na úseku požární ochrany do preventivně výchovné činnosti je nedílnou součástí pomoci při činnostech směřujících k ochraně obyvatelstva. (7)

Na práci s dětmi a mládeží se významně podílí **Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Moravská hasičská jednota a Česká hasičská jednota**, jejichž nespornou výhodou je, že působí na území celé ČR. Jsou to hlavní spolky, které působí na občany především v oblasti ochrany života, zdraví a majetku před požáry. Aktivně se podílejí na odborné přípravě sborů dobrovolných hasičů, na pořádání soutěží pro děti a mládež a organizování výcvikových táborů pro mladé hasiče. Jednou z tradičních akcí pořádanou

SH ČMS, je celostátní soutěž nazvaná „Požární ochrana očima dětí“, které se mohou účastnit děti, žáci a mládež do 18 let. Soutěž je zaměřena na literární nebo výtvarné zpracování poznatků, zážitků a nedostatků v oblasti požární ochrany. (22)

Svaz civilní ochrany se zabývá prevencí obyvatel při krizových situacích a podílí se na výchově dětí, žáků a studentů ve školách formou přednášek, praktických zaměstnání a soutěží s brannou tematikou.

Činnost spolku **Citadela Bruntál** se zaměřuje na problematiku požární ochrany a ochrany obyvatelstva. V roce 1996 vznikl program Hasík CZ, který formou besed předává informace dětem základních škol. Projekt byl realizován za finanční podpory České asociace hasičských důstojníků. Na základě posouzení obsahu besed v souladu se stanoveným rozsahem RVP udělilo MŠMT spolku Citadela Bruntál k tomuto programu akreditaci. Na realizaci programu se podílí příslušníci HZS ČR i členové sborů dobrovolných hasičů, kteří absolvovali vzdělávací kurzy. Spolek vydává publikace a vzdělávací materiály, které instruktoři používají při výuce. V současné době program Hasík CZ probíhá v osmi krajích ČR. (23)

V roce 2014 došlo k rozšíření preventivně výchovného programu na všechny typy středních škol. Smyslem inovativní verze "Hasík CZ - Vaše cesty k bezpečí, aneb chytré blondýnky vám radí" je pokračováním ve vzdělávání zejména žáků, kteří již prošli programem na základních školách v rámci 1. a 2. stupně. Program vznikl fúzí dvou významných preventivně výchovných programů "Hasík CZ" a "Vaše cesty k bezpečí", jehož realizátorem je HZS Jihomoravského kraje, který se podílel na tvorbě metodiky výuky cyklu. Projekt zaměřený na SŠ je realizován ve spolupráci s příslušníky HZS ČR, kteří pracující jako instruktoři PVC a mají potřebné zkušenosti. Vzdělávací program je akreditován MŠMT. (24)

Asociace „Záchranný kruh“ sdružuje na základě partnerských dohod regionální i celostátní subjekty. Jsou jimi jak záchranářské organizace, tak odborníci a gestoři na resortní úrovni. Integrovaný projekt je koncipován tak, aby propojoval rezortní koncepce s reálnými potřebami v oblasti informování, vzdělávání, prevence a přípravy obyvatelstva. Svým působením se zaměřuje především na děti, mládež, jejich rodiče a pedagogy v ochraně zdraví, životů, životního prostředí a majetku. Realizací konkrétních

projektů zvyšuje úroveň vzdělanosti a připravenosti obyvatelstva a vytváří technické podmínky dobrovolným i profesionálním záchranným subjektům. (25) Vytvořením internetového bezpečnostního portálu, který denně navštíví tisíce uživatelů, předává veřejnosti informace, rady a návody, jak se zachovat v nebezpečných a rizikových situacích nebo jak jim předcházet. (26)

Asociace „Záchraný kruh“ se zaměřuje na zavádění moderních výukových metod do základních škol. V rámci projektu „Chraň svůj svět, chraň svůj život“ vzniklo 11 interaktivních multimediálních kurzů. Modulové programy kladou důraz na mezipředmětové vazby a tematicky odpovídají RVP Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Součástí interaktivních kurzů je testovací systém s cca 1 000 otázkami, pomocí kterých mohou pedagogové vytvářet vlastní testy ze všech oblastí a ověřit si získané znalosti u žáků. Interaktivní kurzy jsou k dispozici zdarma on-line na internetu nebo ve formě CD k objednání za úplaty. Projekt, který má záštitu MŠMT a získal řadu ocenění, využívá více než tisíc škol z celé ČR. Dalším dílem Asociace je projekt "Včas umět a znát, je napořád", který je zaměřený na tvorbu vzdělávacích a výchovných materiálů pro pedagogy a děti mateřských škol. Využitím deskových her mohou být vzdělávány děti v předškolním věku velmi zajímavou a interaktivní formou. (27)

Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství napomáhá vzdělanosti příslušníků a pracovníků záchranných složek i široké veřejnosti. Je zaměřeno zejména na profesní, editační a publikační činnost z oblasti bezpečnostního inženýrství. Vydáváním odborných publikací, organizováním konferencí a příruček srozumitelně upozorňuje na možné mimořádné události. (28)

Cílem sdružení **Centrum pro bezpečný stát** je zejména rozvoj komunikace a informačního servisu pro obyvatele a samosprávné i státní orgány včetně jednotlivých složek IZS. Prostřednictvím osvětové kampaně „Co dělat“ a vytvořením krátkých vzdělávacích spotů, které odvysílala Česká televize, preventivně působí na občany ČR. Ve spolupráci s MV – GŘ HZS ČR, Institutem ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč aktivně realizuje výzkum k získání nových poznatků a dovedností v oblasti ochrany obyvatelstva, krizového řízení a kritické infrastruktury. (29)

Česká asociace hasičských důstojníků je spolek, jehož členy jsou převážně příslušníci HZS ČR a hlavním účelem je prosazování odborných názorů v oblasti požární ochrany. Cílem je propojení názorů vedoucích představitelů HZS ČR k jednotlivým aspektům dané problematiky a uznání důležitosti požární ochrany v přípravě na krizové situace správními úřady i orgány samosprávy, Vládou ČR a Parlamentem ČR. Mezi projekty sdružení v oblasti preventivně výchovné činnosti patří například každoroční vyhlašování Dne požární bezpečnosti. Akce je vyhlášena vždy symbolicky v pátek, který je třináctým dnem v měsíci. Cílem je předání informací o činnosti hasičů, realizované zejména formou pořádání dnů otevřených dveří požárních stanic, provedení cvičení v určených provozech a využití hromadných informačních prostředků. Dlouholetou tradici má pořádání fotografické soutěže „Hasiči před i za objektivem“, jejímž cílem je přiblížení náročné práce hasičů veřejnosti a propagace záchranných složek. Spolek má působnost na území celé České republiky. (30)

1.4.4 Právnícké osoby a fyzické osoby

Z hlediska poskytování informací jsou právnícké osoby jakožto zaměstnavatelé, které byly zahrnuty do havarijního plánu kraje nebo VHP, povinny podávat svým zaměstnancům informace o možném ohrožení, o připravených záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva v místě pracoviště. Dále je právnícká osoba povinna zajistit přípravu zaměstnanců k sebeochraně a vzájemné pomoci.

Fyzické osoby mají právo na informace o plánovaných opatřeních k zabezpečení jejich ochrany při vzniku MU, které získají na příslušném obecním úřadě.

1.5 Hasičský záchranný sbor České republiky

1.5.1 Charakteristika

Hasičský záchranný sbor České republiky plní stěžejní roli v přípravách státu na mimořádné události a má rozhodující podíl na provádění záchranných a likvidačních prací. Hasičský záchranný sbor ČR je jednou ze základních složek integrovaného záchranného systému. Dá se říci, že je jeho hlavním koordinátorem i pomyslnou páteří. (31) Základním posláním Hasičského záchranného systému ČR je chránit životy, zdraví

a majetek obyvatel před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, kterými jsou např. živelní katastrofy, požáry či průmyslové havárie. (32)

Hlavním právním předpisem upravujícím organizační strukturu a činnost sboru je zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Právní úpravou, která nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2001, došlo k novému organizačnímu uspořádání. Sloučením ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR s hlavním úřadem civilní ochrany byly rozšířeny úkoly i kompetence hasičského záchranného sboru o širokou oblast civilní ochrany. Působnost Ministerstva vnitra byla tedy rozšířena o problematiku krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému. Hasičský záchranný sbor ČR při plnění úkolů v těchto oblastech spolupracuje s dalšími složkami integrovaného záchranného systému i se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů.

Úkoly hasičského záchranného sboru plní příslušníci sboru ve služebním poměru a občanští zaměstnanci v pracovním poměru. Příslušníci jsou ve služebním poměru k České republice a jsou oprávněni nosit služební stejnokroj a náleží jim služební hodnost s hodnostním označením. (33)

1.5.2 Organizační struktura Hasičského záchranného sboru ČR

Příslušníci ve služebním poměru i občanští zaměstnanci Hasičského záchranného sboru jsou podřízeni vedení. Nejvyšším stupněm ve struktuře je Ministerstvo vnitra České republiky, jehož organizační součástí je Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Dále do HZS ČR patří hasičské záchranné sbory krajů, záchranný útvar a Střední odborná škola a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku Místku. Generální ředitelství a HZS krajů zřizují vzdělávací, technická a účelová zařízení, která jsou jejich součástí. (34)

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR

V čele generálního ředitelství stojí generální ředitel Hasičského záchranného sboru České republiky, kterého jmenuje a odvolává ministr vnitra. Generální ředitelství

metodicky řídí hasičské záchranné sbory krajů. Úkoly stanovené ministrem vnitra, které plní generální ředitelství, se týkají zejména činností na úseku požární ochrany, IZS, prevence závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými látkami, krizového řízení, civilního nouzového plánování a ochrany obyvatelstva. (6) Generální ředitelství se člení na sekce a na pracoviště kontroly a stížností. Sekce se dále člení na odbory, oddělení a pracoviště. Schéma organizační struktury MV - generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR je uvedeno v příloze A.

Z pohledu preventivně výchovné činnosti je v organizační struktuře generálního ředitelství důležité oddělení instruktáží a školení, které je součástí odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Oddělení instruktáží a školení mimo jiné koordinuje plnění úkolů v oblasti preventivně výchovné, propagační a ediční činnosti, zpracovává zásady přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci, navrhuje obsah a zaměření této přípravy včetně přípravy žáků a studentů základních a středních škol. Dále koordinuje vydávání metodických pomůcek a dalších materiálů k informování obcí, právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a způsobu jejich provedení. Na plnění úkolů v rámci PVČ se podílí také odbor prevence, který připravuje podklady pro zaměření PVČ na tomto úseku. Při jejím zabezpečování spolupracuje se spolky a jinými orgány a organizacemi. (34)

Hasičské záchranné sbory krajů

Hasičské záchranné sbory krajů jsou organizační složkou státu a vykonávají státní správu na úseku IZS, požární ochrany, ochrany obyvatelstva a krizového řízení v správním obvodu, kterým je území kraje. V čele hasičského záchranného sboru kraje je ředitel HZS kraje, kterého jmenuje a odvolává ministr vnitra. Příklad vnitřní struktury HZS Jihočeského kraje je uveden v příloze B. Krajská ředitelství řídí jednotlivé územní odbory. Jednotky HZS krajů působí na stanicích HZS, odkud zajišťují výjezd k mimořádným událostem. (35) Z hlediska působnosti je na území státu zřízeno čtrnáct hasičských záchranných sborů krajů. Jsou uspořádány na základě správních území krajů v České republice. Každý HZS kraje je účetní jednotkou a jeho příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra.

1.6 Koordinace PVČ HZS ČR

Jednou ze základních povinností HZS ČR je informování obyvatelstva ve vztahu k mimořádným událostem. Informování občana je cílený proces, na kterém do značné míry závisí, jaké bude chování občana v případě jeho ohrožení. Informování obyvatelstva probíhá ve třech fázích, a to informování před mimořádnou událostí, informování při bezprostřední hrozbě nebo vzniku mimořádné události a informování po mimořádné události. Nástrojem pro realizaci první fáze informování je preventivně výchovná činnost.

Hasičský záchranný sbor ČR usiluje o maximální využití všech dostupných forem preventivně výchovné činnosti a systematické předávání informací občanům. Při zajišťování PVČ dbá na rozdílný přístup k jednotlivým skupinám obyvatelstva (děti, mládež, dospělí a senioři) z hlediska vhodně zvoleného obsahu a rozsahu sdělovaných informací. Vzhledem k osloveným cílovým skupinám obyvatelstva musí zvolit odpovídající formy, metody a způsoby předávání informací. (36)

HZS ČR vyvíjí řadu aktivit na centrální i regionální úrovni, které svým zaměřením přímo působí na obyvatelstvo nebo podporují jeho přípravu. Zaměřením preventivně výchovné činnosti přizpůsobuje potřebám společnosti, reaguje na aktuální možná rizika, změny v legislativě, v technologickém pokroku a na potřeby stále se měnící společnosti.

Základním přístupem v oblasti výchovy a vzdělávání je systémové řešení. Systém je zastoupen několika faktory, které na sebe navazují, jak je vidět na obrázku č. 1. Jsou jimi stávající právní předpisy, odborné vzdělávání učitelů, kvalitní zpracování didaktických pomůcek, spolupráce se složkami IZS v rámci různých projektů a metodické pomoci a spolupráce orgánů provádějící kontrolu na školách. (3)

Obrázek č. 1: Součásti výuky ochrany obyvatelstva na školách, zdroj: (3)

1.6.1 Působení na veřejnost

Internet je v současné době nejvíce rozšířeným médiem, které nabízí rozmanité možnosti využití. Pro práci s obyvatelstvem je nepostradatelným nástrojem, proto ho hasičský záchranný sbor ČR využívá. Prostřednictvím internetu zveřejňuje příručky, návody, upozornění, přehledy akcí a soutěží zaměřených na tematiku ochrany obyvatelstva a požární prevence. Na webových stránkách HZS ČR každý den zveřejňuje zprávy o významných požárech a jiných MU s rozбором jejich příčin a následků a aktuální informace o činnostech HZS. Lze zde získat přehled o platných předpisech v požární ochraně, ochraně obyvatelstva a IZS. Veřejnost může využít pravidelně aktualizovaných informací z oblasti výchovy a vzdělávání obyvatelstva.

Na webových stránkách HZS ČR jsou zveřejněny vytvořené materiály MV – GŘ HZS ČR, Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. Institut vytvořil videostudio, které připravuje výukové, preventivní, dokumentační a zpravodajské filmy a reportáže. Tvorba je k dispozici jak pro vnitřní použití HZS ČR, tak pro širokou veřejnost; školy, dobrovolné hasiče a oborové a zájmové skupiny. Videostudio dokumentuje činnosti hasičského záchranného sboru ČR a integrovaného záchranného systému a věnuje se

tvorbě vzdělávacích programů v oblastech požární ochrany a ochrany obyvatelstva při mimořádných situacích. (37)

Televizní a rozhlasové vysílání na celostátní i regionální úrovni je velice významným médiem. V minulosti nechalo MV – GŘ HZS ČR zpracovat krátké animované klipy pro televizní vysílání, které zábavnou formou poučují o nebezpečí požárů v domácnostech. Klipy s názvem „Hasiči varují“ vytvořili studenti Filmové akademie Miroslava Ondříčka v Písku. (38) Televizní a rozhlasové vysílání je využíváno pro aktuální informování prostřednictvím tiskových mluvčích nebo k dlouhodobějšímu působení na obyvatelstvo. Byly odvysílány výchovné pořady např. „Volejte 150“ se zaměřením na problematiku oblasti PO a chování obyvatelstva při MU.

Tisková média celostátní i regionální jsou Hasičským záchranným sborem ČR plně využívána. Pomocí tisku informuje veřejnost o práci hasičů a dotčených orgánů, o soutěžích a mimořádných událostech. V pravidelných rubrikách, např. „Minuty z PO“ v regionálním deníku, jsou občané informováni o novinkách v dané oblasti a možných aktuálních problémech tematiky, jako je čištění komínů, umístění hasicích přístrojů apod. Další formou PVČ je ediční činnost. Významným krokem v této oblasti je vydávání vlastního odborného časopisu požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva „112“. Je distribuován do všech HZS krajů a dále využíván k propagaci práce hasičů mezi širokou veřejností.

Příručky, letáky, kalendáře a další materiály jsou nezbytnou součástí PVČ. Tiskoviny jsou určeny pro děti i dospělé a jsou vhodným doplňkem informování veřejnosti při různých akcích HZS ČR. Letáky si mohou účastníci odnést domů, přečíst si je, uschovat a v případě potřeby využít jako pomůcku při řešení mimořádných událostí. MV - generální ředitelství HZS ČR a HZS krajů zpracovaly a vydaly celou řadu příruček s tematickým zaměřením na ochranu obyvatelstva při MU, vystřihovánek a samolepek pro děti. Většina těchto výchovných materiálů je volně ke stažení na webových stránkách HZS ČR. (39)

HZS Jihočeského kraje navázal v roce 2014 spolupráci s redakcí Českobudějovického deníku v pilotním projektu Junior deník. Příloha Junior deník

vychází pravidelně ve 14 denních cyklech v celém kraji a je určená pro děti předškolního a mladšího školního věku (1. – 3. ročník základní školy). Příslušníci HZS Jihočeského kraje přispívají do každého dílu Junior deníku graficky zpracovanými výchovnými listy. Projekt se stal u veřejnosti oblíbeným, proto spolupráce pokračuje i v roce 2015.

Soutěže pro děti, mládež i dospělé organizuje Hasičský záchranný sbor ČR na celostátní i regionální úrovni nebo se podílí na jejich organizaci. Soutěže mají charakter sportovních, literárních, výtvarných, fotografických nebo pohybově-vědomostních soutěží. Od roku 2010 je pořádána celostátní soutěž s názvem „Dávají za nás ruku do ohně“, která má každý rok jiné zaměření a různé formy provedení.

Projektů, na kterých se Hasičský záchranný sbor ČR podílí, je celá řada. Prvním z nich se stal projekt Hasík CZ. Následoval Bezpečnostní internetový portál „Záchranný kruh“, který vytvořila a provozuje Asociace "Záchranný kruh" a Hasičský záchranný sbor ČR je jedním z jejích partnerů. Další projekt vytvořili příslušníci HZS Jihomoravského kraje ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie Jihomoravského kraje a Diecézní charitou Brno a dostal účelný název „Vaše cesty k bezpečí, aneb chytré blondýnky vám radí.“ Tvůrci napsali publikaci, ve které jejich pracovnice radí občanům, jak správně postupovat při různých druzích ohrožení bezpečnosti. (40)

Dny otevřených dveří a exkurze na stanicích hasičských sborů krajů jsou ze strany veřejnosti velmi žádanou aktivitou. V rámci těchto akcí je možné si prohlédnout prostory stanic a seznámit se s rozmanitým technickým vybavením hasičů sloužícím pro plnění náročných úkolů při zdolávání požárů, technických zásazích, dopravních nehodách či při jiných činnostech integrovaného záchranného systému v rámci ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech.

Na potřebu upraveného prostoru pro tyto účely hbitě reagoval HZS Jihočeského kraje, který v roce 2011 zrealizoval pilotní projekt s názvem „Pár minut s hasičem“. Výsledkem bylo vybudování multimediální učebny v prostorách stanice České Budějovice. Cílem bylo moderním interaktivním způsobem zkvalitnit přípravu obyvatelstva zaměřenou na účinnější osvojení si vzorů chování při MU. Součástí učebny je interaktivní tabule a dětský koutek zaměřený na tematiku PO, který je možné

využít k ukotvení praktických dovedností dětí. Do současné doby byly vybudovány multimediální učebny dále na HZS Středočeského kraje a na HZS hl. m. Prahy. (17)

1.6.2 Činnosti pro seniory

Velice zranitelnou skupinou při řešení MU jsou senioři. HZS ČR začal v roce 2010 řešit systematictější zaměření na tuto cílovou skupinu obyvatelstva a v návaznosti na to zahájil na celostátní úrovni spolupráci s Nadací Charta 77. V rámci projektu „SENSEN - Senzační senioři“ publikuje pravidelně jednou měsíčně HZS ČR preventivně výchovné články z oblasti ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, které jsou zveřejňovány na webových stránkách projektu. Na vytváření článků se podílejí příslušníci HZS krajů podle připraveného ročního edičního plánu. HZS krajů se začaly intenzivněji věnovat přípravě a vzdělávání seniorů zejména formou přednášek a besed, které organizují prostřednictvím občanských sdružení seniorů.

MV-GŘ HZS ČR se s vybranými HZS krajů podílely na dalším projektu pro seniory, který připravila Asociace Záchraný kruh. Odborně zpracovaly témata týkající se problematiky mimořádných událostí, která byla použita do týdenního kalendáře pro seniory. Kalendář seznamuje seniory s otázkami bezpečnosti, jako jsou např. správné chování v případě vzniku požáru, jak se chovat v případě mimořádné události, ochrana před podvodníky. (41)

1.6.3 Pomoc školám

Spolupráce s MŠMT

HZS ČR spolupracuje s MŠMT při realizaci platných právních předpisů, podílí se na přípravě a aktualizaci pokynů a poskytuje součinnost při udělování schvalovacích doložek.

Vzhledem k rozšířené témat OČMU v rámcových vzdělávacích programech pro základní vzdělávání do několika vzdělávacích oblastí a náročnější přípravě učitelů na výuku, vytvořil HZS ČR ve spolupráci s MŠMT v roce 2012 dokument „*Podklady k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v základních školách*“. Materiál slouží jako metodická pomůcka pro pedagogy, která nabízí ucelené a

efektivně zpracované informace k realizaci dané problematiky. Důležitou částí jsou návrhy na rozložení výstupů a učiva na 1. a 2. stupni ZŠ. Jsou zde popsány cíle výuky v daném ročníku, učivo, začlenění problematiky v současných RVP ZP a návrh testových otázek pro jednotlivé ročníky. Materiál je volně dostupný na webových stránkách HZS ČR. (42)

MV - GŘ HZS ČR a vybrané hasičské záchranné sbory krajů (Pardubický, Olomoucký a Karlovarský), další ministerstva a vybrané vysoké školy se podílely na vzniku materiálu, který řeší studijní základy pro jednotlivé cílové skupiny studentů pedagogických fakult. Byly navrženy formy jejich implementace do procesu vzdělávání budoucích pedagogických pracovníků, které jsou ponechány plně v kompetenci příslušné vysoké školy v závislosti na jejich podmínkách. V rámci spolupráce pomáhají vysokým školám s výukou příslušníci HZS ČR. (43)

Vzdělávání pedagogických pracovníků

Přípravu učitelů nabízí HZS ČR buď ve vlastních zařízeních nebo prostřednictvím spolupráce s NIDV. Vzdělávací kurzy krajských poboček NIDV jsou zaměřeny na teoretickou část problematiky nutnou jako základ pro práci učitelů. Kurzy lektorují příslušníci HZS krajů, ale zájem o kurzy je ze strany učitelů velmi malý.

V roce 2013 došlo k novým úpravám Rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání, které v širší míře rozpracovaly témata ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí. Změny musely školy zapracovat do svých školních vzdělávacích programů a učitelé na ně museli reagovat konkrétní realizací ve vyučovacím procesu. Podrobnější seznamování učitelů s danými tématy proběhlo prostřednictvím celostátní konference a sérií seminářů, které připravilo NIDV společně s MV – GŘ HZS ČR a dalšími institucemi. Pro účely tohoto úkolu byly připraveny podpůrné výukové materiály a sborník prezentací a podkladů k výuce. Na realizaci seminářů v krajích se podíleli krajsí koordinátoři preventivně výchovné činnosti HZS ČR. Celkem bylo na 10 krajských seminářích a celostátní konferenci proškoleno 274 pedagogických pracovníků. Konference i semináře zahrnovaly informace o

konkrétních možnostech implementace OČMU do výuky a v praktické části byly představeny materiály a pomůcky, které lze využít při výuce. (44)

Velkým posunem ve vzdělávání učitelů ze strany HZS ČR bylo získání akreditace MŠMT vzdělávacích kurzů v roce 2013. Vlastní kurzy jsou zaměřené na proškolení učitelů v problematice ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí zařazených do systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Hasičský záchranný sbor ČR prioritně připravuje a realizuje tyto vlastní akreditované kurzy. Kurzy pořádají hasičské záchranné sbory krajů a k oslovení škol využívají spolupráce s odbory školství krajských úřadů a obecních úřadů ORP. Semináře se zaměřením na implementaci problematiky do výuky jsou určeny učitelům základních a středních škol. Důraz je kladen zejména na představení dostupných pomůcek k výuce, praktických způsobů práce s nimi a vhodných forem, jak daná témata žákům předat. Lektorsky jsou zajišťovány příslušníky HZS krajů. Každý učitel obdrží osvědčení o absolvování kurzu. Vzor osvědčení o absolvování kurzu je přílohou C.

Učebnice, příručky a pomůcky pro MŠ, ZŠ a SŠ

HZS ČR se podílí na tvorbě didaktických pomůcek pro učitele mateřských, základních a středních škol. Vytváří odborné posudky k vydávaným učebním textům a jiným pomůckám pro výuku. HZS krajů se v rámci spolupráce s odbory školství krajských úřadů a obecních úřadů ORP podílí na distribuci pomůcek do škol. Publikace jsou volně ke stažení na webových stránkách HZS ČR nebo k zapůjčení v knihovnách a videotékách HZS krajů.

V roce 2002 vydalo MV – GŘ HZS ČR několik jednorázových publikací na téma co dělat v případě ohrožení a jak se ochránit v případě přirozených a zvláštních povodní. Brožury byly distribuovány po jednom výtisku na ZŠ a SŠ. Rozvoz publikací do škol zajistily HZS krajů. Brožury byly doplněny o videokazetu se čtyřmi filmy (Povodně a ochrana člověka, Havárie s únikem nebezpečných látek, Než přijede záchranka, Ochrana obyvatelstva za mimořádných událostí)

Výchozí příručkou vydanou v souladu s Pokynem MŠMT ze dne 4. března 2003 k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích

programů byla příručka „*Ochrana člověka za mimořádných událostí*“, která byla určena pro učitele základních a středních škol. Příručka byla distribuovaná cestou HZS krajů po jednom výtisku na každou základní a střední školu. (45)

MV – GŘ HZS ČR vydalo v roce 2003 příručku „*Výchova dětí v oblasti požární ochrany*“, jejíž autoři jsou psycholog a příslušníci HZS Moravskoslezského kraje. Příručku obdržela každá základní a speciální škola po jednom výtisku cestou HZS krajů. Publikace je rozdělena do dvou částí. V části teoretické jsou popsány principy hoření, průběh požáru a způsoby jeho hašení, druhy hasicích přístrojů a jejich použití, základní popis činnosti jednotek požární ochrany při mimořádné události a základní témata první pomoci. Součástí jsou i doporučení, jak dosáhnout poutavého a zajímavého výkladu dané problematiky. V metodické části jsou uvedeny konkrétní příklady výkladu jednotlivých témat a způsoby ověření znalostí žáků pro vybrané ročníky. (46) Publikaci doplnily v roce 2005 videokazety s filmy „*Výchova dětí v oblasti požární ochrany I*“ a „*Výchova dětí v oblasti požární ochrany II*“. V návaznosti na potřeby učitelů středních škol zpracoval v roce 2005 stejný kolektiv autorů příručku „*Výchova a prevence v oblasti požární ochrany*“. Publikace byla cestou HZS krajů distribuována na každou střední školu po dvou kusech.

Seriál krátkých videoklipů „*Šťěstí přeje připraveným*“ vyrobený společně MV - GŘ HZS ČR a Institutem ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč slouží jako návod, jak se zachovat při nebezpečných situacích, do kterých se může každý člověk dostat. HZS krajů distribuovaly v roce 2009 DVD s uvedenými filmy společně s brožurou „*Co dělat*“, kterou zpracovalo sdružení Centrum pro bezpečný stát.

Další pomůckou je DVD „*Ochrana člověka za mimořádných událostí*“. Titul pochází z řady interaktivního výukového softwaru pod názvem Schola Ludus zpracovaného Krátkým filmem Praha, a.s., ve spolupráci s odborníky z MV – GŘ HZS ČR. DVD je určené pro jednotlivé předměty na základních a středních školách v ČR. Žáci a studenti se pomocí textů, videosekvencí, obrázků, testů a slovníku seznamují v komplexním pojetí s problematikou, která je součástí příslušných RVP.

V roce 2013 spolupracovalo MV-GŘ HZS ČR s časopisem Pastelka určeném pro děti předškolního a mladšího školního věku. Spolupráce probíhala v realizaci tvorby

seriálu věnovaného oblasti ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí. Seriál představoval několik základních okruhů, které děti seznámily s důležitými zásadami chování. Časopis je tvořen jako pomůcka pro práci s dětmi v mateřských a základních školách (školních družinách) i pro práci rodičů s dětmi doma.

Soutěže pro ZŠ

HZS ČR v rámci preventivně výchovné činnosti pořádá soutěže pro děti a mládež. Pohybově-vědomostní soutěže vhodně doplňují výuku tematiky OČMU. Soutěže jsou určeny pro žáky základních škol. Cílem je získání nebo doplnění znalostí, dovedností a praktických návyků pro poskytování pomoci sobě a druhým v případě nouze. Soutěže se nejčastěji skládají ze dvou částí, znalostní a praktické. V teoretické části plní soutěžící testy odborných znalostí z oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí, v druhé části prokazují své dovednosti prakticky. Soutěžící musí například správně použít prostředky improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla, sbalit evakuační zavazadlo, určit hašení jednotlivých druhů materiálů přenosnými hasicími přístroji, zvládnout uzlování, topografii, reálně použít linku tísňového volání nebo srážet plechovky proudem vody ze džberové stříkačky. Uvedené soutěže pořádají nebo spolupřádají pod podobnými názvy HZS Jihočeského, Ústeckého a Plzeňského kraje.

Pilotním projektem v roce 2014 bylo uspořádání facebookové soutěže s názvem „Mladý záchranář – hasičem v akci“ pro ZŠ v Jihočeském kraji. Soutěž pořádal HZS Jihočeského kraje za organizační a finanční podpory Jihočeského kraje. Záměrem uspořádání soutěže bylo zmodernizovat způsob komunikace se žáky a umožnit soutěžním kolektivům plnit jednotlivé disciplíny časově flexibilně. První kolo soutěže bylo spuštěno přes sociální síť facebook, kam se přihlásilo přibližně šest desítek dětských týmů. Družstva plnila po dobu několika měsíců různé úkoly, jež měly vědomostní nebo teoretické zaměření. Druhé kolo, které proběhlo na stanici HZS JČK v Českých Budějovicích, bylo zaměřeno na praktické procvičení získaných vědomostí soutěžících. Soutěž pro všechny týmy probíhala v duchu fiktivního zásahu hasičů, a to od přijetí tísňového volání, vyslání jednotek, jízdy k zásahu, přes vlastní zásah, jeho šetření až po prezentaci zásahu médiím. Soutěžní družstva si musela poradit s různými

situacemi, do kterých se mohou dostat i v běžném životě. Cílem soutěže bylo, aby účastníci zábavnou formou získali základní znalosti a dovednosti potřebné k zvládnutí hrozeb každodenního života i mimořádných událostí. (42)

Praktická pomoc školám

HZS ČR podniká řadu činností, které podporují a obohacují edukaci žáků v předmětné oblasti. HZS krajů pomáhají školám při organizaci praktických cvičení a organizují besedy pro žáky, studenty a pedagogické pracovníky. Pořádá ukázky z činnosti jednotek požární ochrany a umožňuje exkurze škol na stanicích.

1.6.4 Pomoc obcím

MV - GŘ HZS ČR ve spolupráci s dotčenými ministerstvy a ústředními správními úřady provádí vzdělávání starostů obcí s rozšířenou působností, včetně primátorů statutárních měst a starostů městských částí hl. m. Prahy. Vzdělávání probíhá formou jednodenního školení ve třech termínech. Vzdělávání je zaměřené na získání základních informací z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, integrovaného záchranného systému a ochrany před povodněmi. (47)

HZS krajů ve spolupráci s krajskými úřady, obecními úřady ORP, složkami IZS a dotčenými správními úřady na úrovni kraje provádí vzdělávání starostů obcí ve své územní působnosti v obdobném rozsahu. Vzdělávání starostů ORP i obcí se koná vždy ve čtyřletých intervalech v závislosti na předešlých komunálních volbách.

MV - GŘ HZS ČR vydává v rámci přípravy starostů obcí příručky s danou tematikou. V roce 2006 byla zpracována příručka „*Řešení mimořádných a krizových situací*“, která byla aktualizována a použita pro školení starostů i v roce 2011.

1.6.5 Neinvestiční dotace

MV - GŘ HZS ČR poskytuje neinvestiční dotace ze státního rozpočtu České republiky pro nestátní neziskové organizace. Dotace jsou poskytovány na výchovnou a vzdělávací činnost v oblastech: požární ochrana, ochrana obyvatelstva a příprava obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při mimořádných událostech. Další podporovanou oblastí je preventivně výchovná činnost nestátních neziskových

organizací při výchově obyvatelstva, právnických a podnikajících fyzických osob k předcházení požárům, propagaci a historii požární ochrany, k ochraně obyvatelstva a přípravě obyvatelstva k sebeochraně. Neinvestiční dotace lze získat i na publikační a informační činnost na úseku požární ochrany, IZS, ochrany obyvatelstva a krizového řízení. (48)

2 VÝZKUMNÁ OTÁZKA A METODIKA VÝZKUMU

2.1 Výzkumná otázka

Výzkumná otázka vychází z obecného určení cíle a byla definována: Plní preventivně výchovná činnost zabezpečovaná HZS ČR úkoly v předcházení mimořádným událostem? Výzkumný záměr vychází ze zkoumání systému koordinace PVČ v podmínkách jednotlivých krajů a porozumění spolupráce v propojování činností koordinátorů PVČ HZS ČR.

2.2 Metodika výzkumu

Základem k vypracování diplomové práce bylo získání a analýza dostatečného množství aktuálních údajů, materiálů a poznatků. Byla využita dostupná literatura i praktické zkušenosti autorky, které získala vykonáváním funkce koordinátora PVČ HZS Jihočeského kraje. K provedení rozboru daného tématu a posouzení současného stavu byla využita analytická metoda - SWOT analýza. Zvolením kvalitativní metody výzkumu – dotazníkové šetření, bylo získáno velké množství informací od malého počtu odborníků a zachyceno nahlížení subjektů na zkoumaný jev. Na základě zjištěných interpretací byl přiřazen odpovídající význam zkoumané problematice a vytvořen její komplexní obraz.

K dosažení stanoveného cíle diplomové práce a k ověření odpovědi na výzkumnou otázku byly použity následující metodologické postupy:

- a) Studium odborné literatury

Úvodním krokem byla rešerše a studium odborných literárních zdrojů a pracovních materiálů dané problematiky. Jako studijní literatura byly použity tištěné knižní zdroje, periodika, právní a technické normy, metodiky Hasičského záchranného sboru ČR a elektronické zdroje. Byla provedena rámcová analýza získaných poznatků, organizace informací, jejich roztřídění a syntéza.

b) SWOT analýza

Pro objektivní zhodnocení úrovně provádění PVC u HZS ČR bude využita metoda SWOT analýzy. SWOT analýza je vhodný nástroj pro určení silných (Strengths) a slabých (Weaknesses) stránek vnitřní situace a příležitostí (Opportunities) a hrozeb (Threats) vnějšího okolí určitého tématu. Základem metody je klasifikace a ohodnocení jednotlivých faktorů čtyř základních skupin. Pomocí této metody lze komplexně vyhodnotit předmětnou oblast, nalézt problémy nebo nové možnosti růstu. Na základě nových kvalitativních informací, které hodnotí úroveň vzájemného střetu, bude naznačen nejvhodnější směr dalšího možného postupu.

c) Dotazníkové šetření

Ke sběru dat byl zpracován dotazník, na který respondenti odpovídali anonymně. Dotazník je přílohou D. K dotazování bylo vybráno 13 respondentů, kterými byli koordinátoři PVC HZS krajů. Respondenti byli vybráni jako experti a nositelé odborné a kvalifikované informace s jednotnou odbornou přípravou a terminologií a shodným institucionálním zařazením. V zájmu zachování objektivity nebyl dotazník zaslán k vyplnění koordinátorce PVC HZS Jihočeského kraje, kterou je autorka sama. Rozesílání a sběr vyplněných dotazníků se uskutečnil prostřednictvím elektronické pošty. Dotazník obsahoval celkem 29 otázek, které byly uzavřené (standardizované), otevřené, a polozavřené (polostandardizované). Uzavřené otázky nabízely volbu mezi dvěma či více alternativami a tím respondentovi usnadňovaly zpracování dotazníku s minimem vynaloženého času. Tato forma však neumožňuje hlubší zjištění podstaty problému. Z tohoto důvodu byl dotazník tvořen i otázkami polozavřenými a otevřenými. Přidáním varianty „jiné“ do uzavřené otázky, vznikla respondentovi možnost volně vyjádřit svůj názor. U otevřených otázek nedostal dotazovaný možnost výběru z připravených variant odpovědí a vyjadřoval se k nim vlastními slovy. Délka odpovědí na otevřené otázky byla vždy nastavena delší možností odpovědi, tím bylo docíleno získání obsažnějších informací.

d) Komparace údajů

V rámci kvalitativního výzkumu bude uplatněna metoda komparace zjištěných údajů z dotazníkového šetření z jednotlivých hasičských záchranných sborů krajů a z výsledků SWOT analýzy zaměřené na zhodnocení PVČ HZS ČR. Bude vytvořen návrh metodiky na zkvalitnění PVČ HZS ČR.

3 VÝSLEDKY

V první části kapitoly je vyhodnocena PVČ HZS ČR za využití SWOT analýzy. Metoda slouží k analýze informací, názorů a praktických zkušeností koordinátora PVČ HZS JČK. V další části kapitoly Výsledky budou vyhodnoceny výsledky získané na základě dotazníkového šetření, jehož podrobnosti jsou popsány v předcházející kapitole. Výsledky výzkumu budou vždy prezentovány slovním zhodnocením a dle typu otázek budou některé výsledné hodnoty uváděny s využitím tabulek nebo grafů. V poslední části kapitoly bude vypracován návrh na zkvalitnění PVČ u HZS ČR.

3.1 SWOT analýza

Problematiku PVČ je nezbytné vnímat jako celek s rozlišením na jednotlivá správní území krajů, v metodě však bylo prioritně vycházeno ze zkušeností regionální úrovně. Pro zhodnocení stávající úrovně PVČ HZS ČR, posouzení jejich předností a nedostatků byly vytipovány určité silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby. Následně byly hledány možnosti, jak využít identifikované silné stránky a příležitosti a jak eliminovat zjištěné slabiny a hrozby.

3.1.1 Stanovení faktorů

Nejprve byly analyzovány silné stránky, které jsou vnímány jako vnitřní síly. Byly stanoveny nadstandardní dovednosti, znalosti, potenciál a zdroje, které je možné v budoucnu využít ve prospěch společnosti. Slabé stránky jsou pravým opakem silných stránek. Do této oblasti byly zahrnuty především vnitřní slabiny organizace, ve kterých by bylo možné dosáhnout lepších výsledků. Příležitostmi byly zvoleny potenciální možnosti pro zlepšení, za předpokladu, že dojde k jejich správnému využití. Byly určeny vnější skutečnosti, které by mohly v budoucnu přinést úspěch. Hrozby představují vnější podmínky, které mohou ztížit nebo ohrozit dosažení cílů. Za hrozby byly označeny aspekty přinášející negativa, s kterými se musí počítat a systematicky jim předcházet.

Silné stránky (Strengths)

1. zkušenosti zaměstnanci, odborníci v oboru
2. koordinace PVČ na regionální úrovni
3. koordinace PVČ z centrální úrovně, tj. MV – GŘ HZS ČR
4. realizace vlastních projektů v oblasti PVČ
5. ochota ke spolupráci koordinátorů PVČ HZS krajů

Slabé stránky (Weaknesses)

6. nedostatečná medializace práce v rámci PVČ
7. nízký počet zaměstnanců zabývajících se PVČ
8. nedostatečné finanční zabezpečení PVČ
9. nedostatečná spolupráce s NNO
10. nerovnoměrné zaměření PVČ na všechny věkové kategorie obyvatelstva

Příležitosti (Opportunities)

11. využívání nejnovějších trendů v PVČ
12. možnost mezinárodní spolupráce
13. zavedení samostatného předmětu OČMU pro základní a střední školy
14. zavedení samostatného vzdělávacího kurzu pro koordinátory PVČ
15. příprava budoucích učitelů OČMU při studiu na pedagogických fakultách

Hrozby (Threats)

16. neodpovídající zpracování dané problematiky v právních předpisech
17. obecné mínění o nedůležitosti PVČ
18. nezájem státních institucí (školy, úřady atd.) o danou problematiku
19. neexistující zpětná vazba
20. tragické dopady na obyvatelstvo z důvodu neznalosti základních postupů v ochraně obyvatelstva

Pro přehlednější uspořádání faktorů do jednotlivých segmentů analýzy byl sestaven obrázek č. 2, který byl rozdělen do čtyř hlavních kvadrantů. Do levé poloviny byly

zaznamenány faktory, které mají pozitivní dopad na rozvoj tématu a do pravé části byly vepsány naopak negativní efekty a nepříznivé předpoklady. Horní díl mapuje faktory vnitřní povahy, dolní zahrnuje externí vlivy.

SWOT analýza		
	SILNÉ STRÁNKY - STRENGTHS	SLABÉ STRÁNKY - WEAKNESSES
VNITŘNÍ PROSTŘEDÍ	<ol style="list-style-type: none"> 1. zkušenosti zaměstnanců, odborníci v oboru 2. koordinace PVČ na regionální úrovni 3. koordinace PVČ z centrální úrovně, tj. MV - GRH HZS ČR 4. realizace vlastních projektů v oblasti PVČ 5. ochota ke spolupráci koordinátorů PVČ HZS krajů 	<ol style="list-style-type: none"> 6. nedostatečná medializace v rámci PVČ 7. nízký počet zaměstnanců zabývajících se PVČ 8. nedostatečné finanční zabezpečení PVČ 9. nedostatečná spolupráce s NNO 10. nerovnoměrné zaměření PVČ na všechny věkové kategorie obyvatelstva
VNĚJŠÍ PROSTŘEDÍ	<ol style="list-style-type: none"> 11. využívání nejnovějších trendů v PVČ 12. možnost mezinárodní spolupráce 13. zavedení samostatného předmětu OČMU pro základní a střední školy 14. zavedení samostatného vzdělávacího kurzu pro koordinátory PVČ 15. příprava budoucích učitelů OČMU při studiu na pedagogických fakultách 	<ol style="list-style-type: none"> 16. neodpovídající zpracování dané problematiky v právních předpisech 17. obecné mínění o nedůležitosti dané problematiky 18. nezáměr státních institucí (škol, úřadů atd.) o danou problematiku 19. neexistující zpětná vazba 20. tragické dopady na obyvatelstvo z důvodu neznalosti základních postupů v ochraně obyvatelstva
	PŘÍLEŽITOSTI - OPPORTUNITIES	HROZBY - THREATS

Obrázek č. 2: SWOT analýza, zdroj: vlastní výzkum

3.1.2 Metoda párového hodnocení

Metoda párového hodnocení byla využita pro stanovení relativní důležitosti parametrů silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb. Při výpočtu váhového koeficientu byla porovnávána jednotlivá kritéria mezi sebou. Z každé dvojice bylo vybráno důležitější kritérium k danému problému. Systémem pro porovnávání byl zvolen tzv. Fullerův trojúhelník, znázorněný v tabulce č. 1. Diagram je tvořen dvojřádky, kde v horním řádku bylo pod zvoleným číslem jedno kritérium, které bylo porovnáno s ostatními kritérii v druhém řádku. Preferovaná volba byla zvýrazněna červenou barvou. V závěru byl zjištěn počet získaných preferencí každého kritéria.

Tabulka č. 1: Fullerův trojúhelník, zdroj: vlastní výzkum

		Σ	váhový faktor
1	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	5	0,026
2	2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	11	0,058
3	3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	11	0,058
4	4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	10	0,053
5	5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	4	0,021
6	6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	15	0,079
7	7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	9	0,047
8	8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	16	0,084
9	9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	2	0,011
10	10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	7	0,037
11	11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	5	0,026
12	12 13 14 15 16 17 18 19 20	1	0,005
13	13 14 15 16 17 18 19 20	17	0,089
14	14 15 16 17 18 19 20	4	0,021
15	15 16 17 18 19 20	15	0,079
16	16 17 18 19 20	18	0,095
17	17 18 19 20	11	0,058
18	18 19 20	14	0,074
19	19 20	1	0,005
20	20	14	0,074
Celkový součet:		190	1.000

Váhové faktory byly přehledně zaznamenány do tabulky č 2. V tabulce je patrný počet jednotlivých kritérií, četnost určená v procentech a celkový podíl faktorů v kvadrantech SWOT analýzy.

Tabulka č. 2: Váhové faktory, zdroj: vlastní výzkum

VÁHA KRITÉRIÍ	RELATIVNÍ ČETNOST %	ČÍSLO KRITÉRIA	CELKOVÝ PODÍL	
0,0263157896	2,63%	1	21,58%	Silné stránky S
0,0578947368	5,79%	2		
0,0578947368	5,79%	3		
0,0526315789	5,26%	4		
0,0210526316	2,11%	5		
0,0789473684	7,89%	6	25,78%	Slabé stránky W
0,0473684211	4,74%	7		
0,0842105263	8,42%	8		
0,0105263158	1,05%	9		
0,0368421053	3,68%	10		
0,0263157895	2,63%	11	22,11%	Příležitosti O
0,0052631579	0,53%	12		
0,0894736842	8,95%	13		
0,0210526316	2,11%	14		
0,0789473684	7,89%	15		
0,0947368421	9,47%	16	30,53%	Hrozby T
0,0578947368	5,79%	17		
0,0736842105	7,37%	18		
0,0052631579	0,53%	19		
0,0736842105	7,37%	20		

Tabulka č. 3: Teoretická matice SWOT, zdroj: vlastní výzkum

WO - hledání Strategie zaměřená na odstranění slabých stránek využitím příležitostí	SO - využití Strategie využívající silných stránek ke zhodnocení příležitostí
WT - vyhýbání Strategie zaměřená na odstranění slabých stránek a na vyhnutí se nebezpečí zvenčí	ST - konfrontace Strategie používaná v případě, že je organizace dostatečně silná na přímou konfrontaci s ohrožením

3.1.3 Dílčí závěr ke SWOT analýze

SWOT analýza byla využita k jednoduchému a přehlednému popsání situace daného tématu a umožnila určit dopady zjištění. Výstupy analýzy pomohly odhalit faktory, kterým nebyla věnována dostatečná pozornost, popř. mohly být úplně přehlíženy. Na základě provedené SWOT analýzy lze naznačit vhodnou změnu dalšího směřování vývoje PVČ. V rámci analýzy je vhodné hledat vzájemné synergie mezi silnými a slabými stránkami, příležitostmi a hrozbami, které mohou být využity pro stanovení strategie a rozvoje daného tématu.

Z výše uvedené tabulky č. 2 lze vyčíst, že nejvyšší počet četností z vnitřního prostředí organizace získaly slabé stránky (W). Z vnějšího prostředí byly nejčastěji označeny hrozby (T). Teoretická matice SWOT analýzy znázorněná v tabulce č. 3 stanovuje strategii „vyhýbání“. Aplikace výstupů ze SWOT analýzy musí směřovat k identifikaci a posouzení vnějších vlivů a využití možností identifikovaných silných stránek a příležitostí k predikci vývojových trendů. Následně je potřeba najít vzájemné souvislosti mezi vlivy vnějšího prostředí a vnitřní situací podniku. Pro zlepšení činnosti v předmětné oblasti je nutné zaměřit se na eliminování slabých stránek a současně se připravit na možné hrozby vnějšího prostředí.

Z výsledků analýzy je zřejmé, že nejvyšší procentuální četnost 8,42 % mezi slabými stránkami v realizaci PVČ získalo nedostatečné finanční zabezpečení. Ekonomické zajištění udává základní vývoj a další možnosti postupu dané problematiky. Zároveň vystihuje hlavní priority podniku a rozpočtové rozhodování v současné době. V budoucnu je třeba řešit finanční podhodnocení v této oblasti. Další slabou stránkou s hodnotou 7,89 %, která byla odhalena, je nedostatečná medializace v rámci PVČ. Zaměřením se na informování veřejnosti o úspěších, nových projektech a různých, zejména vzdělávacích akcích, je možné ovlivnit pohled obyvatelstva na danou problematiku. Výzkum zdůraznil význam dalšího faktoru, který patří mezi slabé stránky organizace. Zvýšit úroveň PVČ nelze bez dostatečného počtu zaměstnanců, kteří se budou tímto tématem zabývat. Současný trend snižování počtu pracovníků odráží negativní důsledek v zajišťování všech činností PVČ.

Neodpovídající zpracování dané problematiky v právních předpisech s 9,47 % ukazuje na důležitost širšího zapracování problematiky do právního rámce. Opora v právních předpisech souvisí s další hrozbou, která byla identifikována jako druhá v pořadí procentuální četnosti, nezájem státních institucí o danou problematiku. Jasným stanovením práv, určením povinností a odpovědnosti zainteresovaných subjektů lze minimalizovat nezájem institucí. Ze zkušeností je známé, že tyto hrozby se prolínají s dalším kritériem, kterým je tragický dopad na obyvatelstvo z důvodu neznalosti základních postupů v ochraně obyvatelstva. Jedině komplexní pojetí dané problematiky, zvýšená aktivita institucí a samovzdělávání občanů může zaručit optimální provedení situace při MU.

Klíčovými silnými stránkami byly identifikovány faktory koordinace PVČ na regionální a centrální úrovni, 5,79 % preferencí a realizace vlastních projektů v oblasti PVČ s 5,26 %. Tato pozitiva je potřeba maximálně využít ve prospěch dalšího rozvoje PVČ. Přednost představují i znalosti o možných rizicích v regionu a informování zaměřené cíleně na ně. Vhodně zvolenou formou provádění PVČ spojenou s vlastním projektem je možné aktivně působit na regionální úrovni.

Nejvíce preferencí z oblasti příležitostí získalo zavedení samostatného předmětu OČMU pro základní a střední školy, 8,95 %. Zavedení samostatného předmětu by znamenalo větší propojenost problematiky v učebních osnovách. Důkladná příprava na tento fakt ze strany HZS ČR dává možnost rychlé reakce na nastalou situaci. Kontext se zavedením předmětu OČMU do škol má i další příležitost, příprava budoucích učitelů OČMU přímo na pedagogických fakultách. Externí spolupráce příslušníků HZS ČR či příprava materiálů k výuce na pedagogických fakultách je další příležitost pro HZS ČR, jak prosadit své zájmy v oblasti PVČ. Dalším výstupem provedené analýzy je zaměření se na maximální využívání nejnovějších trendů. Novými příležitostmi je využívání moderních metod. Tím lze dosáhnout většího zájmu veřejnosti o danou problematiku. Využíváním různých aplikací v chytrých telefonech, sociálních sítí apod. se může změnit postoj společnosti a nastartovat zájem o další vzdělávání.

3.2 Dotazníkové šetření

Další významnou částí této práce bylo dotazníkové šetření. Dotazník byl rozeslán skupině třinácti krajských koordinátorů PVČ HZS ČR a respondentem se mohl stát pouze příslušník zařazený na tento pracovní post. Podmínkou účasti na výzkumu byla ochota ke spolupráci a vyplnění dotazníku. Cílem dotazníkového šetření bylo zhodnotit stávající stav zabezpečování PVČ HZS krajů.

Tabulka č. 4: Přehled počtu distribuovaných a vrácených dotazníků, zdroj: vlastní výzkum

	Absolutní četnost
Celkem rozdáno dotazníků	13
Nevrátilo se celkem	0
Návratnost celkem	13
Vyřazeno celkem z důvodu nekompletnosti	0
Celkem zařazeno do zpracování	13

Z výše uvedené tabulky č. 4 je zřejmé, že výzkumný soubor tvoří celkem 13 dotazníků. Neobvyklým výsledkem dotazníkového šetření je dosažení 100 % návratnosti dotazníků, kterou lze přisuzovat dobré spolupráci jednotlivých koordinátorů PVČ HZS krajů.

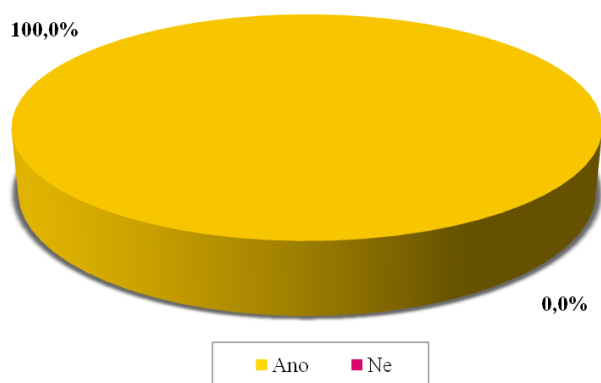
3.2.1 Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření

Vyhodnocení otázky č. 1

1. Pracujete jako koordinátor PVČ HZS ČR?

Tabulka č. 5: Zařazení zaměstnanců na pozici koordinátora PVČ HZS kraje, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Ano	13	100 %
Ne	0	0 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 1: Zařazení zaměstnanců na pozici koordinátora PVČ HZS kraje, zdroj: vlastní výzkum

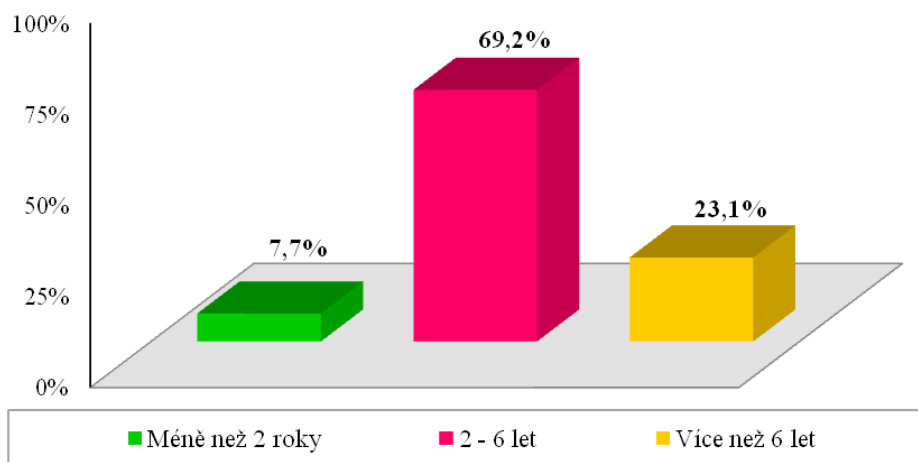
Úvodní otázka dotazníku byla povinná. Cílem bylo ujištění, zda je respondent opravdu koordinátorem PVČ HZS ČR. V případě záporné odpovědi nebylo možné pokračovat ve vyplňování dotazníku a tento by byl ze zpracování vyřazen. Z uvedené tabulky č. 5 a grafu č. 1 vyplývá, že všech 13 respondentů pracuje jako koordinátor PVČ HZS ČR.

Vyhodnocení otázky č. 2

2. Jak dlouho pracujete na pozici koordinátora PVČ HZS kraje?

Tabulka č. 6: Délka praxe v pozici koordinátora PVČ u HZS kraje, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Méně než 2 roky	1	7,7 %
2 - 6 let	9	69,2 %
Více než 6 let	3	23,1 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 2: Procentuální vyhodnocení délky praxe v pozici koordinátora PVČ u HZS kraje, zdroj: vlastní výzkum

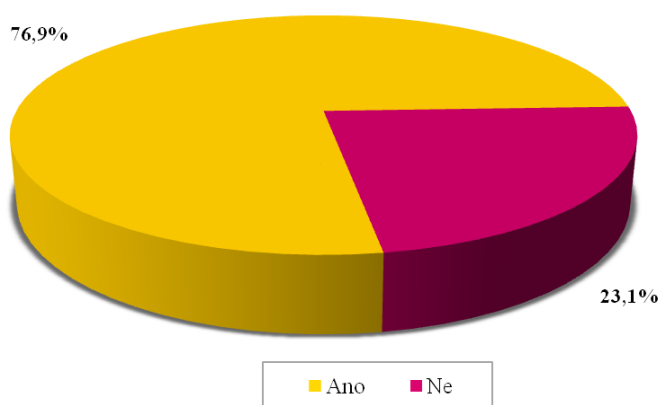
Délka praxe respondentů na pozici koordinátora PVČ HZS ČR se v jednotlivých krajích liší. Jak vyplývá z tabulky č. 6 a grafu č. 2, pouze jeden respondent (7,7 %) uvedl, že na pozici koordinátora pracuje méně než 2 roky. Nejvíce respondentů patřilo do skupiny v délce praxe 2 – 6 let, celkem 9 respondentů (69,2 %). Praxi delší než 6 let vykonávají 3 koordinátoři (23,1 %).

Vyhodnocení otázky č. 3

3. Jsou na všech územních odborech HZS kraje jmenování územní koordinátoři PVČ/spolupracovníci PVČ?

Tabulka č. 7: Jmenování územních koordinátorů/spolupracovníků PVČ, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Ano	10	76,9 %
Ne	3	23,1 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 3: Jmenování územních koordinátorů/spolupracovníků PVČ, zdroj: vlastní výzkum

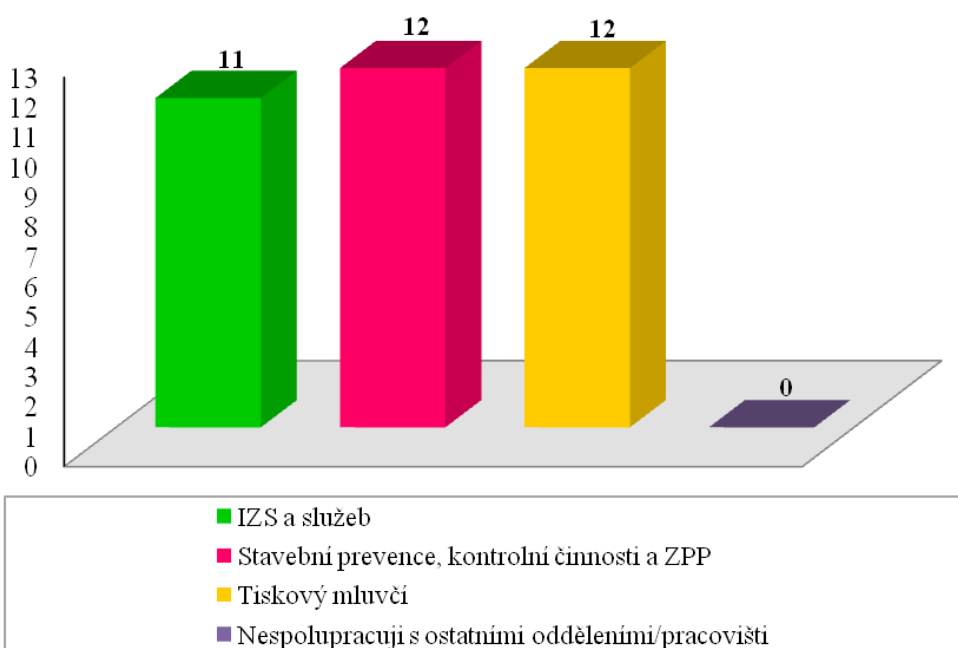
Vysokým procentem je zastoupena kladná odpověď na otázku jmenování územních koordinátorů/spolupracovníků v oblasti PVČ. Tabulka č. 7 a graf č. 3 dokládají, že deset respondentů (76,9 %) odpovědělo kladně a pouze tři odpovědi (23,1 %) byly záporné.

Vyhodnocení otázky č. 4

4. S jakými dalšími odděleními/pracovišti HZS kraje spolupracujete při zajišťování PVČ?

Tabulka č. 8: Spolupráce koordinátorů s dalšími odděleními/pracovišti HZS kraje, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
IZS a služeb	11	84,6 %
Stavební prevence, kontrolní činnosti a ZPP	12	92,3 %
Tiskový mluvčí	12	92,3 %
Nespolupracuji s ostatními odděleními/pracovišti	0	0 %

Graf č. 4: Spolupráce koordinátorů s dalšími odděleními/pracovišti HZS kraje, zdroj: vlastní výzkum

U čtvrté otázky měli respondenti možnost vybírat ze čtyř nabízených možností. Respondenti nebyli omezeni výběrem pouze jedné varianty odpovědi, ale mohli uvést

více odpovědí najednou. Vyhodnocení této otázky tedy nevyjadřuje poměr respondentů a vybraných odpovědí, ale uvádí četnost odpovědí, kolikrát byla možná odpověď respondenty uvedena.

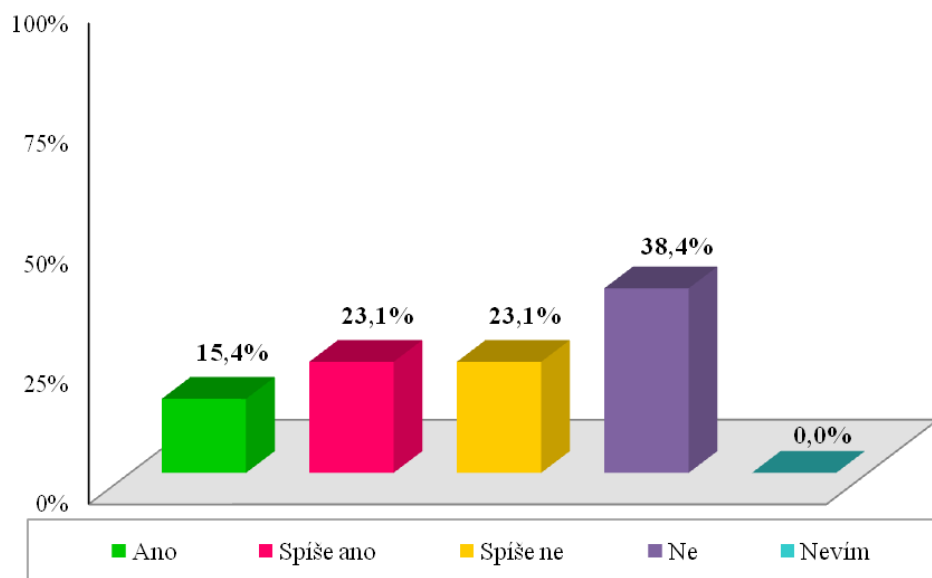
Z uvedených odpovědí lze vyčíst, že koordinátoři využívají při realizaci PVČ spolupráci ostatních oddělení. Jak dokazují údaje v tabulce č. 8 a grafu č. 4, respondenty byla 11 x použita odpověď oddělení IZS a služeb, 12 x odpověď oddělení stavební prevence, kontrolní činnosti a ZPP a 12 x označena možnost tiskový mluvčí. Variantu Nespolupracuji s ostatními odděleními/pracovišti nevybral žádný z respondentů.

Vyhodnocení otázky č. 5

5. Považujete počet zaměstnanců zabývajících se PVČ ve Vašem kraji za dostatečný?

Tabulka č. 9: Dostatečnost počtu zaměstnanců zabývajících se PVČ, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Ano	2	15,4 %
Spíše ano	3	23,1 %
Spíše ne	3	23,1 %
Ne	5	38,4 %
Nevím	0	0 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 5: Dostatečnost počtu zaměstnanců zabývajících se PVC, zdroj: vlastní výzkum

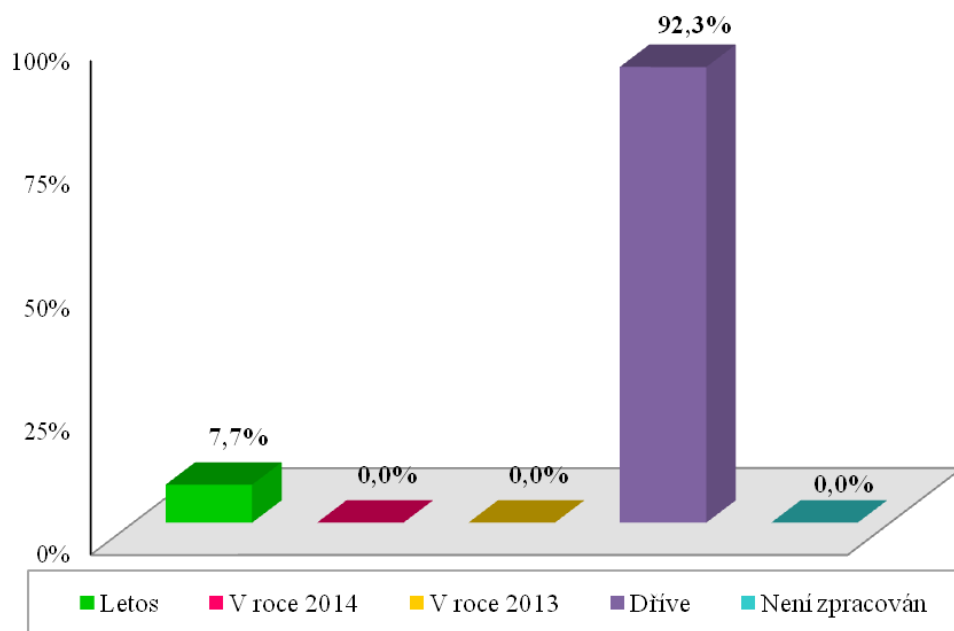
Dotazovaní vyjádřili v odpovědích převažující názor, že počet zaměstnanců zabývajících se problematikou PVC v kraji není dostatečný. Z tabulky č. 9 a grafu č. 5 vyplývá, že odpověď ano zaškrtili pouze dva respondenti (15,4 %), odpověď spíše ano tři (23,1 %). Tři respondenti (23,1 %) uvedli, že je počet pracovníků spíše nedostatečný, pět zbývajících respondentů (38,4 %) zvolilo možnost nedostačující. Varianty Nevím nevyužil žádný respondent.

Vyhodnocení otázky č. 6

6. Máte zpracovaný interní pokyn HZS kraje k zabezpečení PVČ v kraji?

Tabulka č. 10: Zpracování interního pokynu HZS kraje k zabezpečení PVČ v kraji, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Letos	1	7,7 %
V roce 2014	0	0 %
V roce 2013	0	0 %
Dříve	12	92,3 %
Není zpracován	0	0 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 6: Zpracování interního pokynu HZS kraje k zabezpečení PVČ v kraji, zdroj: vlastní výzkum

Velmi jednoznačná byla odpověď respondentů na otázku, zda je u HZS kraje zpracován interní pokyn k zabezpečení PVČ a v jakém časovém horizontu. Tabulka

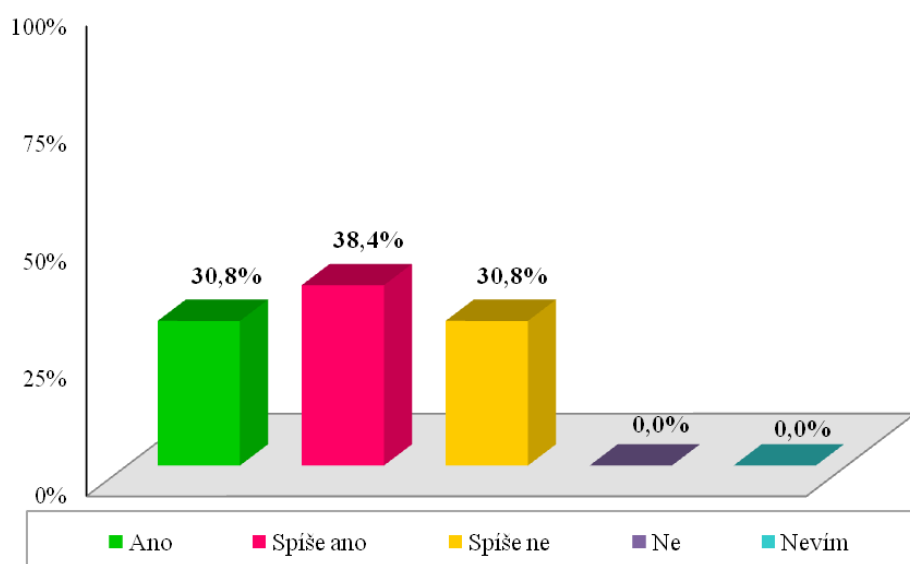
č. 10 a graf č. 6 ukazují, že pokyn je zpracován ve všech dotazovaných krajích, ve 12 z nich (92,3 %) byl zpracován dříve než v roce 2013. Pouze v jednom kraji (7,7 %) byl interní pokyn zpracován v letošním roce, popř. byl v tomto roce přepracován a tím byla změněna jeho účinnost i obsah.

Vyhodnocení otázky č. 7

7. Poskytuje, dle Vašeho názoru, HZS kraje dostatečnou finanční podporu k provádění PVČ?

Tabulka č. 11: Finanční podpora HZS kraje k provádění PVČ, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Ano	4	30,8 %
Spíše ano	5	38,4 %
Spíše ne	4	30,8 %
Ne	0	0 %
Nevím	0	0 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 7: Finanční podpora HZS kraje k provádění PVČ, zdroj: vlastní výzkum

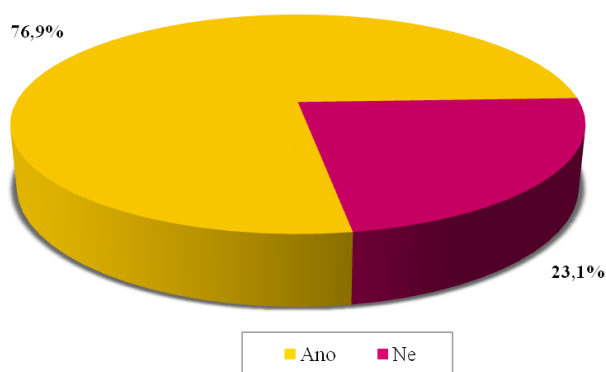
K dotazu, zda poskytuje HZS kraje dostatečné množství finančních prostředků na realizaci PVČ, bylo nabídnuto pět možných odpovědí. Jak je patrné z tabulky č. 11 a grafu č. 7, čtyři koordinátoři (30,8 %) si myslí, že HZS jejich kraje poskytuje dostatečnou finanční podporu na danou problematiku. Odpověď spíše ano označilo pět dotazovaných (38,4 %) a možnost spíše ne se objevila v odpovědích čtyřikrát (30,8 %). Odpověď Ne nebo Nevím ve vyhodnocení nebyla využita ani jednou.

Vyhodnocení otázky č. 8

8. Využíváte finanční prostředky z grantů, darů jiných subjektů pro zajištění PVČ?

Tabulka č. 12: Využití finančních prostředků z grantů, darů jiných subjektů, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Ano	10	76,9 %
Ne	3	23,1 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 8: Využití finančních prostředků z grantů, darů jiných subjektů, zdroj: vlastní výzkum

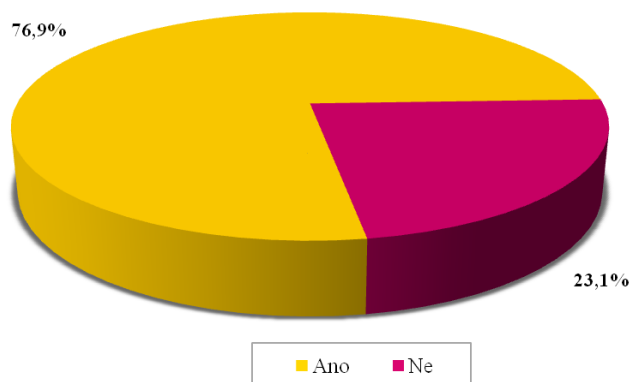
Převážně souhlasná zazněla odpověď na dotaz, zda koordinátoři využívají finančních prostředků z grantů nebo darů jiných subjektů a to od 10 respondentů (76,9 %). Tříkrát (23,1 %) se objevila záporná odpověď, kterou mimo jiné ukazuje tabulka č. 12 a graf č. 8.

Vyhodnocení otázky č. 9

9. Realizujete vlastní projekty v oblasti PVČ?

Tabulka č. 13: Realizace vlastních projektů v oblasti PVČ, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Ano	10	76,9 %
Ne	3	23,1 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 9: Realizace vlastních projektů v oblasti PVČ, zdroj: vlastní výzkum

Prostřednictvím výše uvedené otázky byly od respondentů obdrženy informace o tom, zda koordinátoři realizují vlastní projekty v oblasti PVČ. Z uvedených údajů v tabulce č. 13 a grafu č. 9 vyplývá, že v 10 krajích (76,9 %) se daří realizovat vlastní projekty, tři respondenti (23,1 %) tuto možnost nemají.

Vyhodnocení otázky č. 10

10. Pokud realizujete vlastní projekty, napište prosím, jaké?

Otázka číslo 10 byla otevřená, respondentům tedy nebyly nabídnuty žádné možnosti odpovědí. Dotazovaní odpovídali dle vlastního uvážení, odpověď sami vymýšleli a formulovali. Výsledky této otázky byly zhodnoceny pouze slovním vyjádřením.

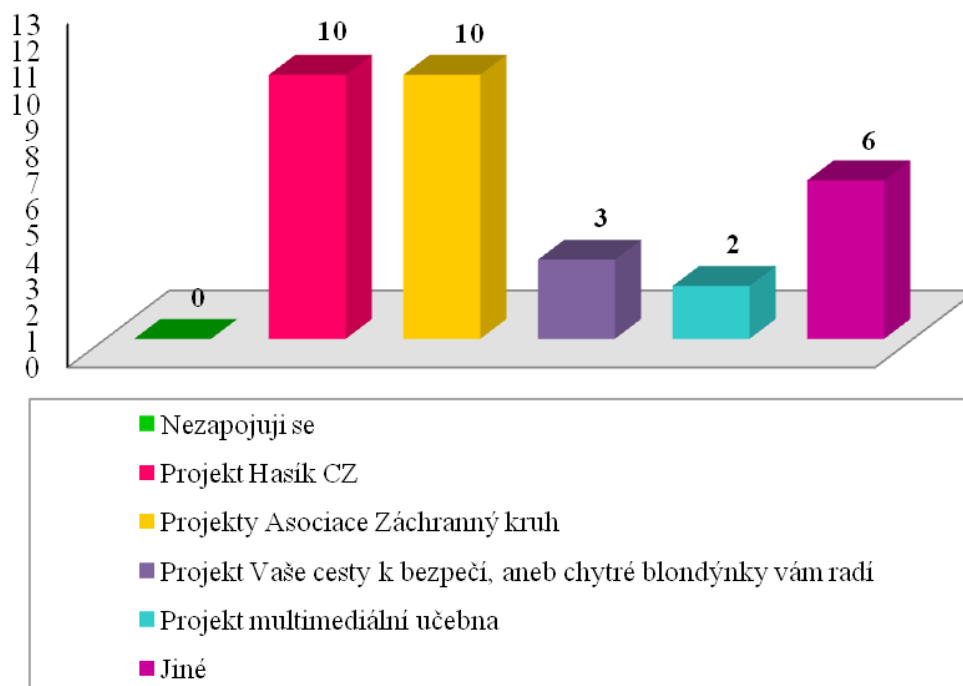
Dva respondenti organizují vlastní pohybově-vědomostní soutěž „Mladý záchranář“ pro žáky základních škol. Dále se koordinátoři věnují zajišťování výtvarných soutěží a pořádáním různých akcí pro veřejnost či se účastní akcí pro občany měst. Jeden respondent se věnuje aktuálnímu projektu Hasík CZ – Vaše cesty k bezpečí. Celkem čtyři respondenti se v poslední době zaměřili na vzdělávání seniorů a pořádají cílené přednášky pro tyto specifické skupiny obyvatelstva. Dva koordinátoři HZS krajů ve vzájemné spolupráci se podílejí na kampani „Ochrana proti únikům plynů a požárům“ pro školy v zónách ohrožení. Exkurze a dny otevřených dveří se objevily v odpovědích dvou respondentů. Jeden dotazovaný uvedl podíl na realizaci projektu „Záchranný kruh“.

Vyhodnocení otázky č. 11

11. Do jakých projektů ostatních krajů nebo občanských sdružení se zapojujete?

Tabulka č. 14: Zapojení koordinátorů do projektů ostatních krajů či občanských sdružení, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Nezapojuji se	0	0 %
Projekt Hasík CZ	10	76,9 %
Projekty Asociace Záchranný kruh	10	76,9 %
Projekt Vaše cesty k bezpečí, aneb chytré blondýnky vám radí	3	23,1 %
Projekt multimediální učebna	2	15,4 %
Jiné	6	46,2 %

Graf č. 10: Zapojení koordinátorů do projektů ostatních krajů či občanských sdružení, zdroj: vlastní výzkum

Respondentům bylo připraveno šest možností odpovědi včetně možnosti Jiné a bylo jim umožněno označit i více odpovědí zároveň. Vyhodnocení této otázky tak vypovídá o četnosti zvolených odpovědí.

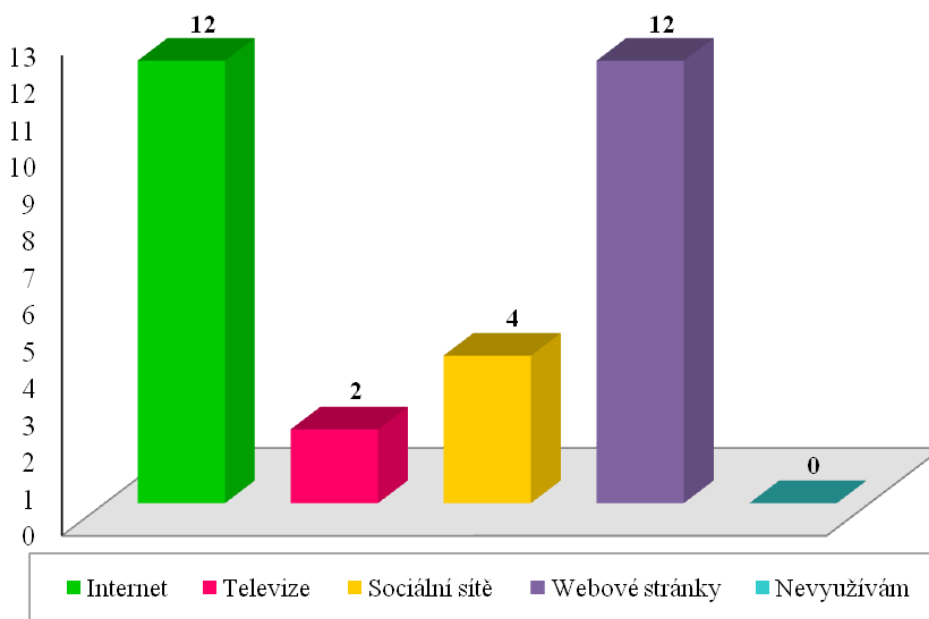
Z uvedené tabulky č. 14 a grafu č. 10 je patrné, že dotazovaní nejčastěji využívají projektu Hasík CZ a projektů Asociace záchranný kruh, přičemž tyto možnosti odpovědi jimi byly označeny shodně desetkrát. Ve třech krajích je využíván projekt Vaše cesty k bezpečí. Multimediální učebny jsou při zajišťování PVCČ používány ve dvou krajích. V možnosti odpovědi Jiné, byly vypsány další možnosti využívání projektů neziskových organizací či spolků, např. projekty ČAHD, Senior Akademie, Senior Point, Bezpečnostní průprava dětí předškolního věku, Jak učit první pomoc nebo Nemocnice zvířat.

Vyhodnocení otázky č. 12

12. Využíváte nejnovějších trendů pro realizaci PVCČ?

Tabulka č. 15: Využívání nejnovějších trendů pro realizaci PVCČ, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Internet	12	92,3 %
Televize	2	15,4 %
Sociální sítě	4	30,8 %
Webové stránky	12	92,3 %
Nevyužívám	0	0 %

Graf č. 11: Využívání nejnovějších trendů pro realizaci PVČ, zdroj: vlastní výzkum

I v této otázce měli respondenti možnost označit více odpovědí, výše uvedená tabulka ukazuje, kolikrát byly dané odpovědi zastoupeny.

V otázce využívání nejnovějších trendů současné doby při zajišťování PVČ zněla nejčastější uváděná odpověď Internet a Webové stránky. Realizace prostřednictvím sociálních sítí byla uvedena 4 x, televizní vysílání 2 x, jak dokládá tabulka č. 15 a graf č. 11.

Vyhodnocení otázky č. 13

13. Jaké formy PVČ jsou, dle Vašeho názoru, nejúčinnější?

Otázka číslo třináct byla otevřená a respondenti mohli volně napsat jejich názory.

Sedm respondentů zastává názor, že jednou z neefektivnějších forem PVČ je osobní kontakt. Přímého kontaktu lze využít zejména při výuce na školách, např. při přednáškách, realizaci programu Hasík CZ nebo v rámci různých projektových dnů škol. Výhodou této formy je okamžitá zpětná vazba. Přínosu osobního kontaktu lze využít i při prezentaci preventivních témat formou přednášek s následným prostorem

pro diskusi - především pro veřejnost. Nevýhodou intenzivnějších forem vzdělávání, jako jsou např. besedy, přednášky, je jejich náročnost na personál a čas.

Na skutečnost, že účinnější je kombinace více forem, poukázala převážná většina respondentů. Vhodné je přizpůsobení forem PVČ konkrétním věkovým skupinám. Jeden dotazovaný poznamenal, že by působení na jednotlivé cílové skupiny mělo být dlouhodobé, jednotné a systematické a realizované za použití specifických a atraktivních forem. Další respondent navrhl oslovování jinak "neuchopitelné" produktivní populace prostřednictvím akcí v terénu, např. informační stánky se soutěžemi, výstavami atd.

Za moderní formy vzdělávání a informační zdroje byly jmenovány zejména interaktivní multimedialní formy, webové stránky, sociální sítě, regionální televize a tisk. Jeden dotazovaný poznamenal využití situačních ukázek, kde mohou lidé zapojit všechny smysly. Jako další formy oslovení obyvatelstva byly zaznamenány zážitkové formy, tištěné materiály a vzdělávací pomůcky.

Vyhodnocení otázky č. 14

14. Vydáváte vlastní výukové a propagační materiály? Pokud ano, jaké a jak často.

I tato otázka byla otevřená a týkala se pouze respondentů, kteří na ni odpověděli kladně. Pokud zněla jejich odpověď záporně, na otázku neodpovídali.

Na tuto otázku všichni respondenti uvedli, že vydávají své vlastní výukové a propagační materiály. Většinou jsou materiály vydávány dle potřeby, čtyři koordinátoři realizují výrobu materiálů pravidelně každý rok.

Převážná většina respondentů využívá k výuce či propagaci tištěné formy materiálů jako jsou, např. pexesa, omalovánky, samolepky, rozvrhy hodin, záložky, informační letáky, informační plakáty, pracovní listy, leporela, bloky, brožury či kalendáře. Několik koordinátorů uvedlo, že při realizaci jejich činnosti používají výukové plastové kostky a destičky, tematicky laděné magnetické sady a puzzle.

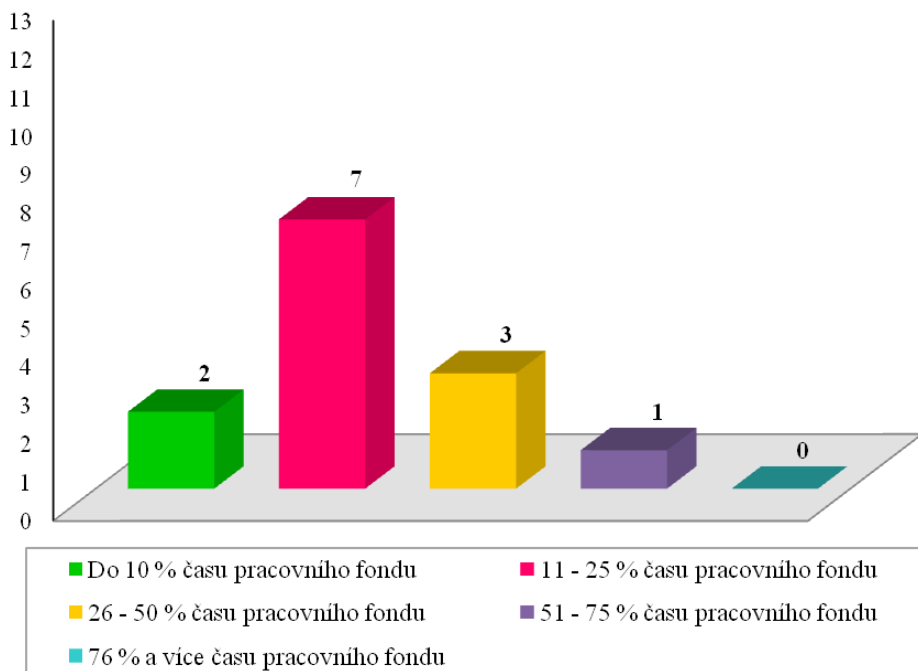
Mezi nejčastější propagační předměty zpravidla potiskované logem HZS kraje či čísly tísňového volání patří reflexní pásky a přívěsky na klíče, jejichž koupi uskutečnili tři z dotázaných.

Vyhodnocení otázky č. 15

15. Kolik času věnujete práci v terénu?

Tabulka č. 16: Přehled času koordinátorů stráveného v terénu, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Do 10 % času pracovního fondu	2	15,4 %
11 - 25 % času pracovního fondu	7	53,8 %
26 - 50 % času pracovního fondu	3	23,1 %
51 - 75 % času pracovního fondu	1	7,7 %
76 % a více času pracovního fondu	0	0 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 12: Přehled času koordinátorů stráveného v terénu, zdroj: vlastní výzkum

K dotazu, kolik času věnují koordinátoři práci v terénu, bylo nabídnuto pět možných odpovědí.

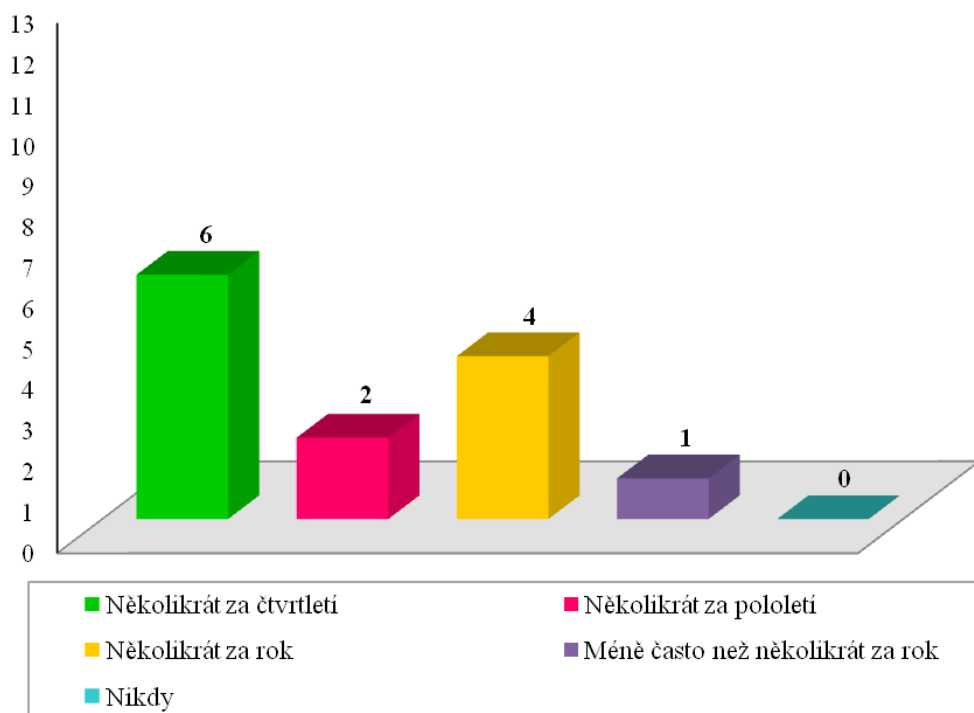
V tabulce č. 16 a grafu č. 12 je znázorněno, že do 10 % času pracovního fondu zněla odpověď 2 respondentů. Nejvíce respondentů, celkem 7, odpovědělo, že v terénu tráví 11 – 25 % času. 3 dotazovaní vymezili čas trávený v terénu vybráním možnosti 26 – 50 %. Více než polovinu času pracovního fondu tráví v terénu pouze 1 respondent, poslední možnost, tedy 76 % a více, nevedl žádný z respondentů.

Vyhodnocení otázky č. 16

16. Jak často spolupracujete s koordinátory PVČ ostatních krajů?

Tabulka č. 17: Četnost spolupráce s koordinátory ostatních krajů, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Několikrát za čtvrtletí	6	46,1 %
Několikrát za pololetí	2	15,4 %
Několikrát za rok	4	30,8 %
Méně často než několikrát za rok	1	7,7 %
Nikdy	0	0 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 13: Četnost spolupráce s koordinátory ostatních krajů, zdroj: vlastní výzkum

Účelem šestnácté otázky bylo zjistit, jak často respondenti spolupracují s ostatními koordinátory PVČ a zda si tím předávají zkušenosti. Tato otázka byla uzavřená a respondenti vybírali z pěti možností odpovědi.

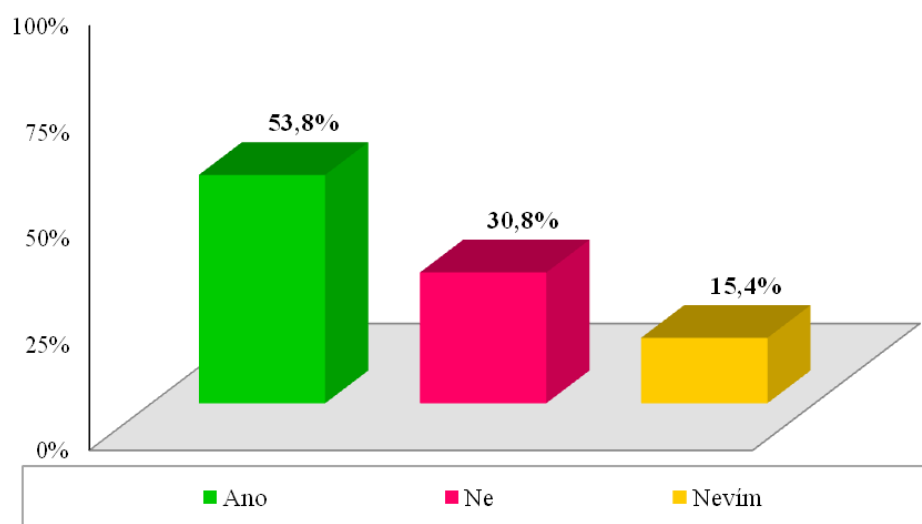
Spolupráce mezi koordinátory několikrát za čtvrtletí probíhá u šesti dotazovaných (46,1 %) a několikrát za pololetí u dvou respondentů (15,4 %). Tabulka č. 17 a graf č. 13 dále uvádí, že se četnost spolupráce snižuje na komunikaci několikrát za rok, jak odpověděli čtyři koordinátoři (30,8 %). Spolupráci méně často než několikrát za rok uvedl pouze jeden respondent (7,6 %). Nejnižší možnou četnost, tedy Nikdy, nezaznamenal nikdo.

Vyhodnocení otázky č. 17

17. Je podle Vás koordinátorům PVČ poskytována dostatečná odborná způsobilost?

Tabulka č. 18: Poskytování odborné způsobilosti koordinátorům PVČ, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Ano	7	53,8 %
Ne	4	30,8 %
Nevím	2	15,4 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 14: Poskytování odborné způsobilosti koordinátorům PVČ, zdroj: vlastní výzkum

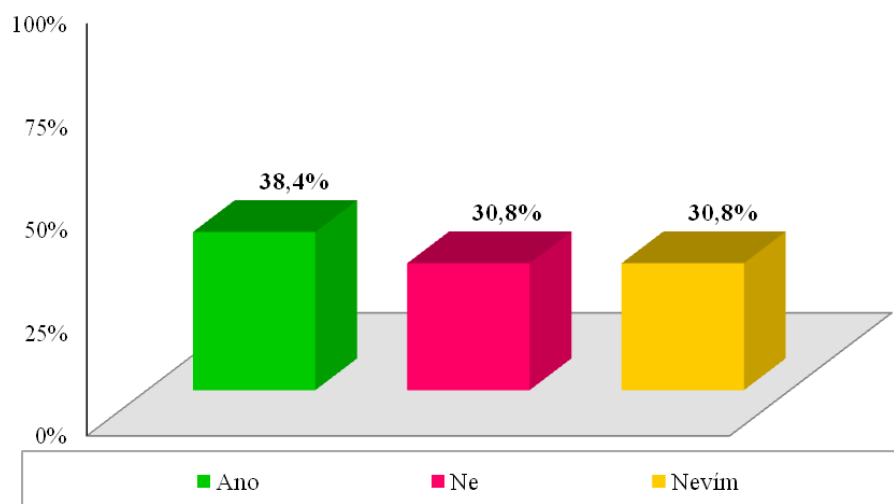
Celkem sedm respondentů (53,8 %) uvedlo, že je dle jejich názoru koordinátorům PVČ poskytována dostatečná odborná příprava. Za naopak nedostatečnou ji považují čtyři koordinátoři (30,8 %) a dva (15,4 %) z celkového počtu využili možnosti označit odpověď Nevím, jak dokazuje tabulka č. 18 a graf č. 14.

Vyhodnocení otázky č. 18

18. Myslíte si, že je ve Vašem kraji dostatečně medializována odvedená práce v rámci PVČ?

Tabulka č. 19: Medializace odvedené práce v rámci PVČ, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Ano	5	38,4 %
Ne	4	30,8 %
Nevím	4	30,8 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 15: Medializace odvedené práce v rámci PVČ, zdroj: vlastní výzkum

K otázce medializace práce v rámci PVČ zaujalo 5 respondentů (38,4 %) kladný postoj a tím vyjádřili názor, že je podle nich odvedená práce dostatečně medializována. Zlepšení v oblasti public relations by uvítali 4 respondenti (30,8 %). Z tabulky č. 19 a grafu č. 15 dále vyplývá, že možnost Nevím uvedli 4 koordinátoři (30,8 %). Pouze 5 respondentů (38,4 %) zastává názor, že je odvedená práce v rámci PVČ dostatečně medializována.

Vyhodnocení otázky č. 19

19. Jakým způsobem byste zvýšili míru její medializace?

Tato otevřená otázka navazuje na otázku předcházející a jejím účelem bylo zjistit, jakou představu mají koordinátoři o způsobu zvýšení medializace odvedené práce v rámci PVČ.

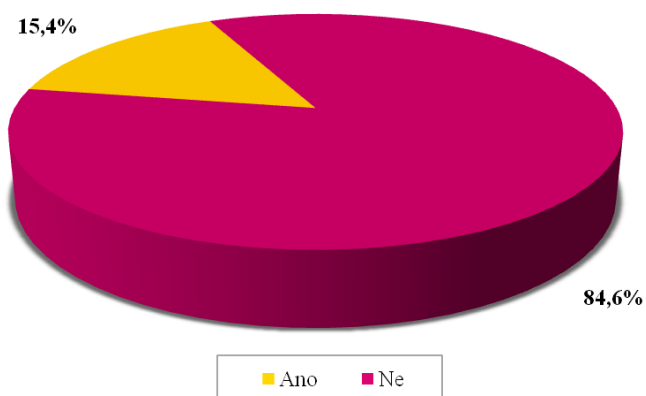
Většina respondentů se domnívá, že by se zlepšení propagace mělo odvíjet ze strany HZS ČR. Jedná se zejména o zlepšení spolupráce s tiskovými mluvčími a jejich častější zapojování do medializace akcí, projektů atd. Tiskoví mluvčí mají možnost většího působení v oblasti médií, ať informováním prostřednictvím tiskových zpráv či přímou komunikací s médii na místě akcí. Mohou účinně zvýšit prestiž akcí pořádaných HZS ČR a informovanost obyvatel. Jeden respondent navrhl jako možnost medializace využití školských a obecních webových stránek a sociálních sítí.

Vyhodnocení otázky č. 20

20. Zaměřujete se při realizaci PVČ na cizince?

Tabulka č. 20: Zaměření PVČ na cizince, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Ano	2	15,4 %
Ne	11	84,6 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 16: Zaměření PVČ na cizince, zdroj: vlastní výzkum

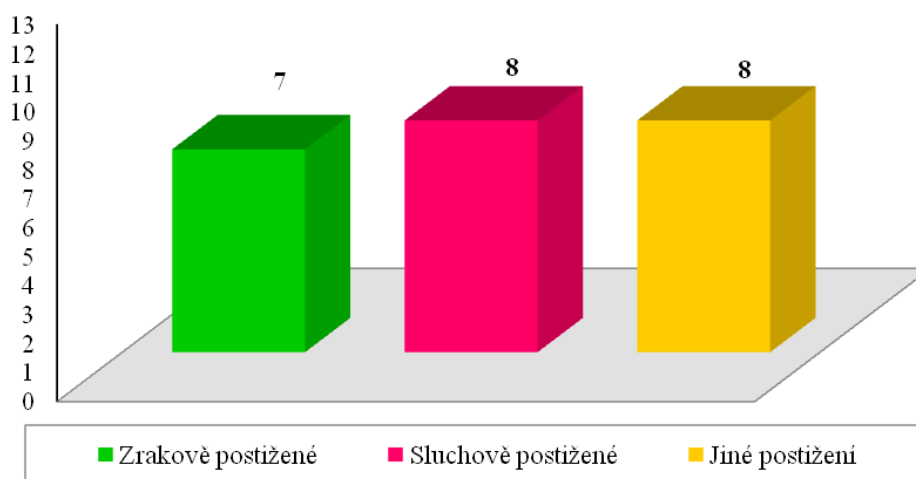
Počet koordinátorů, kteří se zaměřují při realizaci PVČ na vzdělávání cizinců, je velmi malý. Jedná se jen o dva dotazované (15,4 %), kteří uvedli kladnou odpověď, jak dokazuje tabulka č. 29 a graf č. 16. Ostatních 11 respondentů (84,6 %) uvedlo, že se na vzdělávání cizinců nezaměřuje.

Vyhodnocení otázky č. 21

21. Zaměřujete se při realizaci PVČ na zdravotně postižené?

Tabulka č. 21: Zaměření PVČ na zdravotně postižené, zdroj: vlastní výzkum

	Absolutní četnost	Relativní četnost %
Zrakově postižené	7	53,8 %
Sluchově postižené	8	61,5 %
Jiné postižení	8	61,5 %

Graf č. 17: Zaměření PVČ na zdravotně postižené, zdroj: vlastní výzkum

Respondentům byly v této otázce připraveny tři možnosti odpovědí, včetně jiné možnosti a bylo jim umožněno označit i více odpovědí zároveň. Vyhodnocení této otázky vypovídá o četnosti zvolených odpovědí, jak ukazuje tabulka č. 21 a graf č. 17.

Odpověď, že se koordinátoři PVČ zaměřují při realizaci na zrakově postižené, byla označena 7 x, na sluchově postižené 8 x a dále byla 8 x vybrána možnost Jiné postižení.

Vyhodnocení otázky č. 22

22. Spolupracujete s nestátními neziskovými organizacemi? Pokud ano, napište jakým způsobem.

Otázka číslo 22 byla otázka otevřená. Pokud respondenti v první části otázky, zda spolupracují s nestátními neziskovými organizacemi, odpověděli kladně, pak jim byla směřována i druhá část dotazu, jakým způsobem s nimi spolupracují.

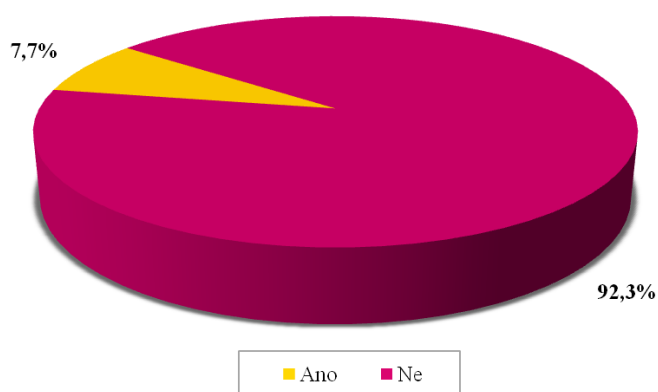
Převážná většina dotazovaných odpověděla, že s NNO spolupracují, a to zejména při přípravě či realizaci různých akcí pro veřejnost, benefičních akcích, apod., pořádaných NNO. Největší součinnost v oblasti PVČ probíhá s oblastními spolky ČČK. Dalším možným způsobem spolupráce je společná tvorba materiálů a vzdělávání prostřednictvím přednášek. Jeden respondent konkretizoval součinnost se spolkem Prevence dětem v projektu Bezpečnostní průprava dětí předškolního věku, ve kterém se účastní akcí v MŠ společně se záchranáři a Policií ČR. Dva koordinátoři využívají spolupráce s NNO i při realizaci seminářů pro ZŠ a SŠ nebo v rámci vzdělávání členů či klientů NNO (seniorů, zdravotně postižených atd.). Pouze jeden respondent uvedl, že v oblasti PVČ s NNO spíše nespupracují, pouze výjimečně a to s ČČK.

Vyhodnocení otázky č. 23

23. Spolupracujete se sousedními státy v předmětné problematice?

Tabulka č. 22: Spolupráce se sousedními státy v oblasti PVČ, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Ano	1	7,7 %
Ne	12	92,3 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 18: Spolupráce se sousedními státy v oblasti PVČ, zdroj: vlastní výzkum

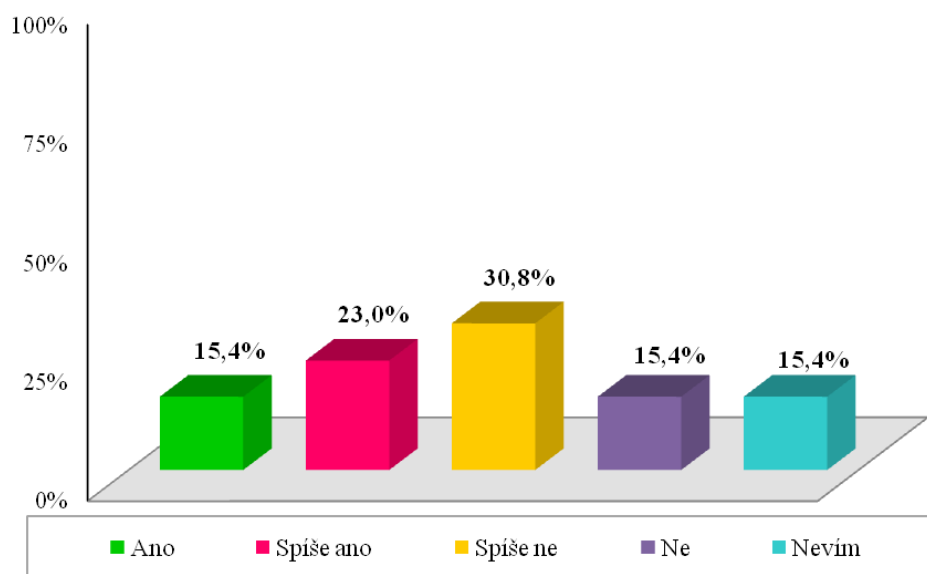
K otázce, zda v rámci zajišťování PVČ spolupracují se sousedními státy, se vyjádřilo 12 respondentů (92,3 %) záporně a pouze jeden dotazovaný (7,7 %) potvrdil spolupráci se zahraničními kolegy, jak vyplývá z tabulky č. 22 a grafu č. 18.

Vyhodnocení otázky č. 24

24. Je podle Vás obecné mínění takové, že je problematika PVČ nedůležitá?

Tabulka č. 23: Názory koordinátorů na obecné mínění o problematice PVČ, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Ano	2	15,4 %
Spíše ano	3	23,0 %
Spíše ne	4	30,8 %
Ne	2	15,4 %
Nevím	2	15,4 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 19: Názory koordinátorů na obecné mínění o problematice PVCČ, zdroj: vlastní výzkum

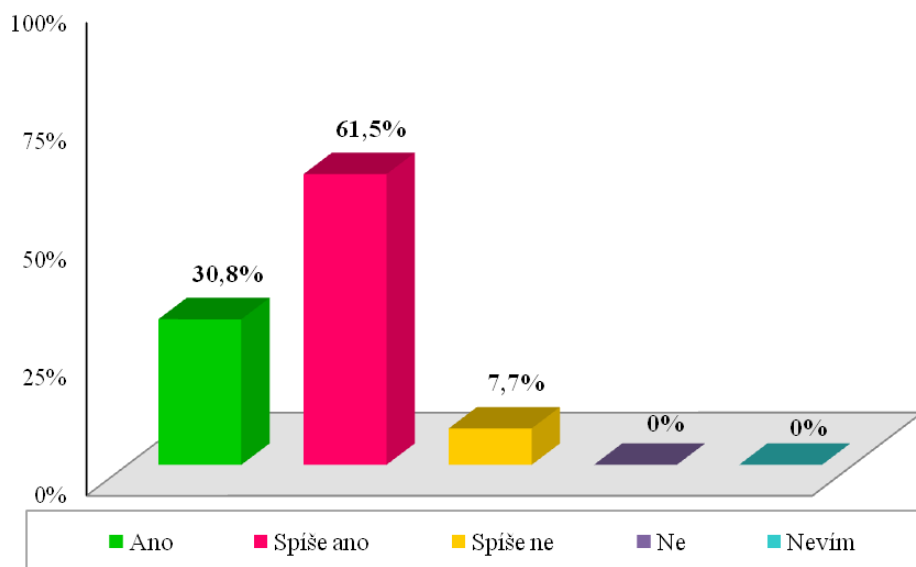
Osobní názory odborníků v oboru zazněly v odpovědích na otázku, zda je obecné mínění takové, že je problematika PVCČ pro veřejnost nedůležitá. Respondenti se vyjadřovali následovně: 2 respondenti (15,4 %) uvedli odpověď Ano a 3 respondenti (23,0 %) zaznamenali možnost Spíše ano. Následovaly odpovědi Spíše ne, kterou vybrali 4 koordinátoři (30,8 %). 2 dotazovaní si nemyslí, že by obyvatelstvo považovalo danou problematiku za nedůležitou. Odpověď Nevím byla označena dvěma respondenty (15,4 %). Odpovědi všech respondentů jsou zaznamenány v tabulce č. 23 a grafu č. 19.

Vyhodnocení otázky č. 25

25. Mají podle Vás instituce (školy, úřady atd.) zájem o danou problematiku?

Tabulka č. 24: Názory koordinátorů na zájem institucí o problematiku PVČ, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Ano	4	30,8 %
Spíše ano	8	61,5 %
Spíše ne	1	7,7 %
Ne	0	0 %
Nevím	0	0 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 20: Názory koordinátorů na zájem institucí o problematiku PVČ, zdroj: vlastní výzkum

Tabulka č. 24 a graf č. 20 ukazuje mimo jiné názory 4 koordinátorů PVČ (30,8 %), že instituce (školy, úřady atd.) mají zájem o danou problematiku. Odpověď Spíše ano označilo 8 respondentů (61,5 %) a pouze jeden dotazovaný využil možnosti Spíše ne. Žádný z respondentů nezastával názor, že instituce nemají zájem o předmětnou

problematiku, a nikdo nevyužil možnosti Nevím, která byla nabídnuta v rámci možných odpovědí.

Vyhodnocení otázky č. 26

26. Seřad'te, prosím, podle důležitosti jednotlivé aspekty podpory PVČ.

Tabulka č. 25: Pořadí aspektů podporující PVČ, zdroj: vlastní výzkum

Aspekty podpory PVČ	Pořadí	Počet preferencí	Preference v %
Kvalifikovaní zaměstnanci	1.	8	61,5 %
Zavedení samostatného předmětu OČMU na základních a středních školách	2.	7	53,9 %
Koordinátor PVČ v každém kraji	3.	6	46,2 %
Zavedení samostatného vzdělávacího kurzu pro koordinátory PVČ	4.	3	23,1 %
Realizace vlastních projektů	5.	0	0 %

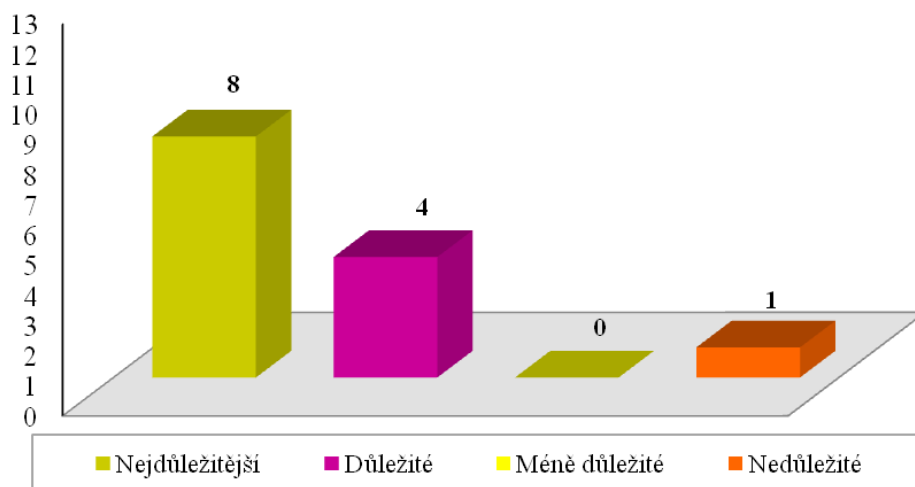
Pomocí této otázky bylo zjišťováno, jaké aspekty podpory PVČ považují koordinátoři za nejvíce důležité. Respondentům byla u každého aspektu nabídnuta škála odpovědí: Nejdůležitější, Důležité, Méně důležité a Nedůležité. Vzhledem k tomu, že někteří respondenti označili za nejdůležitější více možností odpovědí, údaje ve výše uvedené tabulce č. 25 poskytují informace, kolikrát byla možnost Nejdůležitější označena. Na základě těchto údajů bylo sestaveno pořadí jednotlivých aspektů podpory PVČ dle důležitosti.

Koordinátoři HZS krajů ohodnotili za nejdůležitější aspekt podporující PVČ možnost „Kvalifikovaní zaměstnanci“, která získala celkem 8 preferencí. Nepatrně méně hlasů, sedm preferencí, bylo přiděleno možnosti „Zavedení samostatného předmětu OČMU na základních a středních školách“. Existence koordinátorů PVČ v každém kraji je šesti respondenty považována za nejdůležitější aspekt působící na rozvoj PVČ. S ním související zavedení samostatného vzdělávacího kurzu pro koordinátory PVČ, bylo označeno třemi dotazovanými. Žádný z respondentů

nepovažoval za nejdůležitější aspekt „Realizace vlastních projektů“. O jasném názoru respondentů na důležitost tohoto pátého aspektu svědčí i skutečnost, že byl 8 respondenty uveden za Méně důležitý.

Pro lepší názornost dílčích výsledků byl navíc pro každý aspekt vypracován graf, který dokládá jednotlivá rozvržení hlasování.

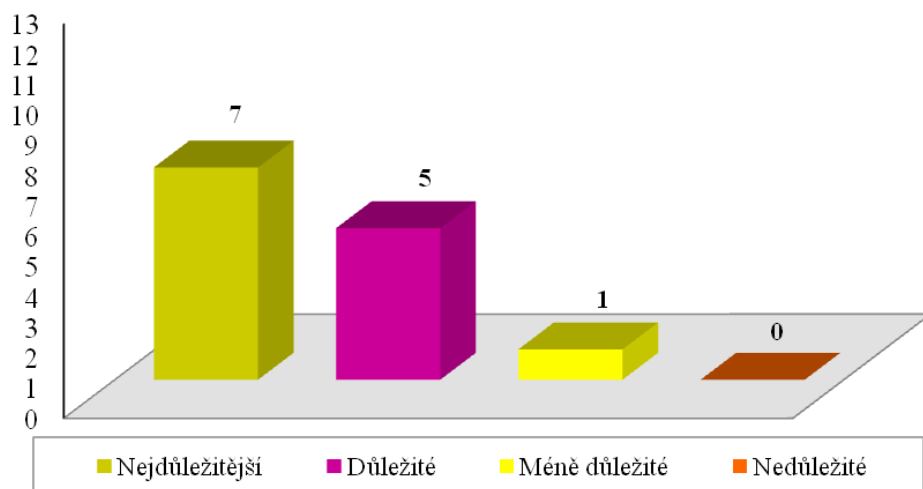
26. a) důležitost využívání kvalifikovaných zaměstnanců při realizaci PVČ

Graf č. 21: Hodnocení aspektu využívání kvalifikovaných zaměstnanců při realizaci PVČ, zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 21 ukazuje, že aspekt „kvalifikovaných zaměstnanců“ získal osm označení Nejdůležitější, 3 x byl označen jako důležitý a jednou byl považován za nedůležitý.

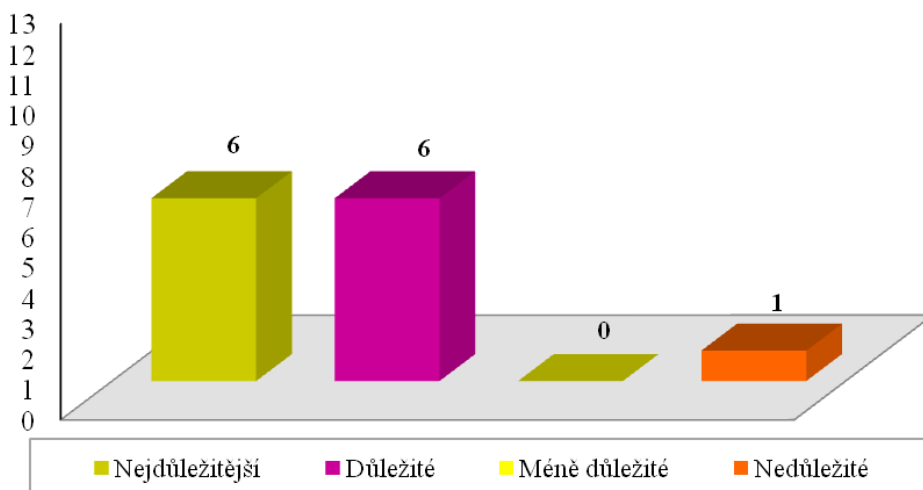
26. b) důležitost zavedení samostatného předmětu OČMU na ZŠ a SŠ

Graf č. 22: Hodnocení aspektu zavedení samostatného předmětu OČMU na základních a středních školách, zdroj: vlastní výzkum

Zavedení „samostatného předmětu OČMU pro základní a střední školy“ je považováno 7 respondenty za nejdůležitější, 5 dotazovanými za důležité a 1 respondentem za méně důležité, jak dokládá graf č. 22.

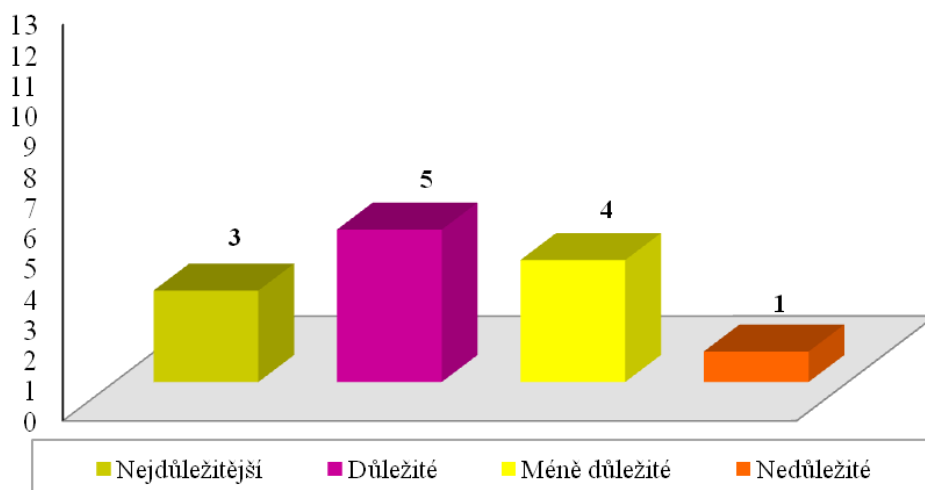
26. c) důležitost existence koordinátora PVČ v každém kraji

Graf č. 23: Hodnocení aspektu existence koordinátora PVČ v každém kraji, zdroj: vlastní výzkum

„Existence koordinátora PVČ v každém kraji“ je podle dotazovaných nejdůležitější pro 6 z nich a důležitá je shodně také pro 6 respondentů, jak je uvedeno v grafu č. 23. Pouze jeden dotazovaný považuje existenci krajských koordinátorů PVČ za nedůležitou.

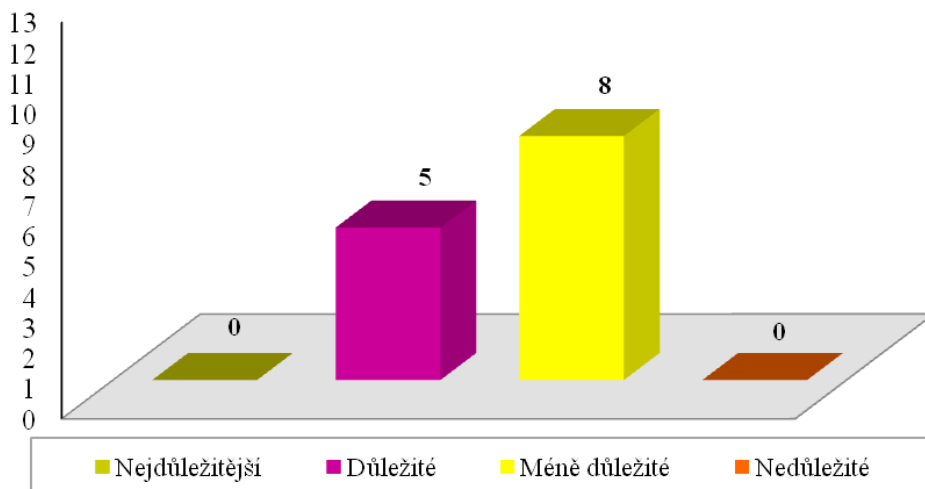
26. d) důležitost zavedení samostatného vzdělávacího kurzu pro koordinátory PVČ

Graf č. 24: Hodnocení aspektu zavedení samostatného vzdělávacího kurzu pro koordinátory PVČ, zdroj: vlastní výzkum

Podpora PVČ jakou je „zavedení samostatného vzdělávacího kurzu pro koordinátory PVČ“, byla zhodnocena 3 x jako nejdůležitější, 5 x je považována respondenty za důležitou a 4 x za méně důležitou. Z výše uvedeného grafu č. 24 vyplývá, že pouze jeden dotazovaný označil možnost Nedůležité.

26. e) důležitost realizace vlastních projektů

Graf č. 25: Hodnocení aspektu realizace vlastních projektů, zdroj: vlastní výzkum

„Realizace vlastních projektů“ byl další aspekt, nad jehož důležitostí se respondenti zamýšleli. Jeho váhu zhodnotilo 5 respondentů jako důležitou a 8 dotazovaných za méně důležitou, jak je patrné z grafu č. 25.

Vyhodnocení otázky č. 27

27. Seřad'te, prosím, aspekty bránící rozvoji PVČ.

Tabulka č. 26: Pořadí aspektů bránících rozvoji PVČ, zdroj: vlastní výzkum

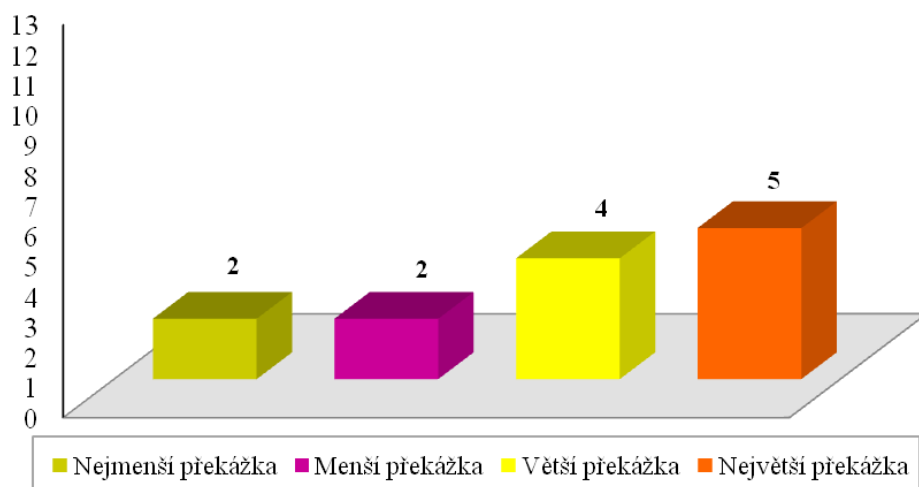
Aspekty bránící rozvoji PVČ	Pořadí	Počet preferencí	Preference v %
Neodpovídající zapracování dané problematiky v právních předpisech	1.	5	38,5 %
Nejednotné zajišťování PVČ u HZS krajů	2.	3	23,1 %
Nedostatečná medializace práce v rámci PVČ	3.	2	15,4 %
Nízký počet zaměstnanců zabývajících se PVČ	4.	1	7,7 %
Nedostatečné finanční zabezpečení PVČ	5.	1	7,7 %

V této otázce bylo od respondentů požadováno zhodnocení míry překážek jednotlivých aspektů, které brání rozvoji PVČ. Respondentům byla u každého aspektu nabídnuta škála odpovědí: Nejmenší překážka, Menší překážka, Větší překážka, Největší překážka. Dotazovaní mohli vybrat více variant odpovědi. V uvedené tabulce č. 26 jsou zaznamenány výsledky četnosti označení možnosti Největší překážka. Na základě těchto výstupů bylo sestaveno pořadí jednotlivých překážek bránících rozvoji PVČ.

Pět respondentů považovalo za největší překážku bránící dalšímu rozvoji PVČ neodpovídající zpracování dané problematiky v právních předpisech. Nejednotné zajišťování PVČ u HZS krajů považují 3 respondenti za největší překážku. Pro dva respondenty je největší překážkou v rozvoji PVČ „Nedostatečná medializace práce v rámci PVČ“. Shodným počtem označení jedním respondentem skončilo posuzování aspektů „Nízký počet zaměstnanců zabývajících se PVČ“ a „Nedostatečné finanční zabezpečení PVČ“. Zajímavým výsledkem je umístění posledního jmenovaného aspektu, který sice není obecně koordinátory PVČ považován za největší překážku, ale v možnosti Větší překážka byl označen celkem 10 x. Podobné hodnocení získal i aspekt „Nízký počet zaměstnanců zabývajících se PVČ“, jenž byl v kategorii Větší překážka označen 8 respondenty. Tento fakt svědčí dle názoru koordinátorů o důležitosti obou jmenovaných aspektů a při jejich nedostatečném naplňování se mohou stát závažnými překážkami bránícími v rozvoji PVČ.

I v této otázce byl pro lepší názornost dílčích výsledků zpracován pro každý aspekt graf, který zaznamenává jednotlivá rozvržení hlasování.

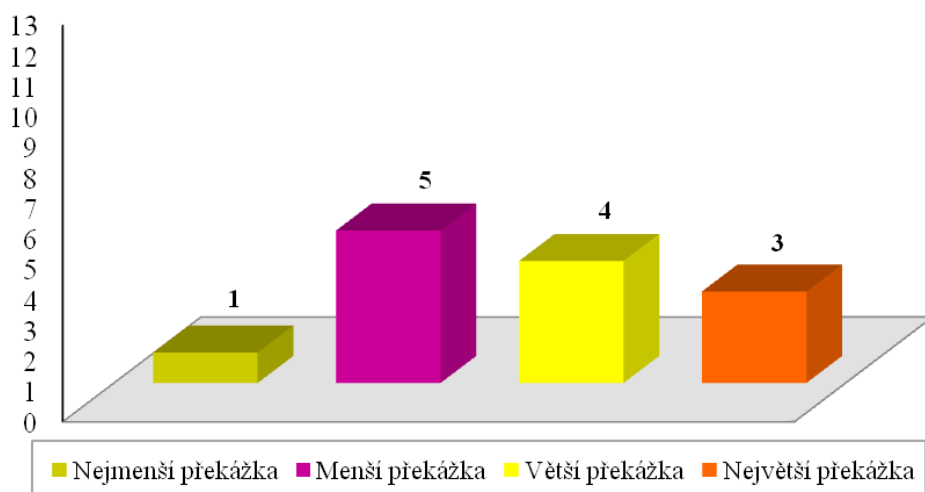
27. a) neodpovídající zpracování dané problematiky v právních předpisech

Graf č. 26: Hodnocení aspektu neodpovídajícího zpracování dané problematiky v právních předpisech, zdroj: vlastní výzkum

Koordinátoři PVČ považují tento aspekt celkově za největší překážku bránící rozvoji PVČ. Celkem se s tímto názorem ztotožnilo 5 respondentů, další 4 označili možnost Větší překážka, jak zaznamenal graf č. 26. Shodný počet preferencí, tedy dva hlasy, získaly poslední dvě možnosti.

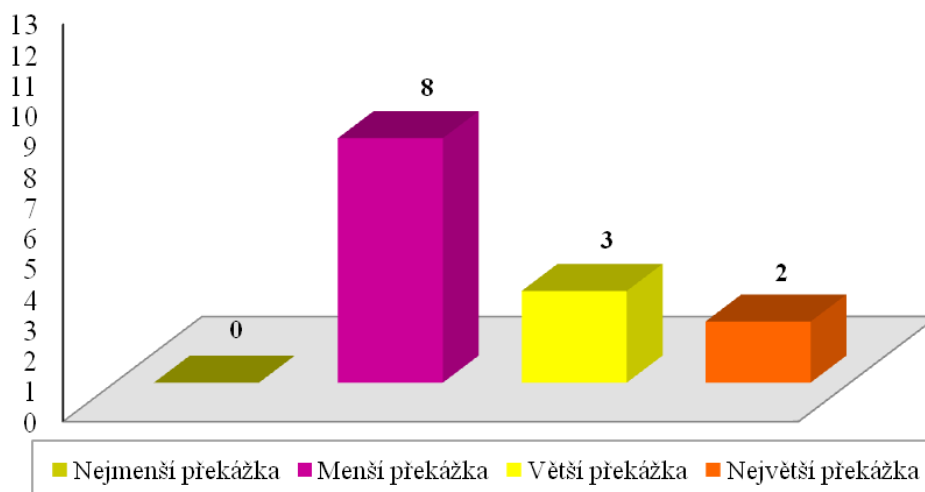
27. b) nejednotné zajišťování PVČ u HZS krajů

Graf č. 27: Hodnocení aspektu nejednotného zajišťování PVČ u HZS krajů, zdroj: vlastní výzkum

K tomuto aspektu bránícímu v rozvoji PVČ se vyjádřili respondenti označením odpovědi Největší překážka a čtyři koordinátoři ho považují za Větší překážku. Nejednotné zajišťování PVČ u HZS krajů vidí jako Menší překážku pět dotazovaných, jeden jako překážku nejmenší, jak je zaznamenáno v grafu č. 27.

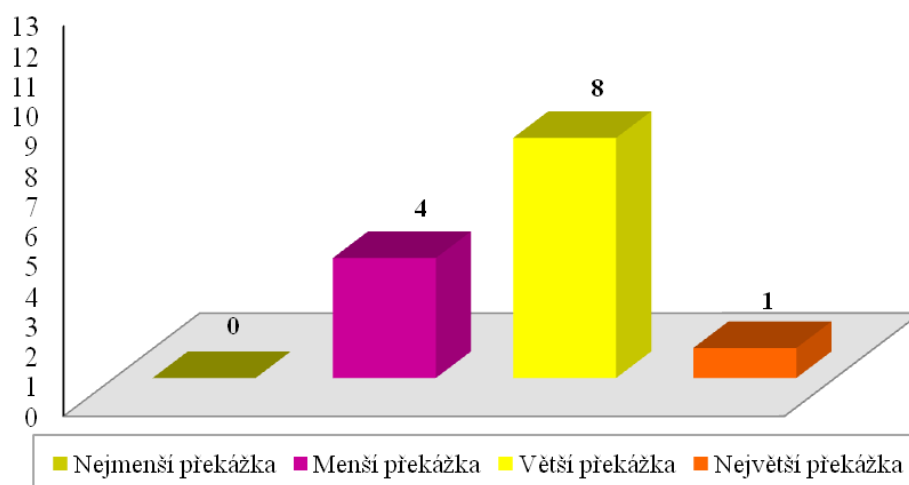
27. c) nedostatečná medializace práce v rámci PVČ

Graf č. 28 Hodnocení aspektu nedostatečné medializace práce v rámci PVČ, zdroj: vlastní výzkum

Dva respondenti označili tento aspekt za největší překážku v rozvoji PVČ, další tři dotazovaní za větší překážku. Z uvedeného grafu č. 28 je patrné, že osm koordinátorů vyjádřilo názor, že je tento aspekt spíše menší překážkou bránící rozvoji PVČ, nikdo ho nepovažuje za nejmenší překážku.

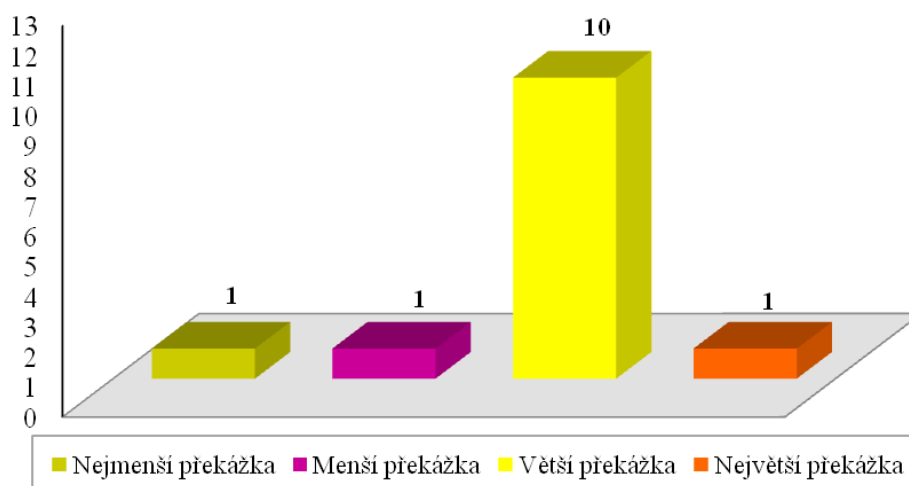
27. d) nízký počet zaměstnanců zabývajících se PVČ

Graf č. 29: Hodnocení aspektu nízkého počet zaměstnanců zabývajících se PVČ, zdroj: vlastní výzkum

„Nízký počet zaměstnanců“ je největší překážkou pro jednoho respondenta, jak dokládá graf č. 29. Osm koordinátorů znepokojil aspekt natolik, že ho označili jako větší překážku bránící rozvoji PVČ. Čtyři dotazovaní označili možnost Menší překážka. Variantu Nejmenší překážka neznačil žádný respondent.

27. e) nedostatečné finanční zabezpečení PVČ

Graf č. 30: Hodnocení aspektu nedostatečného finančního zabezpečení PVČ, zdroj: vlastní výzkum

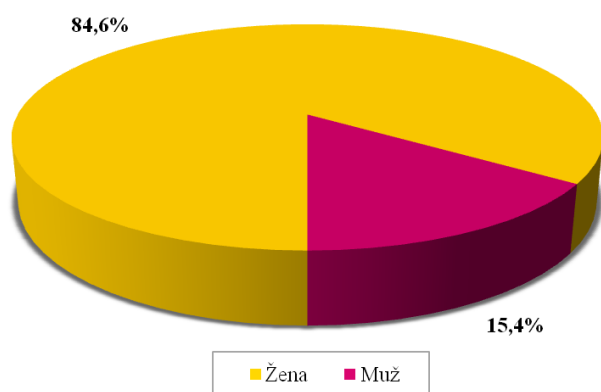
„Nedostatečné finanční zabezpečení PVC“ je největší překážkou pouze pro jednoho respondenta, ale deset koordinátorů je považuje za překážku větší. V grafu č. 30 je znázorněno, že po jednom hlasu obdržely možnosti Menší a Nejmenší překážka.

Vyhodnocení otázky č. 28

28. Jakého jste pohlaví?

Tabulka č. 27: Přehled zastoupení žen a mužů v dotazníkovém šetření, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Žena	11	84,6 %
Muž	2	15,4 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 31: Přehled zastoupení žen a mužů v dotazníkovém šetření, zdroj: vlastní výzkum

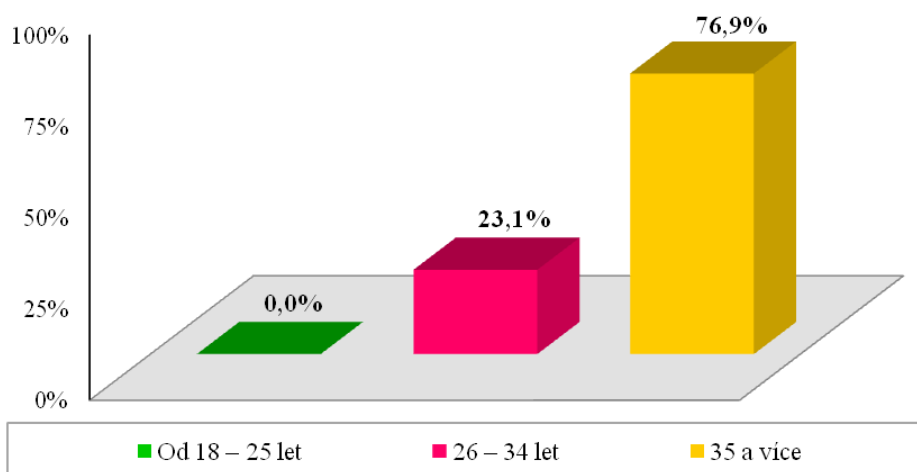
Otázka č. 28 byly informativního charakteru a měla za cíl určit zastoupení mužů a žen ve vykazovaném dotazníkovém šetření. Z výsledků vyplynulo, že výzkumu se zúčastnilo více žen než mužů. Tabulka č. 27 a graf č. 31 ukazuje, že podíl žen je tvořen 11 odpovídajících (84,6 %), podíl mužů je tvořen 2 respondenty (15,4 %).

Vyhodnocení otázky č. 29

29. Do jaké věkové skupiny patříte?

Tabulka č. 28: Zařazení respondentů do věkových skupin, zdroj: vlastní výzkum

	Koordinátoři HZS ČR	
Od 18 – 25 let	0	0 %
26 – 34 let	3	23,1 %
35 a více	10	76,9 %
Celkem	13	100 %

Graf č. 32: Zařazení respondentů do věkových skupin, zdroj: vlastní výzkum

Z uvedené tabulky č. 28 a grafu č. 32 vyplývá, že nejvíce respondentů patřilo do věkové skupiny 35 a více, zároveň žádný z respondentů nereprezentoval věkovou skupinu 18 – 25 let. Celkem je tedy věková skupina 26 – 34 let zastoupena 3 respondenty (23,1 %), druhá věková skupina 35 let a více je tvořena 10 respondenty (76,9 %).

3.2.2 Dílčí závěr dotazníkového šetření

Jak již bylo uvedeno v úvodu dotazníkového šetření, vyplnit dotazník bylo umožněno pouze respondentům, kteří vykonávají funkci koordinátora PVČ. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 13 koordinátorů PVČ HZS krajů. Informativními otázkami dotazníku bylo zjištěno, že mezi respondenty bylo 11 žen a 2 muži. Nejvíce respondentů patřilo do věkové skupiny 35 a více let, a to 10 respondentů, druhá věková skupina 26 – 34 let byla zastoupena 3 respondenty.

Značný význam v rozvoji oblasti PVČ u HZS ČR odráží délka praxe jednotlivých respondentů na pozici koordinátora PVČ. Devět dotazovaných uvedlo délku praxe v rozmezí od 2 do 6 let a tři respondenti patří do skupiny s praxí delší než 6 let. Mnohaleté zkušenosti zlepšují orientaci v problematice a tím dochází ke zkvalitnění celého procesu realizace. Zkušenější pracovníci dokáží lépe odhadnout budoucí vývoj v dané oblasti a přizpůsobit tomu zaměření činností. Důležitým faktem je také vzájemné předávání zkušeností mezi jednotlivými koordinátory krajů. Z otázky jak často spolu koordinátoři spolupracují, vyplynulo, že téměř polovina respondentů (46,1 %) využívá spolupráce s ostatními koordinátory několikrát za čtvrtletí, dva respondenti několikrát za pololetí. U čtyř respondentů pak probíhá komunikace několikrát za rok. Tyto hodnoty celkově ukazují na dobrou spolupráci a častou komunikaci mezi koordinátory. Předávání zkušeností z dané problematiky je jednou ze základních možností získávání informací.

Soubor otázek týkajících se organizačního zajišťování PVČ poskytl zajímavé odpovědi. Koordinování PVČ probíhá ve všech krajích na základě zpracovaného interního pokynu k zabezpečení PVČ, ve 12 z nich byl tento zpracován dříve než v roce 2013, v jednom kraji byl interní pokyn zpracován v roce 2015. Koordinátoři HZS kraje většinou spolupracují při realizaci PVČ i s odděleními/pracovišti stavební prevence, kontrolní činnosti a ZPP a tiskovými mluvčími, jak uvedlo 12 respondentů a 11 dotazovaných dále využívá možnosti spolupráce s oddělením/pracovištěm IZS a služeb. Kooperace jednotlivých oddělení dává možnost zaměřit PVČ na aktuální změny či novinky v odbornosti daného oddělení. Ke zjednodušení koordinování PVČ v kraji jmenovalo deset HZS krajů na všech jejich územních odborech koordinátory či

spolupracovníky PVČ. S tímto faktem mohou souviset i odpovědi respondentů na další otázku, která se týkala počtu zaměstnanců zabývajících se PVČ v kraji. I přesto, že většina krajů využívá pomoci v realizaci PVČ pracovníků územních odborů, je převažujícím názorem koordinátorů, že celkový počet dostatečný není.

Překvapivé odpovědi byly zaznamenány k dotazu, zda poskytují HZS krajů dostatečné množství finančních prostředků na realizaci PVČ. Celkem devět koordinátorů uvedlo odpověď Ano či Spíše ano. Návaznost na předcházející otázku mělo vyjádření deset respondentů, že využívají finančních prostředků z grantů nebo darů jiných subjektů. Pouze tři HZS krajů této možnosti nevyužívají.

Koordinátoři realizují v rámci plnění povinností spojených se zajišťováním PVČ vlastní projekty. Z uvedených odpovědí v dotazníkovém šetření vyplývá, že se tak daří deseti krajům. Jedná se zejména o organizování vlastních pohybově-vědomostních soutěží pro žáky základních škol a různých výtvarných soutěží. Koordinátoři pořádají různé akce pro veřejnost či se účastní akcí pro občany měst. Za další vlastní projekty uvedli čtyři respondenti zaměření na vzdělávání seniorů prostřednictvím přednášek. V současné době se dva koordinátoři HZS krajů podílejí na kampani „Ochrana proti únikům plynů a požárům“ pro školy v zónách ohrožení. Jeden respondent uvedl, že se podílí na novém projektu Hasík CZ – Vaše cesty k bezpečí. Mezi určité druhy krátkodobých projektů lze zařadit i exkurze a dny otevřených dveří na stanicích HZS krajů. Vzhledem k finanční i personální náročnosti přípravy vlastních projektů mohou koordinátoři využívat i projekty jiných HZS krajů, občanských sdružení či je kombinovat a využívat tak jejich přednosti. HZS krajů se nejčastěji zapojují do projektu Hasík CZ a projektů Asociace záchranný kruh. Ve třech krajích je využíván projekt Vaše cesty k bezpečí. Dva kraje si pro zajišťování PVČ zřídily multimediální učebny, které využívají při exkurzích na stanicích HZS kraje. Mezi další možnosti využívání projektů neziskových organizací či spolků patří např. projekty ČAHD, Senior Akademie, Senior Point, Bezpečnostní průprava dětí předškolního věku, Jak učit první pomoc nebo Nemocnice zvířat.

Důležitým aspektem při realizaci PVČ jsou také vhodně zvolené formy. V jedné z dalších otázek dotazníku mohli respondenti volně popsat jejich názory na nejúčinnější

formy PVČ. Neefektivnější forma je podle odpovědí sedmi respondentů osobní kontakt. Výhodami přímého kontaktu je okamžitá zpětná vazba a využití při mnoha činnostech PVČ. Naopak nevýhodami intenzivnějších forem vzdělávání jsou podle koordinátorů náročnost na personál a čas. Tuto skutečnost reflektovaly odpovědi na následující otázku, kde měli respondenti vybrat z možností, kolik procent času tráví při své práci v terénu. Více než polovinu času pracovního fondu tráví v terénu pouze jeden respondent. Tři dotazovaní vymezili čas trávený v terénu vybraním možností 26 – 50 %. Sedm koordinátorů uvedlo, že v terénu tráví 11 – 25 % času. Do 10 % času pracovního fondu zněla odpověď dvou respondentů. Převážná většina respondentů se shodla na názoru, že v praxi je realizovatelná a účinná kombinace více forem. Formy PVČ je vhodné přizpůsobit konkrétním věkovým skupinám. Respondenti v otázce využívání nejnovějších trendů současné doby nejčastěji uváděli odpověď Internet a Webové stránky, pouze 4 x byla zmíněna realizace PVČ prostřednictvím sociálních sítí a 2 x pomocí televizního vysílání.

Otázka dostačující odborné způsobilosti zůstává ze strany koordinátorů i nadále otázkou diskutabilní. Sedm respondentů uvedlo, že je dle jejich názoru koordinátorům PVČ poskytována dostatečná odborná příprava, naopak za nedostatečnou ji považují čtyři koordinátoři.

3.3 Komparace výsledků SWOT analýzy a dotazníkového šetření

Výzkum pomocí SWOT analýzy byl zvolen jako vhodný nástroj pro objektivní posouzení celé oblasti problematiky PVČ prováděné HZS ČR. Vlastní zabezpečování PVČ probíhá prostřednictvím výkonných složek na regionální úrovni, kterými jsou HZS krajů. Pomocí dotazníkového šetření byly zaznamenány postoje a odborné názory koordinátorů PVČ HZS krajů. Provedením komparace zjištěných informací z výzkumů byl získán ucelený přehled o aktuálním stavu dané problematiky a zároveň bylo možné zhodnotit situaci v jednotlivých regionech na úrovni krajů.

Zajímavé bylo porovnání výsledků výzkumů v otázce finančního zabezpečení PVČ. Výstupem SWOT analýzy bylo celkové finanční zajištění PVČ vyhodnoceno jako vůbec nejslabší stránka v procesu. V odpovědích dotazníkového šetření převažoval jiný

názor na finanční zabezpečení regionální úrovně. S finanční podporou jednotlivých HZS krajů je spokojeno či téměř spokojeno devět koordinátorů PVČ. Současně znamená pro většinu koordinátorů ekonomická podpora důležitý prvek dané problematiky, bez které není možné uskutečnit další vývoj PVČ.

Nedostatečná medializace v rámci PVČ byla odhalena SWOT analýzou jako druhá nejslabší stránka. Častější využívání médií vede k větší propagaci a zájmu většího počtu obyvatelstva o danou problematiku. V pěti krajích se dle vnímání koordinátorů PVČ daří dostatečně medializovat odvedenou práci. Celkově představuje nepostačující medializace pro rozvoj PVČ na regionální úrovni spíše menší překážku. Větší negativní dopad této slabiny v praxi spatřuje pouze pět koordinátorů.

Nízký počet zaměstnanců byl určen jako větší překážka bránící rozvoji PVČ pro většinu koordinátorů. Shodný je i výsledek SWOT analýzy, který označil tento aspekt za třetí největší slabou stránku organizace. Z reálného posouzení stavu odborníky vyplynulo, že počet zaměstnanců zabývajících se problematikou PVČ v kraji není dostatečný.

Z oblasti hrozeb SWOT analýzy lze za klíčové považovat neodpovídající zpracování tématu PVČ v právních předpisech. Ve stávajících právních předpisech je problematice věnován minimální prostor. Koordinátoři PVČ považují tento aspekt celkově za největší překážku bránící rozvoji PVČ. Shoda výsledků obou výzkumů ukazuje na nutnost změny, která by znamenala průřezové prostoupení všemi úrovněmi řízení. Novým zpracováním tematiky do právních předpisů lze docílit konkrétního nastavení úkolů, povinností a odpovědnosti dotčených subjektů a tím vytvořit základ k lepší koordinaci a efektivnímu systémovému řešení.

Zda mají instituce zájem o předmětnou problematiku, to byla další otázka dotazníkového šetření. Převažujícím názorem koordinátorů je, že instituce (školy, úřady atd.) spíše jeví zájem o předmětnou problematiku. V případě snížení zájmu ze strany institucí hrozí obtížné dosahování cílů a rozvoj dané problematiky, což ukázal výsledek SWOT analýzy. S aspektem je úzce provázáno i obecné mínění o důležitosti této tematiky. Pokud nebudou instituce, zejména školy, dostatečně podporovat zmíněnou tematiku, nebude ji přisuzovat uspokojivý význam ani veřejnost. Teorii potvrzují

odpovědi šesti koordinátorů, kteří si myslí, že v současné době si obyvatelé uvědomují závažnost vzdělávání v dané oblasti.

Koordinování PVČ z centrální i regionální úrovně je dobře zvoleným uspořádáním v celém procesu provádění PVČ. Tuto skutečnost prokazují i stanoviska celkem dvanácti koordinátorů, kteří dané systémové řešení hodnotí jako důležité či nejdůležitější v zajišťování PVČ. Možnosti celostátního koordinátora v ovlivnění dalšího rozvoje PVČ jsou velké ve srovnání s příležitostmi koordinátorů HZS krajů. Potřeby či náměty na vylepšení vycházející z praxe mohou být užitečnými podněty směrem z regionální úrovně k centrálnímu zajištění. Tím je celý systém propojený a jeho jednotlivé složky na sebe navazují.

Zavedení samostatného předmětu OČMU pro základní a střední školy je považováno 12 koordinátory za nejdůležitější či důležité pro rozvoj PVČ. Zároveň se stal předmětný aspekt velkou příležitostí organizace a je nutná dostatečná příprava na tuto možnou změnu. Zjištění potřeb souvisejících s výukou předmětu přímo ve školách je možné prostřednictvím koordinátorů HZS krajů. Podobná příležitost by vznikla se zavedením vzdělávání budoucích učitelů OČMU přímo na pedagogických fakultách.

Výsledky SWOT analýzy reflektují stávající situaci zabezpečování PVČ HZS ČR s určením vhodného směru dalšího zaměření v dané problematice. Výstupy se ve většině aspektů shodovaly s názory koordinátorů jednotlivých HZS krajů. Porovnání některých bodů nebylo možné posoudit vzhledem k rozdílnému stupni koordinace, na kterém jsou prováděny. Koordinátoři vyjadřovali vlastní náhled na danou problematiku z úrovně regionální.

3.4 Návrhy zkvalitnění provádění PVČ HZS ČR

Specializační kurz pro koordinátory PVČ

Vzdělávání příslušníků HZS ČR je řešeno komplexním systémem, který zahrnuje vzdělávání v resortních či mimoresortních vzdělávacích zařízeních. V rámci resortní odborné přípravy probíhají kurzy základní odborné přípravy a k získání odborné způsobilosti příslušníků, k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti a specializační kurzy. Kurzy k prodloužení platnosti osvědčení mohou mít různé formy.

Jednou z forem jsou kurzy specializační, které slouží k doplnění nezbytných znalostí, dovedností a návyků potřebných k činnostem určitého služební místa. Vzhledem k tomu, že problematika PVČ průběžně nabývá na rozsahu a významu, je nutné pružně reagovat na aktuální potřeby koordinátorů PVČ v dané oblasti a vhodně doplňovat jejich vzdělávání. Současná nabídka kurzů obsahuje pouze doplňkový kurz PVČ, jehož zaměření není pro koordinátory zcela vyhovující.

Z výzkumem získaných informací vyplývá, že důležitým faktorem potřebným pro další rozvoj problematiky PVČ jsou kvalifikovaní koordinátoři PVČ. Pro organizaci je nezbytné vzdělávat své zaměstnance a získávat tak odborníky v oboru. Úroveň odborné přípravy je pro některé koordinátory nedostatečná. Na základě výsledků je navrhováno, aby se součástí doplňkového vzdělávání stal kurz pro koordinátory PVČ zaměřený na danou tematiku.

Zaměstnanci, kteří se zabývají PVČ, tráví téměř čtvrtinu pracovního času v terénu. Předpokládané činnosti prováděné v terénu představují zejména lektorskou činnost a prezentování na veřejných akcích. Náročné vystupování před veřejností a umění okamžité reakce na kladené otázky jsou činnostmi, které vyžadují dobrou odbornou připravenost. Cílem navrhovaného kurzu je co nejvíce přizpůsobit obsah vzdělávání reálným potřebám při výkonu činností spojených s realizací PVČ a dále definovat minimální požadavky na odborné znalosti a dovednosti koordinátorů PVČ. Z hlediska zaměření kurzu je navrhováno, aby obsah činností byl následující:

Kurz pro koordinátory PVČ v rámci specializačního vzdělávání

Délka trvání kurzu: 28 vyučovacích hodin, tj. 4 vyučovací dny

Kurz by měl sloužit jako součást odborné přípravy a být podmínkou k prodloužení platnosti osvědčení odborné způsobilosti.

Učební osnova kurzu:

Problematika preventivně výchovné činnosti HZS ČR: 4 hodiny

- teorie zaměřená na PVČ prováděnou u HZS ČR
- právní předpisy, interní dokumenty
- zajišťování PVČ v praxi

Problematika čerpání finančních prostředků z grantů, darů: 2 hodiny

- rady zaměřené na využití finančních prostředků z jiných zdrojů

Výuka prezentačních dovedností: 10 hodin

- komunikační dovednosti
- překážky v efektivní komunikaci
- základy verbální komunikace
- základy neverbální komunikace
- časté chyby při komunikaci
- zásady efektivní prezentace
- praktický nácvik získaných vědomostí

Základy komunikace v pedagogické praxi: 12 hodin

- způsoby upoutání pozornosti
- způsoby udržení pozornosti
- způsoby aktivního zapojování posluchačů
- způsoby pomoci s nepozornými posluchači
- praktický nácvik získaných vědomostí

Zavedením samostatného kurzu specifikovaného pro koordinátory PVČ nebo pracovníky, kteří se danou problematikou zabývají, lze docílit ucelené odborné přípravy. Kvalitním vzděláváním a prohlubováním kvalifikace je možné podpořit kvalitu plnění stanovených úkolů. Uvedený přístup vede ke zvyšování profesionality příslušníků, zajišťování zdrojů odborně připravených specialistů v organizaci a utváření pohledu veřejného mínění na odbornou úroveň příslušníků HZS ČR.

Zlepšení finančního zabezpečení problematiky PVČ

Nedostatečné finanční zabezpečení má dopad na celkový vývoj PVČ. Nepříznivý ekonomický stav se odráží na dalších aspektech, jako je například snižování počtu pracovníků, kteří se dané problematice věnují.

Zajištění stabilního financování a využívání možnosti vícezdrojového financování je nezbytné pro další rozvoj PVČ. Je potřeba nastavit systém v přerozdělování

finančních prostředků tak, aby bylo jejich využívání hospodárné a efektivní. Dlouhodobé rozpracování finančních plánů zajistí funkční systém získávání potřeb v koordinaci PVČ. Financování je nutné zabezpečit zejména z vlastních zdrojů. Dle Pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 6 z roku 2015 musí HZS krajů věnovat určenou minimální část financí na PVČ, o kterou byl krajům navýšen rozpočet. Tato částka ale nestačí na celkové pokrytí výdajů spojených s danou problematikou. V oblasti vícezdrojového financování je vhodné zaměřit se na čerpání dotací ministerstev, krajských grantových programů, strukturálních fondů EU apod.

S nastavením dlouhodobých opatření je nutné současně udržet stávající zabezpečení PVČ. Toho lze docílit využitím krátkodobých kroků. Jednou z možností úspory finančních prostředků může být zadávání tzv. společných veřejných zakázek HZS krajů, které funguje na principu, čím více kusů zboží se objedná, tím se více snižuje cena za kus. Vhodné využití této praktiky je zejména při nákupu nebo výrobě tiskovin, propagačních materiálů či pomůcek k PVČ. Další variantou snížení potřeby prostředků při realizaci PVČ může být určení příslušníka na pozici grafika HZS ČR. Jeho funkční náplní by bylo vytváření grafických návrhů pro všechny HZS kraje. Kraje zadávají výrobu různých propagačních předmětů, pomůcek či tiskovin a součástí ceny je i grafické zpracování, které tvoří nemalou částku v celkové ceně zboží. Vhodné je používání stávajících navržených grafik, například uzavřením partnerství s Asociací Záchranný kruh je možné využívat již zpracované grafické návrhy a obrázky, které lze volně získávat přímo z webových stránek asociace.

Zintenzivnění využívání moderních komunikačních prostředků v PVČ

Moderními metodami využívanými k preventivnímu působení na veřejnost jsou zejména hromadné informační prostředky, internet a webové stránky. Poslední dva zmiňované prostředky používá při realizaci PVČ převážná většina koordinátorů. Vytvořením interaktivních stránek by bylo možné hravým způsobem přiblížit dětem a mládeži tematiku požární ochrany a ochrany obyvatelstva i v ČR. Interaktivní cestou se mohou děti dozvědět informace o hasičích, stanicích HZS ČR, požární technice atd.

Sociální sítě a televize nejsou v praxi zcela využívány, ačkoli se v dnešní době řadí mezi nejmodernější metody komunikace. Tyto atraktivní formy lze používat ke zveřejňování cíleně zaměřených článků a informací, anebo k přímému vystupování příslušníků HZS ČR v nich. Prostřednictvím sociálních sítí jako jsou například Facebook, Twitter, Instagram můžeme oslovit velký počet lidí v produktivním věku a mládež, které je jinak obtížné zaujmout. Výhodou je aktivní „živá“ komunikace a okamžité reakce uživatelů na vkládané informace. Pomocí sociálních sítí je možné sdílet užitečné informace, fotky i videa rovněž je možné dělit se o aktivity, projekty, plánovat akce a rozesílat na ně pozvánky. Sítě mohou sloužit jako efektivní doplňková podpora prováděných činností. Facebook či Twitter je možné variabilně propojit s webovými stránkami a tím zajistit větší sledovanost obou prostředků vzdělávání. Instagram je vhodným nástrojem k úpravě a sdílení nejrůznějších fotografií. Prostřednictvím sociálních sítí lze poukázat na vše pozitivní v realizaci PVČ a využít nový prostor k medializaci činnosti HZS ČR. Z výše uvedených důvodů se navrhuje maximální využití nových možností v interakci s obyvatelstvem a doporučení HZS krajů na vytvoření oficiálních profilů na vybraných sociálních sítích. Využívání moderních způsobů ve vzdělávání by se mělo stát jedním z cílů budoucího zaměření PVČ.

Zaměření PVČ na cizince pobývající na území ČR

Při realizaci PVČ chybí zaměření na vzdělávání cizinců pobývajících na území ČR. Je potřeba si uvědomit, že se Česká republika stala cílovou zemí pro mnoho migrantů, kteří se přicházejí do ČR trvale usadit. V současné době se jedná přibližně o 426 000 cizinců. Přijímání odborných informací o sebeochraně v českém jazyce není pro tuto specifickou skupinu jednoduché. Z toho důvodu je nutné zaměřit vzdělávání z centrální úrovně HZS ČR na tuto početnou skupinu obyvatelstva. Zveřejňování informací, tiskovin, příruček a videí s titulky v cizích jazycích pomůže vnímání problematiky cizinci a zvýší jejich zájem o předmětnou tematiku. Doporučenými jazyky jsou ukrajinský, anglický a francouzský jazyk.

Zaměření PVČ na zdravotně postižené obyvatelstvo

Zaměření koordinátorů PVČ by mělo být zacíleno na další cílové skupiny, zdravotně postižené obyvatele. Zrakové, sluchové či jiné postižení vyžaduje speciální zaměření při vzdělávání a vytvoření funkčních pomůcek dle postižení osob. Navrhovanými pomůckami pro výše jmenované skupiny obyvatelstva by mohly být tiskoviny s Braillovo písmem, filmy, klipy a šoty s titulky. Aktivní navázání spolupráce se spolky, které se těmito lidem věnují, získání nových zkušeností v této oblasti a naučení se komunikace s postiženými. Zajištění distribuce nově vytvořených pomůcek prostřednictvím HZS krajů přímo do spolků s touto specializací. Zaměřit se na televizní vysílání pro hluchoněmé a zajistit v ní vysílání výukových šotů směřovaných k tematice ochrany člověka při MU. Ke zvýšení účinnosti působení na osoby by bylo vhodné často obměňovat jednotlivé šoty, např. v týdenních periodách.

Nové způsoby využití hromadných informačních prostředků pro PVČ

Soutěže pro děti, dospělou populaci i seniory jsou zajímavou formou při zajišťování PVČ. Hromadné informační prostředky mají nejvyšší sledovanost, proto lze jejich prostřednictvím dosáhnout požadovaných výsledků v oslovování co největšího počtu populace. Novým pojetím soutěží může být využití regionálního rozhlasového nebo televizního vysílání a regionálního tisku. Soutěže jsou u veřejnosti velmi oblíbené a reaguje na ně pozitivně. Mohou probíhat krátkodobě, např. týdenní soutěže tematicky zaměřené na požární ochranu, ochranu obyvatelstva a IZS. Zařazení soutěží do vysílání rozhlasu nebo televize je vhodné implementovat v návaznosti na roční období a zaměřit se na rizika s ním spojená. Navrhovanou možností je vyhlášení např. pětidenní rozhlasové soutěže, při které se bude každý den zadávat několik otázek z dané tematiky. Posluchači musí zpětně reagovat zavoláním odpovědi do přímého přenosu. Vhodným doplněním soutěže by byla každodenní účast příslušníka HZS kraje, který by pohovořil na určité téma, z kterého by byly pro pozorné posluchače sestaveny otázky. Správné odpovědi by následně mohl určený zaměstnanec HZS ČR dále rozvést. Obdobně je možné vytvořit soutěž v regionální televizi, tisku či na sociálních sítích.

4 DISKUZE

Účelem této práce bylo nalézt odpověď na otázku zda PVČ, kterou zabezpečuje HZS ČR, plní svůj úkol v předcházení MU. Prováděná PVČ se v tomto smyslu musí dotýkat oblastí požární ochrany, ochrany obyvatelstva a IZS. Posouzením výsledků z výzkumů jsem dospěla k závěru, že je možné považovat dosavadní realizaci PVČ HZS ČR za schopnou plnit svou úlohu. Z analýz dále vyplynula potřeba zkvalitnění realizace PVČ HZS ČR a přijetí nutných opatření k dalšímu možnému rozvoji dané problematiky.

Zajímavé informace poskytly odpovědi výzkumů této diplomové práce. Rozpor mezi odpověďmi koordinátorů a mým osobním názorem podloženým několikaletou praxí v oboru byl patrný v otázce týkající se finančního zabezpečení PVČ. Většina koordinátorů považuje finanční prostředky vynakládané HZS krajů na danou problematiku za dostatečné. Dle mého názoru tomu tak není. Důkazem je chybějící realizace větších a nákladnějších projektů, spojených s koncepčním vzděláváním obyvatelstva. Z vlastní zkušenosti vím, že bez ekonomického zajištění není možné vytvořit odpovídající podporu v této oblasti. Zhotovení pomůcek nezbytných k zajištění předemné tematiky, jakými jsou například interaktivní webové stránky, tiskoviny či propagační předměty, které jsou efektivní možností zkvalitnění práce s obyvatelstvem, je ekonomicky velmi nákladné. Dle mého názoru je z hlediska centrálního zajištění PVČ optimální vytvořit stabilní systém financování dané oblasti.

V souvislosti s plněním úkolů při zabezpečování PVČ tráví koordinátoři více času v terénu, ojedinělé není ani působení v terénu téměř polovinou času. Získané poznatky z výzkumu se staly podkladem pro návrh kurzu pro koordinátory PVČ. Vzhledem ke stále narůstajícím požadavkům spojeným s vystupováním koordinátorů PVČ na veřejnosti, přednáškové činnosti na školách apod., byla do navrhovaného kurzu zařazena výuka prezentačních dovedností a základy pedagogiky. Pojetí kurzu vidím zejména v zaměření na osobní zkušenosti lektora s výukou a v praktickém nácviku získaných informací.

Shodným tvrzením výstupů z výsledků je fakt, že počet zaměstnanců, kteří se zabývají PVČ, je nedostatečný. Snižování jejich počtu nedovoluje v praxi realizovat

mnohé projekty či zajistit potřebnou účast na veřejných akcích. Nutným opatřením je zapojení příslušníků z ostatních oddělení HZS krajů a to nejen k personálnímu zajištění akcí, ale především k účelnému využití zkušeností a informací o aktuálních změnách v jejich oblasti působení.

Celkové pojetí dané problematiky není HZS ČR stále dostatečně uchopeno. Chybí zaměření na určité věkové skupiny obyvatelstva a specifické skupiny, kterými jsou zdravotně postižení obyvatelé a cizinci žijící v ČR. V kapitole 3.4 byly popsány návrhy na zvýšení propojenosti těchto skupin s danou tematikou. Dále považují za nepostačující medializaci odvedené práce či nízkou úroveň propagace jednotlivých témat PVČ.

Zákon o požární ochraně, který nabyl platnosti v roce 1985, ukládá HZS ČR povinnost zabezpečovat PVČ na úseku požární ochrany. Další rozšíření dané problematiky na oblasti ochrany obyvatelstva a IZS proběhlo přijetím zákonů o IZS a krizovém řízení v roce 2000. Z pohledu požární ochrany je problematika PVČ mnohaletým úkolem, témata ochrany obyvatelstva a IZS lze považovat za novější oblasti. Ačkoli jejich začlenění do problematiky proběhlo před patnácti lety, je tato problematika stále považována za „nové“ a podceňované téma. Zlepšení vidím až v posledních šesti letech, kdy se podařilo HZS ČR uchopit tematiku řízením z centrální úrovně a prosazením koordinátorů PVČ v působnosti HZS krajů. Intenzivním věnováním se této oblasti může dojít ke zvýšení zájmu o její řešení i u obcí a jiných institucí. Cílem práce bylo zhodnotit současný systém koordinování PVČ HZS ČR, provést rozbor aktivit prováděných v této oblasti a na základě získaných informací vypracovat návrh na zkvalitnění provádění PVČ. Naplnění cíle dokládají předložené návrhy využívající nejnovějších trendů a doporučení naznačující směr dalšího postupu v dané problematice.

Vývoj dané problematiky je ovšem v porovnání s jinými státy velice pomalý. Postavení hasičských záchranných sborů v jiných zemích prošel značným rozvojem. Inspiraci lze najít například v Kanadě. Hasiči jsou zde považováni za nedílnou součást podílející se, mimo jiné, na věcech veřejných, příkladem jsou hasiči z hlavního města Kanady, kteří se již mnoho let zapojují do charitativních akcí. Hasiči z Ottawy se

například stali hrdiny na fotkách výročního kalendáře, výtěžek z jeho prodeje byl věnován na charitativní účely. Tamní hasiči nevyjímají ze svých činností ani působení na veřejnosti, účastní se nejrůznějších společenských a dobročinných akcí, přednášek ve školách, objevují se na stránkách časopisů, v televizních seriálech a podílejí se na mnoha dalších akcích. (49) Těmito společenskými doprovodnými programy si budují důstojnou pozici ve společnosti a utvrzují svou důležitost. Vytvářejí interakce mezi obyvatelstvem a samotnými profesionálními hasičskými sbory a zvyšují důvěru veřejnosti k jejich povolání.

V České republice není, dle mého názoru, přístup k účasti profesionálních hasičských záchranných sborů na těchto akcích zcela pozitivní. Je zde potlačován kontakt s veřejností a velmi málo poukazováno na práci hasičů. Domnívám se, že ze strany veřejnosti zájem o tuto problematiku je, proto je vhodné tomuto faktu věnovat maximální pozornost. Získávat ze zahraničí další náměty a formy působení na obyvatelstvo je dalším možným opatřením při zvyšování kvality PVČ.

V Kanadě našli také způsob jak, zapůsobit na děti a mládež v oblasti požární ochrany. Symbolem hasičů se stal dalmatský pes, který je využíván zejména k preventivně výchovné činnosti. Při návštěvách škol „odpovídá“ dětem na otázky a učí je různé zásady, jak se ochránit. Maskot v podobě dalmatského psa Sparkyho (obrázek č. 3) byl využit i jako průvodce interaktivní webové stránky. Ta se věnuje převážně dětem a jejich vzdělávání v oblasti požární prevence. Děti zde mohou najít animované klipy, komiksy, Sparkyho TV a videa. Dále je možné využít v dnešní době již nepostradatelné aplikace do mobilních telefonů, které jsou zaměřeny např. na témata: Případ chybějícího kouřového čidla, Sparkyho hra se zápalkami nebo Sparkyho narozeninová překvapení. (50)

Obrázek č. 3: Hasičský pes Sparky, zdroj: (50)

Obdobný evropský model preventivního programu používají hasičské sbory ve Velké Británii. Na stránkách hasičů z Cambridge je vytvořena interaktivní zóna, která je vhodně zaměřena na děti, dospívající mládež i dospělé. Čtenáři se zde mohou dozvědět informace o ohni, žhárství, způsobech ochrany před požáry a o práci hasičů. Mohou poznávat vše o požárních stanicích, hasičských autech, hasičské výstroji a výzbroji. Označováním vybraných obrázků je možné spustit videa a poslouchat zajímavé informace. Pro dospívající mládež jsou připraveny vícestránkové interaktivní letáky s aktivními animacemi. Tematicky jsou zaměřeny na žhárství, ochranu před ohněm a nebezpečí, které hrozí hraním si s ohněm. (51)

Potenciál ve zkvalitnění PVČ prováděné HZS ČR vidím ve zvýšení komunikace s veřejností. Budováním a udržováním vztahů s veřejností může HZS ČR zjistit vztah obyvatelstva k dané tématice a vyvíjet cílený a účelný systém dalšího postupu. Důležité je zaměřit se na získávání zpětné vazby a dalších informací od veřejnosti. Vhodným prostředkem vytváření interakce s veřejností a prohlubování jejího vzdělávání v oblasti požární prevence a ochrany člověka při MU je umožnění exkurzí na stanicích HZS ČR. Veřejnost, školy i jiné subjekty projevují zájem o návštěvy stanic HZS ČR a odborný výklad o činnosti hasičů. Využívání exkurzí k aplikování praktických dovedností v rámci PVČ je velice přínosné. Vybudováním dalších multimediálních učeben umístěných na stanicích HZS ČR v krajských městech lze aktivním a moderním způsobem zaujmout návštěvníky a využít k jejich vzdělávání různé výukové programy a interaktivní tabule. Explicitní výklad a praktické ukázky podporují představu o práci

hasičů a tím usnadňují uvědomění si dalších souvislostí sebeochrany, volání na tísňové linky apod.

Tématem do diskuze je také rozšíření možností volného prodeje výchovných materiálů – kalendářů a dalšího propagačního materiálu. Z vlastní zkušenosti vím, že by veřejnost o tyto materiály měla zájem, ale HZS ČR z důvodu omezeného množství finančních prostředků vydává pouze menší množství materiálů. Nejsou prostředky na vyřízení všech požadavků. Neprodejností materiálů není možné dostatečně šířit zpracované tiskoviny a další předměty. Prodejem by bylo možné částečně pokrýt výdaje spojené s tiskem. Variantou je zveřejňování všech vytvořených tiskovin na webu HZS ČR a zajistit možnost volného stažení.

HZS ČR plní úkoly v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy. Činnosti jsou v předpisech taxativně vymezeny a tento rámec nesmí být organizačními složkami státu rozšiřován. Komerční prodej materiálu není předmětem činnosti, kterou je HZS ČR pověřen. Příjmy HZS ČR jsou příjmy státu a musí být odváděny do státního rozpočtu, takže případné finanční prostředky získané z prodeje by nebylo možné využít k dalšímu financování PVČ.

5 ZÁVĚR

V diplomové práci je řešena problematika zabezpečování preventivně výchovné činnosti HZS ČR. Byly popsány specifické činnosti, které HZS ČR zajišťuje k plnění úkolů PVČ daných právními předpisy. Z informací získaných studiem odborné literatury a výsledků provedeného šetření je patrné, že problematika PVČ je poměrně novou záležitostí, především v oblasti ochrany obyvatelstva.

Pro naplnění cíle práce bylo provedeno zhodnocení popisující stav dané problematiky, ke sběru dat byly aplikovány výzkumné metody SWOT analýza a dotazníkové šetření a následně byl proveden rozbor výsledků výzkumů a jejich komparace. Z výsledků práce vyplývá, že cíl práce „zhodnocení současného systému koordinování PVČ HZS v jednotlivých správních územích krajů České republiky a rozbor jejich jednotlivých aktivit“ byl naplněn. Ke zkvalitnění PVČ jsou v práci předloženy návrhy na provádění tematického zaměření dle současných trendů a navrženy vhodné přístupy k efektivnímu zabezpečení PVČ v rámci organizace.

Výstupem vyhodnocení výsledků byla odpověď na výzkumnou otázku: „Plní preventivně výchovná činnost zabezpečovaná HZS ČR úkoly v předcházení mimořádným událostem?“ Na výzkumnou otázku je možné odpovědět „ano“, i když z výsledků vyplynulo, že je nutné zkvalitnit provádění PVČ HZS ČR.

S úrovní PVČ je úzce spojena reakce obyvatelstva na MU, jejíž kvalitu lze docílit důslednou aktivní výchovou a vzděláváním. Kvalitní příprava odborníků odráží i vývoj problematiky v celkovém systému vzdělávání především na školách. Pravidelné doplňování vzdělání koordinátorů PVČ musí vycházet přímo z uceleného vzdělávacího systému organizace. Nastavení kurzů musí reagovat na aktuální změny v dané problematice, nezbytné je aplikovat nově získané poznatky z praktické činnosti příslušníků. Do návrhů metodiky této práce byl proto zapracován návrh samostatného specializačního kurzu určeného pro koordinátory PVČ s rozpracováním časového harmonogramu kurzu a jeho obsahové skladby. Při sestavování obsahové náplně kurzu bylo přihlíženo k odpovědím respondentů. Na základě zjištěných skutečností bylo doporučeno, aby se navrhovaný kurz stal podmínkou k prodloužení platnosti osvědčení

o odborné způsobilosti, čímž by došlo k zajištění povinné účasti všech pracovníků zabývajících se PVČ v praxi.

HZS ČR musí neustále usilovat o zavedení samostatného předmětu OČMU na základních a středních školách. V současné době probíhá výuka problematiky OČMU u všech stupňů vzdělávání v několika vzdělávacích oblastech a oborech. Průřezové pojetí výuky v praxi je nekoncepční. Výuka dané tematiky není dostatečně koordinována, je nesourodá a výsledná úroveň vzdělanosti není odpovídající. Zavedením samostatného předmětu OČMU by bylo docíleno komplexnosti problematiky. Vhodným prvkem ve vzdělávání učitelů je ze strany HZS ČR podíl na doplňování odborných znalostí z předmětné problematiky učitelů a zapojení do příprav kvalitních pomůcek pro školy.

Oblast ochrany obyvatelstva a jeho příprava na MU je v současnosti velice „živou“ oblastí. Z historického hlediska došlo k období, kdy bylo této problematice věnováno méně pozornosti a tím nastal i nezájem ze strany samotného obyvatelstva. Je nezbytné zkvalitňovat informování jednotlivých subjektů, kterých se tato tematika dotýká, vyvíjet systém jejich vzájemné propojenosti a zdůraznit převedení části odpovědnosti na občana. Cílem by mělo být zapojení tematiky ochrany člověka do životů obyvatelstva tak, aby se stalo samozřejmou součástí jejich životů.

Obsah a získané poznatky diplomové práce mohou být přínosem při realizaci PVČ MV – GŘ HZS ČR a HZS krajů. Diplomová práce může sloužit jako podkladový materiál pro vytvoření Plánu preventivně výchovné činnosti HZS ČR v dalších letech, výsledky vytvářejí příklady dalších oblastí jejího zaměření. Z uvedených výstupů práce vyplývá, že profesní znalosti a komunikační dovednosti koordinátorů PVČ je třeba stále rozšiřovat a tím upevňovat jejich schopnosti. Vypracovaný návrh kurzu se může stát inspirací pro doplnění interního systému vzdělávání příslušníků HZS ČR.

6 SEZNAM INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

- 1) KLIMEŠ, Lumír, *Slovník cizích slov*, 2. rozšířené a doplněné vydání Praha: SPN – Pedagogické nakladatelství, a.s., 2005, ISBN 80-7235-272-5.
- 2) KRAJSOVÁ, Veronika, TILCEROVÁ, Eleonóra, Chraň svůj svět, chraň svůj život, *112*, Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, ročník X, číslo 1/2011.
- 3) Tilcerová, E., Cílem zavedení samostatného předmětu, *112*, Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, ročník XII, číslo 12/2013.
- 4) DAVID, Roman, *Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod*, 4. aktualizované vydání Olomouc: Nakladatelství Olomouc, s.r.o., 2005, ISBN 80-7182-200-0.
- 5) Česko. Ústavní Zákon o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů*, 1998, roč. 1998, č. 110, 39.
- 6) Česko. Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Sbírka zákonů*, 1969, roč. 1969, č. 2, 1.
- 7) Česko. Zákon České národní rady o požární ochraně. In: *Sbírka zákonů*, 1985, roč. 1985, č. 133, 34.
- 8) Česko. Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2000, roč. 2000, č. 239, 73.
- 9) Česko. Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2000, roč. 2000, č. 240, 73.
- 10) Česko. Zákon o předškolním, základním středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání. In: *Sbírka zákonů*, 2004, roč. 2004, č. 561, 190.
- 11) Kolektiv autorů pod vedením Ministerstva zahraničních věcí ČR, *Bezpečnostní strategie ČR*, Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2011, ISBN 978-80-7441-005-5
- 12) MPO, *Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR*, [online] 2014 [cit. 2014-11-17] Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument71639.html>.

- 13) Kolektiv autorů, *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 a výhledem do roku 2030*, Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, s.p.o., 2014, ISBN 978-80-86466-50-7
- 14) HZS ČR, *Koncepce požární prevence v České republice do roku 2016*, [online] 2014 [cit. 2014-11-17] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/koncepce-koncepce-pozarni-prevence-v-ceske-republice-na-obdobi-let-2012-az-2016.aspx>.
- 15) HZS ČR, *Smlouvy a memoranda*, [online] 2014 [cit. 2014-11-17] <http://www.hzscr.cz/clanek/smlouvy-a-memoranda.aspx>.
- 16) Pokyn Generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 4. 2. 2015 č. 6/2015 k realizaci preventivně výchovné činnosti u Hasičského záchranného sboru České republiky
- 17) Mejzlíková, Jana, Preventivně výchovná činnost zahrnuje širokou oblast působení, *112*, Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, ročník XII, číslo 5/2013.
- 18) Česko. Nařízení vlády k provedení zákona o požární ochraně, In: *Sbírka zákonů*, 2001, roč. 2001, č. 172, 65
- 19) MV – GŘ HZS ČR. *Řešení mimořádných událostí a krizových situací*, Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2006, ISBN: 80-86640-64-7.
- 20) Martínek, B., *Metodický manuál pro přípravu techniků ochrany obyvatelstva*, Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013, ISBN: 978-80-7385-131-6.
- 21) Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, *Sebeochrana obyvatelstva*, Praha: MJF Praha, 2001, ISBN 80-86284-12-3
- 22) SHČMS, [online] 1999 – 2014 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.dh.cz/>.
- 23) Citadela Bruntál, *Stanovy*, [online] 1999 – 2014 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.hasik.cz/citadela/stanovy.html>.
- 24) Hasík CZ, *Projekt programu 2014 – střední školy*, [online] 1999 – 2014 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: http://www.hasik.cz/projekt_ss.html.

- 25) Krajsová, V., Klemák, V., Udržitelný rozvoj a ochrana obyvatel v regionech, Integrovaný projekt „Záchranný kruh“, *Sborník příspěvků z konference Ochrana obyvatelstva 2009*, Ostrava, 2009, ISBN 978-80-7385-059-3.
- 26) Kemrová, J., Naše cíle dostávají reálnou podobu, *112*, Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, ročník IX, číslo 1/2010.
- 27) Záchranný kruh, *Včas umět a znát je naporád*, [online] 2014 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: <http://www.zachranny-kruh.cz/nase-projekty/deskove-hry/vcas-umet-a-znat-je-naporad.html>.
- 28) SPBI, [online] 2010 [cit. 2014-12-28] Dostupné z: http://www.spbi.cz/index.php?id_document=8227.
- 29) Centrum pro bezpečný stát, [online] [cit. 2014-12-27] Dostupné z: <http://www.ochranaobyvatel.cz/>.
- 30) ČAHD, *Základní poslání*, [online] 2011 - 2014 [cit. 2014-12-27] Dostupné z: http://www.cahd.cz/?page_id=14.
- 31) HZS ČR, *Hasičský záchranný sbor ČR*, [online] 2014 [cit. 2014-12-31] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/uvod-hasicsky-zachranny-sbor-cr.aspx>.
- 32) Česko. Zákon o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2000, roč. 2000, č. 238, 73.
- 33) Česko. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In: *Sbírka zákonů*, 2003, roč. 2003, č. 361, 121.
- 34) Pokyn Generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 21. 12. 2012, částka 58, k organizačnímu řádu MV-GŘ HZS ČR v pozdějším znění.
- 35) Šenovský, M., Adamec, V., Hanuška, Z., *Integrovaný záchranný systém*, Ostrava: SPBI, 2005. ISBN: 80-86634-55-8.
- 36) Kolečák I., Tilcerová, E., Mimořádné události a informování obyvatelstva, *Sborník přednášek z konference Ochrana obyvatelstva 2009*, Ostrava, 2009, ISBN 978-80-7385-059-3.
- 37) tvHASIČI.cz, *Videostudio Institutu ochrany obyvatelstva ČR Lázně Bohdaneč*, [online] 2015 [cit. 2015-1-1] Dostupné z: <http://www.tvhasici.cz/>.

- 38) HZS ČR, *Letáky, příručky, pomůcky, hry, prezentace, filmy, loga*, [online] 2014 [cit. 2014-12-31] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/letaky-a-prirucky.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>.
- 39) HZS ČR, *Příručky, letáky a materiály*, [online] 2014 [cit. 2014-12-31] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/prirucky-letaky-a-materialy.aspx>.
- 40) HZS ČR, *Projekty*, [online] 2014 [cit. 2014-12-31] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/vychova-a-vzdelavani-obyvatelestva-vychova-a-vzdelavani-obyvatelestva-projekty.aspx>.
- 41) HZS ČR, *Činnosti pro seniory*, [online] 2014 [cit. 2014-12-31] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/cinnosti-pro-seniory.aspx>.
- 42) HZS ČR, *Podklady a učebnice*, [online] 2015 [cit. 2015-2-12] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/podklady-a-ucebnice.aspx>.
- 43) Tilcerová, E., *Ochrana člověka za mimořádných událostí na pedagogických fakultách, 112*, Praha: MV- GR HZS ČR, ročník X, číslo 12/2011.
- 44) HZS ČR, *Kurzy pro učitele*, [online] 2015 [cit. 2015-1-1] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/kurzy-pro-ucitele.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>
- 45) HZS ČR, *Pomůcky pro základní a střední školy*, [online] 2015 [cit. 2015-1-1] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/podklady-a-ucebnice.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>.
- 46) Mikulka, M., Mikulka Š., Piňos M., *Výchova dětí v oblasti požární ochrany*, Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2003, ISBN: 80-86640-21-3.
- 47) HZS ČR, *Vzdělávání starostů obcí*, [online] 2015 [cit. 2015-1-1] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/vzdelavani-v-oblasti-krizoveho-rizeni.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>.
- 48) HZS ČR, *Podpora výuky OČMU*, [online] 2015 [cit. 2015-1-1] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/podpora-vyuky-ze-strany-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>.
- 49) Ottawa professional fire fighters association, *Charities and events*, [online] 2015 [cit. 2015-4-20] Dostupné z: <http://www.ottawafirefighters.org/index.cfm?section=15&pagenum=33>.

50) Sparky, [online] [cit. 2015-4-20] Dostupné z: <http://www.sparky.org/>.

51) Cambridgeshire fire a nad rescue service, *Interaktive zone*, [online] [cit. 2015-4-20] Dostupné z: <http://www.cambsfire.gov.uk/interactivezone.php>.

SEZNAM TABULEK

- Tabulka č. 1:** Fullerův trojúhelník
Tabulka č. 2: Váhové faktory
Tabulka č. 3: Teoretická matice SWOT
Tabulka č. 4: Přehled počtu distribuovaných a vrácených dotazníků
Tabulka č. 5: Zařazení zaměstnanců na pozici koordinátora PVČ HZS kraje
Tabulka č. 6: Délka praxe v pozici koordinátora PVČ u HZS kraje
Tabulka č. 7: Jmenování územních koordinátorů/spolupracovníků PVČ
Tabulka č. 8: Spolupráce koordinátorů s dalšími odděleními/pracovišti HZS kraje
Tabulka č. 9: Dostatečnost počtu zaměstnanců zabývajících se PVČ
Tabulka č. 10: Zpracování interního pokynu HZS kraje k zabezpečení PVČ v kraji
Tabulka č. 11: Finanční podpora HZS kraje k provádění PVČ
Tabulka č. 12: Využití finančních prostředků z grantů, darů jiných subjektů
Tabulka č. 13: Realizace vlastních projektů v oblasti PVČ
Tabulka č. 14: Zapojení koordinátorů do projektů ostatních krajů či občanských sdružení
Tabulka č. 15: Využívání nejnovějších trendů pro realizaci PVČ
Tabulka č. 16: Přehled času koordinátorů stráveného v terénu
Tabulka č. 17: Četnost spolupráce s koordinátory ostatních krajů
Tabulka č. 18: Poskytování odborné způsobilosti koordinátorům PVČ
Tabulka č. 19: Medializace odvedené práce v rámci PVČ
Tabulka č. 20: Zaměření PVČ na cizince
Tabulka č. 21: Zaměření PVČ na zdravotně postižené
Tabulka č. 22: Spolupráce se sousedními státy v oblasti PVČ
Tabulka č. 23: Názory koordinátorů na obecné mínění o problematice PVČ
Tabulka č. 24: Názory koordinátorů na zájem institucí o problematiku PVČ
Tabulka č. 25: Pořadí aspektů podporující PVČ
Tabulka č. 26: Pořadí aspektů bránících rozvoji PVČ

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obrázek č. 1:** Součásti výuky ochrany obyvatelstva na školách
Obrázek č. 2: SWOT analýza
Obrázek č. 3: Hasičský pes Sparky

7 PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Schéma organizační struktury MV - generálního ředitelství HZS ČR

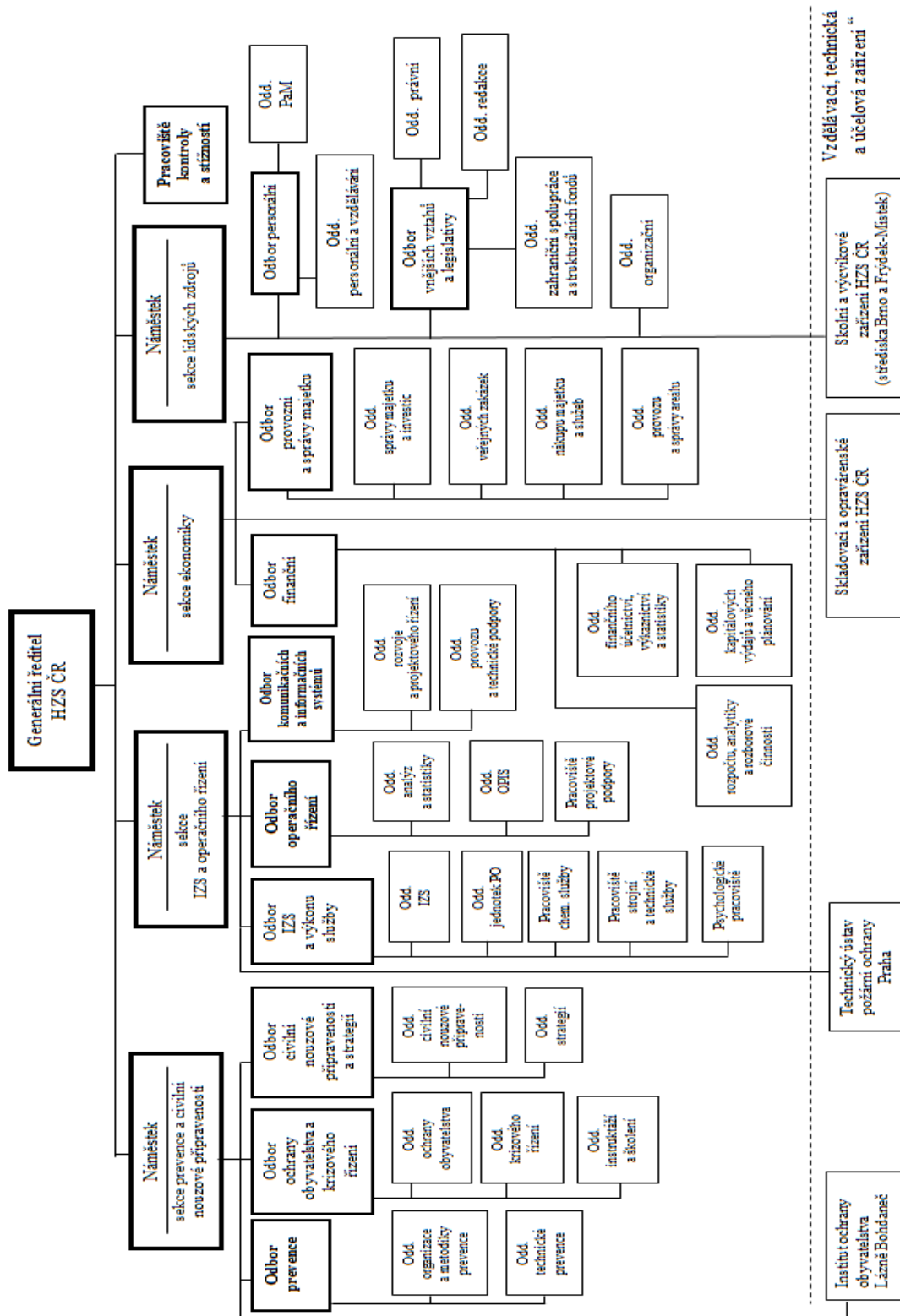
Příloha B: Schéma organizační struktury HZS Jihočeského kraje

Příloha C: Vzor osvědčení o absolvování kurzu Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí

Příloha D: Dotazník – Preventivně výchovná činnost zabezpečovaná HZS ČR

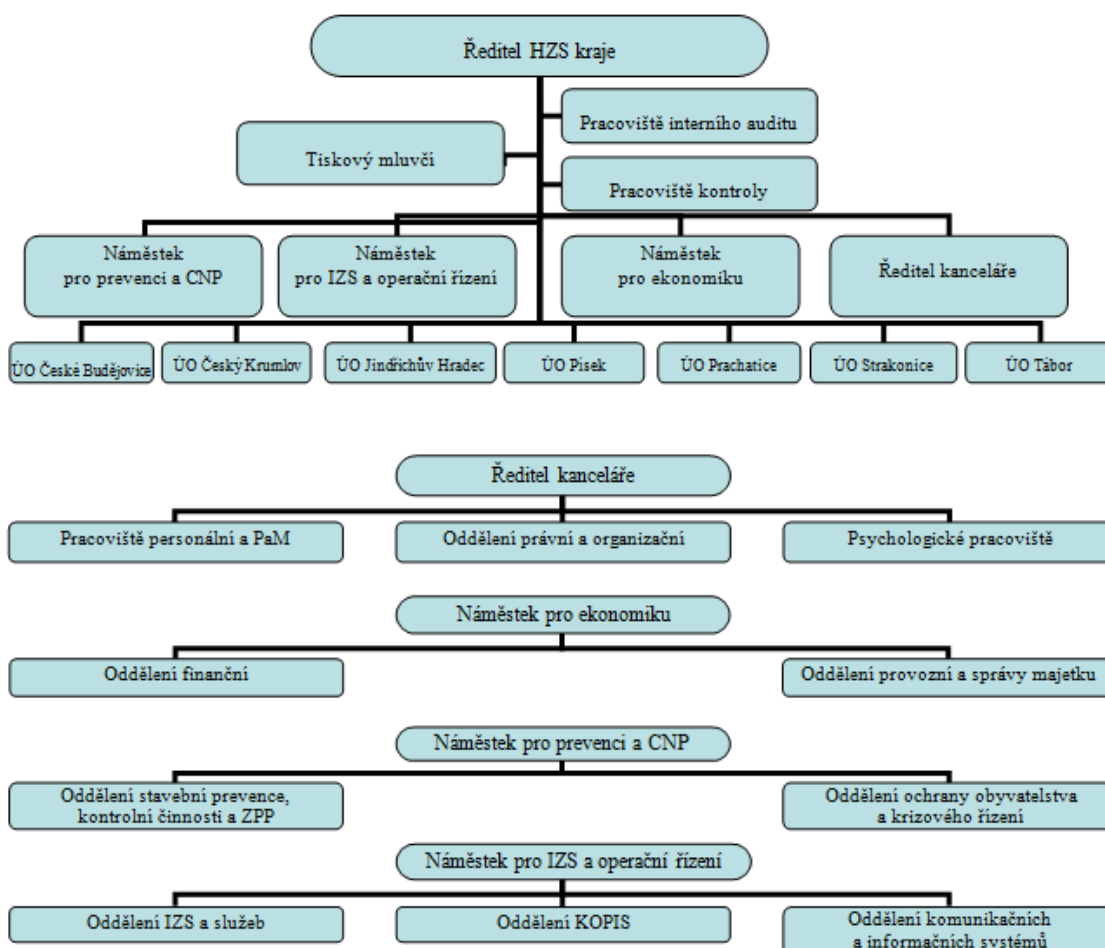
Příloha A: Schéma organizační struktury MV - generálního ředitelství HZS ČR

Schéma organizační struktury MV-generálního ředitelství HZS ČR

Příloha B: Schéma organizační struktury HZS Jihočeského kraje

**Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje
schéma organizační struktury krajského ředitelství**

Příloha C: Vzor osvědčení o absolvování kurzu Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí

Hasičský záchranný sbor XXX kraje

se sídlem v ...

vydává pro účastníka vzdělávacího programu

Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí – základní vzdělávání

v rozsahu 7 hodin

Vzdělávací program byl akreditován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pod č. j.: MSMT-42437/2013-1-957 ze dne 26. 11. 2013

OSVĚDČENÍ

Titul, jméno, příjmení:

Datum narození:

Místo konání vzdělávací akce:

Datum konání vzdělávací akce:

Datum vydání osvědčení:

Číslo osvědčení: **MV-3604-XXX/PO-OKR-2014**

.....
hodn. označení, titul, jméno, příjmení
ředitel HZS kraje

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR
Kloknerova 2295/26, 148 01 Praha 414 – Chodov
IČ: 000 07 064

Akreditace MŠMT k provádění vzdělávacích programů udělena pod č. j. MSMT-34271/2013-1

Příloha D: Dotazník – Preventivně výchovná činnost zabezpečovaná HZS ČR

Dotazník – Preventivně výchovná činnost zabezpečovaná HZS ČR

Vážené kolegyně, vážení kolegové,
jsem studentkou magisterského oboru Ochrana obyvatelstva - Civilní nouzová připravenost, na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Pracuji u HZS Jihočeského kraje, kde již osm let pracuji na Oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění následujícího dotazníku, který využiji pro svou diplomovou práci. Dotazník je zaměřen na problematiku preventivně výchovné činnosti. Vzhledem ke skutečnosti, že dotazník svým zpracováním zcela zaručuje anonymitu, nemusíte mít obavy vyjádřit v něm své pocity, postoje a názory. Prosím Vás, abyste ho vyplňovali individuálně tak, aby měl vypovídající hodnotu, kterou bude možno využít v praxi. Děkuji Vám tímto za pochopení a ochotu. S pozdravem, Jana Mejzlíková.

*Povinné pole

1. Pracujete jako krajský koordinátor PVČ HZS kraje? *

- ano
- ne

[Pokračovat »](#)

2. Jak dlouho pracujete na pozici koordinátora PVČ HZS kraje?

- méně než 2 roky
- 2 - 6 let
- více než 6 let

3. Jsou na všech územních odborech HZS kraje jmenováni územní koordinátoři PVČ / spolupracovníci PVČ?

- ano
- ne

4. S jakými dalšími odděleními/pracovišti HZS kraje spolupracujete při zajišťování PVČ?

(lze označit více možností)

- IZS a služeb
- stavební prevence, kontrolní činnosti a ZPP
- tiskový mluvčí
- nespolečně s ostatními odděleními/pracovišti

5. Považujete počet zaměstnanců zabývajících se PVČ ve Vašem kraji za dostatečný?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne
- nevím

6. Máte zpracovaný interní pokyn HZS kraje k zabezpečení PVČ v kraji?

- letos
- v roce 2014
- v roce 2013
- dříve
- není zpracován

7. Poskytuje, dle Vašeho názoru, HZS kraje dostatečnou finanční podporu k provádění PVČ?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne
- nevím

8. Využíváte finanční prostředky z grantů, darů jiných subjektů pro zajištění PVČ?

- ano
- ne

9. Realizujete vlastní projekty v oblasti PVČ?

- ano
- ne

10. Pokud realizujete vlastní projekty, napište prosím jaké.

11. Do jakých projektů ostatních krajů nebo občanských sdružení se zapojujete?

(lze označit více možností)

- nezapojuji se
- projekt Hasík CZ
- projekty Asociace Záchraný kruh
- projekt Vaše cesty k bezpečí, aneb chytré blondýnky vám radí
- projekt multimediální učebna
- Jiné:

12. Využíváte nejnovějších trendů pro realizaci PVČ?

(lze označit více možností)

- internet
- televize
- sociální sítě
- webové stránky
- nevyužívám

13. Jaké formy PVČ, jsou dle Vašeho názoru, nejúčinnější?

14. Vydáváte vlastní výukové a propagační materiály? Pokud ano, jaké a jak často.

15. Kolik času věnujete práci v terénu?

- do 10% času pracovního fondu
- 11 - 25% času pracovní fondu
- 26 - 50% času pracovního fondu
- 51 - 75% času pracovní fondu
- 76% a více času pracovního fondu

16. Jak často spolupracujete s koordinátory PVČ ostatních krajů?

- několikrát za čtvrtletí
- několikrát za pololetí
- několikrát za rok
- méně často než několikrát za rok
- nikdy

17. Je podle Vás koordinátorům PVČ poskytováno dostatečná odborná způsobilost?

- ano
- ne
- nevím

18. Myslíte si, že je ve Vašem kraji dostatečně medializována odvedená práce v rámci PVČ ?

- ano
- ne
- nevím

19. Jakým způsobem byste zvýšili míru její medializace?

20. Zaměřujete se při realizaci PVČ na cizince?

- ano
- ne

21. Zaměřujete se při realizaci PVČ na zdravotně postižené?

(lze označit více možností)

- zrakově postižené
- sluchově postižené
- jiné postižení

22. Spolupracujete s nestátními neziskovými organizacemi? Pokud ano, napište jakým způsobem.

23. Spolupracujete se sousedními státy v předmětné problematice?

- ano
 ne

24. Je podle Vás obecné mínění takové, že je problematika PVČ nedůležitá?

- ano
 spíše ano
 spíše ne
 ne
 nevím

25. Mají podle Vás instituce (školy, úřady atd.) zájem o danou problematiku?

- ano
 spíše ano
 spíše ne
 ne
 nevím

26. Seřad'te, prosím, podle důležitosti jednotlivé aspekty podpory PVČ. *

	nejdůležitější	důležité	méně důležité	nedůležité
kvalifikovaní zaměstnanci	☐	☐	☐	☐
realizace vlastních projektů	☐	☐	☐	☐
koordinátor PVČ v každém kraji	☐	☐	☐	☐
zavedení samostatného předmětu Ochrana člověka za mimořádných událostí na základních a středních školách	☐	☐	☐	☐
zavedení samostatného vzdělávacího kurzu pro koordinátory PVČ	☐	☐	☐	☐

27. Seřadte, prosím, aspekty bránící rozvoji PVČ *

	nejmenší překážka	menší překážka	větší překážka	největší překážka
nedostatečná medializace práce v rámci PVČ	☐	☐	☐	☐
nízký počet zaměstnanců zabývajících se PVČ	☐	☐	☐	☐
nedostatečné finanční zabezpečení PVČ	☐	☐	☐	☐
nejednotné zajišťování PVČ u HZS krajů	☐	☐	☐	☐
neodpovídající zapracování dané problematiky v právních předpisech	☐	☐	☐	☐

28. Jakého jste pohlaví?

- žena
- muž

29. Do jaké věkové skupiny patříte?

- od 18 - 25 let
- 26 - 34 let
- 35 a více